

SZAKKÉPZÉS, EGYÜTTMŰKÖDÉS, TÁRSADALMI MODERNIZÁCIÓ

A romániai magyar szakképzés helyzetképe és fejlesztési lehetőségei

Szerkesztette: Biró A. Zoltán – Bodó Julianna – Burus-Siklódi Botond

SZAKKÉPZÉS, EGYÜTTMŰKÖDÉS, TÁRSADALMI MODERNIZÁCIÓ

*A romániai magyar szakképzés
helyzetképe és fejlesztési
lehetőségei*

SZERKESZTETTE:

*Biró A. Zoltán,
Bodó Julianna,
Burus-Siklódi Botond*

Alutus, 2015

A kiadvány a „2015 A külhoni magyar szakképzés éve” program keretében készült. A szakmai fórumok szervezését, a szakképzési fejlesztési stratégia elkészítését, valamint jelen kiadványt a Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkársága támogatta.

Borítóterv: Ifj. Burus-Siklódi Botond

© Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, 2015
© Burus-Siklódi Botond, 2015
© Biró A. Zoltán, 2015
© Bodó Julianna, 2015
© Szerzők, 2015
© Alutus, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Szakképzés, együttműködés, társadalmi modernizáció / Biró

A. Zoltán, Bodó Julianna, Burus-Siklódi Botond - Miercurea-Ciuc :
Alutus, 2015

ISBN 978-973-7875-79-2

I. Biró A. Zoltán

II. Bodó Julianna

III. Burus-Siklódi Botond

Ajánlás (Potápi Árpád János)	7
Előszó (Burus-Siklódi Botond)	9

I. TAPASZTALATOK, VÉLEMÉNYEK, JAVASLATOK

Bevezetés	13
<i>Balázs Bécsi Gyöngyvér</i>	
Mezőgazdasági szakképzés a mezősegi szórványban	16
<i>Baranyai Tibor</i>	
Magyar nyelvű szakképzés a Partiumban	20
<i>Gazdag Ildikó</i>	
Gondolatok a romániai magyar szakképzésről	25
<i>Gindele Imre</i>	
Tanműhely felújítása Nagykárolyban	28
<i>Györfi Rita</i>	
Vélemény a szakképzés szükségszerűségéről, aktualitásáról	31
<i>Erdei Ildikó – Halász Ferenc</i>	
Semmit sem tudunk róluk?	33
<i>Keresztély Irma</i>	
A szakoktatás fejlesztése a székelyföldi térségben: adottságok és cselekvési programok	38
<i>Kéry Hajnal</i>	
A szakoktatás helyzete Bihar megyében	43
<i>Kiss Imre – Dr. Péter Sándor</i>	
Terv egy székelyföldi húsipari tanüzem létrehozására	48
<i>Papp Szilamér Zsolt</i>	
Szakiskola és kompetencia	52
<i>Mészár Julianna – Nagy Ildikó</i>	
Nagyszalonta vonzáskörében, a szórványban élő magyarság szakoktatási helyzete	58

<i>Mezei Sándor</i>	
Javaslatok a szakképzés javítására	61
<i>Pávai Gyöngyvér</i>	
A szakképzés nehézségei Székelykeresztúron	63
<i>Timár Ágnes</i>	
Szakoktatás a kolozsvári elméleti líceumokban	65

II. SZAKMAI FÓRUMOK, FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

A stratégiakészítés kontextusa, kihívások	69
A Munkafolyamat összefoglalása, kiindulópontok	72
Romániai magyar szakképzés általános helyzetképe	74
A szakképzési rendszer néhány jellemzője	82
A Fórumfolyamat ismertetése és szakmai eredményei	89
Kérdőíves véleménynyilvánítás	98
SWOT elemzés	101
A romániai magyar szakképzési rendszer jövőképe	105
Fejlesztési célok, irányok, területek	108

III. A ROMÁNIAI MAGYAR KÖZÉPFOKÚ SZAKKÉPZÉS INTÉZMÉNYEI 113

AJÁNLÁS

Kedves Olvasó!

Magyar nemzetünk gyarapodásához szükséges, hogy a határon túli közösségek szülőföldjükön boldoguljanak, ehhez pedig elengedhetetlen, hogy gazdasági szempontból is gyarapodjanak. Magyarország és a külhoni magyar régiók megerősítése szempontjából a Magyar Kormány számára prioritás a gazdaságfejlesztés. A magyar gazdaság fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy rendelkezésre álljon a jól képzett, felkészült magyar munkaerő. Ennek érdekében meg kell erősíteni a Kárpát-medencei magyar szakképzést, hisz a fő cél egy magyar gazdasági kapcsolaton alapuló egységes gazdasági tér kialakítása.

Látunk kell, hogy hatalmas az igény a jó szakemberek iránt. A szakképzés megerősítésével, minőségi képzés esetén sokkal könnyebb elhelyezkedni, munkát találni, esetleg saját vállalkozást létrehozni mind Magyarországon, mind pedig a határon túli magyar régiókban.

A Magyar Állandó Értekezlet november 20-i plenáris ülésén Orbán Viktor miniszterelnök úr bejelentette, hogy 2015 a külhoni magyar szakképzés éve lesz, amelyet az ülés zárónyilatkozatában is rögzítettünk. A Nemzetpolitikai Államtitkárság tematikus programjára a 2015. évre vonatkozóan a Kormány 500 millió forintot különített el. A külhoni magyar szakképzéssel kapcsolatos lépéseket a Nemzetpolitikai Államtitkárság koordinálja.

Programunk előkészítésekor fontosnak tartottuk, hogy programelemeinket úgy dolgozzuk ki, hogy minden érintett igényeire, problémáira választ adhasunk. A program folyamán minden régióban több ízben is egyeztettünk a külhoni magyar szakemberekkel, a szakképző intézmények képviselőivel, a helyi munkaügyi hivatalok munkatársaival, a vállalkozókkal, a külhoni magyarokat alkalmazó munkaadókkal.

Tisztában vagyok azzal, hogy egy év alatt nem tudjuk megoldani a külhoni magyar szakképzés minden problémáját, de elsődleges célunk az volt, hogy felhívjuk a figyelmet a szakképzés fontosságára, megalapozzuk a külhoni magyar szakképzés fejlesztését, összehangoljuk az ez irányba tett lépéseket. A külhoni magyar régiók szakképző intézményeinek fejlesztését összesen 340 millió forinttal támogattuk, amely forrásokat az intézmények tangazdaságok és tanműhelyek létrehozására, illetve fejlesztésére fordították. 150 külhoni magyar szakképzős diák részvételét biztosítottuk a Szakma Sztár rendezvényen, 22 helyszínen Kárpát-medencei körutunkon inspirációs tréningeken több mint 3000 diák vehetett részt, Gazda lennék! továbbképzésünkön 30 szakember sajátíthatta el a gazdálkodás kezdő lépéseit segítő módszertant, 140-en vettek részt

átjárhatósági ösztöndíjunkban, amely keretében egy-egy hónapos gyakorlatot tölthettek a diákok és tanáraik magyarországi szakképző intézményekben, nyári továbbképzésünkön 100 fő sajátíthatott el vállalkozói ismereteket, konferenciáinkon a fiatalok a gazdaságfejlesztés és a szülőföldön maradás és boldogulás kapcsolatáról egymással és meghívott előadóinkkal cserélhettek gondolatot.

A hosszú távú eredményeket hozó fejlesztések eléréséhez elengedhetetlen, hogy legalább öt éves távlatban meghatározzuk azokat a fejlesztési célokat és lépéseket, amelyek összehangolt megvalósításával a szakképzés presztízse nő, a szakképzési kínálat válaszol a munkaerőpiac igényeire, amely eredményeként felkészült, sikeresen boldoguló fiatalok hagyhatják el a külföldi magyar szakképzés intézményeit.

Ennek eléréséhez valamennyi külföldi magyar régióban egy-egy együttműködő partner van segítségünkre, akik koordinálásával elkészülhettek valamennyi régióban a külföldi magyar szakképzés fejlesztésére vonatkozó koncepciók és cselekvési tervek a 2015–2020 időszakra. Külön szeretném megköszöni erdélyi koordináló partnerünknek, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének azt a nagy összefogó munkát, amely eredményeként ez a kiadvány megszületett.

A koncepciók és a hozzájuk kapcsolódó cselekvési tervek összehangolt, jövőbeni közös megvalósításának érdekében a Magyar Kormány érintett tárcáinak képviselői, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága, a Nemzetgazdasági Minisztérium, valamint a Földművelésügyi Minisztérium és a külföldi magyar koordináló partnerszervezetek együttműködési megállapodást kötöttek a külföldi magyar szakképzés fejlesztése érdekében.

Ezúton szeretném megköszönni valamennyi résztvevőnek a közös, előremutató gondolkodást. Kívánom, hogy a kiadványban megfogalmazott célok, lépések összefogásunkkal megvalósulhassanak, általuk magyar nemzetünk gyarapodjon!

2015 novemberre

Potápi Árpád János
államtitkár
Nemzetpolitikai Államtitkárság

ELŐSZÓ

A magyar kormány a 2015-ös évet a határon túli szakképzés évének nyilvánította. E program keretében a Nemzetpolitikai Államtitkárság felkérte Szövetségünket a romániai magyar szakképzés stratégiai fejlesztésével kapcsolatos szakpolitikai folyamat megszervezésére és lebonyolítására. Ez a folyamat magába foglalta a stratégia készítéséhez szükséges helyzetelemzést, amelynek keretében fórumsorozatot is szerveztünk Erdély minden régiójában a szakképzés intézményi, gazdasági, közéleti szereplőinek a részvételével. Szakmai egyeztetések zajlottak Sepsiszentgyörgyön, Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában, Nagyváradon, Kolozsváron, sor került székelyföldi léptékű egyeztető fórumra is Szovátán. E folyamat eredményeként gazdag szakmai anyag, véleménycsomag állt össze.

A tervezésre irányuló szakpolitikai folyamat másik fontos ösztönző tényezője azzal kapcsolatos, hogy alig egy éve Romániában is új alapokra helyeződött a szakképzés. A romániai magyar szakképzés számára ez az új helyzet kihívásokat és lehetőségeket egyaránt jelent, természetesnek tekinthető, hogy stratégiai tervezési munkába kell fogni. Nem tekinthetünk el attól, hogy a szakképzés megújítása egész Európában napirenden van. A 2008-as évben induló gazdasági válság egész Európában több területen fontos változásokat kényszerített ki, és ezek közé tartozik a szakképzés megújítása is. Kissé leegyszerűsítve azt lehetne mondani, hogy a szakképzés és a munkaerőpiac viszonyát újra kell gondolni. De ez komplex folyamat, érinti a gazdaságot, a helyi és regionális fejlesztést és természetesen a családokat is. Többszereplős változásról van szó. A lényeg az, hogy sokévnnyi várakozás, stagnálás után felértékelődni látszik a szakképzés ügye, ehhez a változáshoz kell kapcsolódni nekünk is. Ebben az új helyzetben a szakképzés nem csupán az iskola, a tanügy gondja. Sikeres szakképzést az iskola önmagában nem is tud kialakítani. Szükség van a gazdasági szereplők közvetlen és aktív részvételére, erről szól a duális képzés koncepciója. Fontos az önkormányzatok szerepvállalása, mert helyi vagy regionális léptékben ők foglalkoznak a fejlesztési stratégiák kialakításával, és ebben egyre nagyobb súlyt kapnak a munkaerőpiaci témák. Sokszereplős folyamatról, közös társadalmi ügyről van szó, igyekeztünk minden terület képviselőit megszólítani.

A helyzetelemző munka eredményeinek ismeretében nyilvánvaló, hogy a romániai magyar szakképzést hálózattá, önálló rendszerré lehet és kell szervezni, amelyben a szakképzés szereplői ismerik, látják egymás munkáját, és kialakulnak a saját körön belüli, illetve a kárpát-medencei szakmai együttműködés keretei is. Ezek hiányában nehéz lenne versenyképes szakképzést kialakítani.

A Fejlesztési Stratégia kialakításával ez a folyamat csak elkezdődött, hiszen a szakképzés romániai magyar rendszerének kialakítása sokféle munkát, időt, több szakmai és közéleti szereplő munkájának összehangolását igényli.

Szövetségünk a fentiekben jelzett folyamat szervezésében, menedzselésében tud szakmai-szervezői szerepet vállalni. Ezt a munkát végeztük tulajdonképpen a Fórumsorozat szakmai koncepciójának kidolgozásával, illetve a rendezvények megszervezésével is. És ennek a munkának szerves része a szakképzés fejlesztésével kapcsolatos kiadványok szerkesztése, közreadása is. Jelen kiadvány az első lépés ezen az úton.

A kiadvány első része a szakképzési intézmények vezetőinek, oktatóinak véleményét, fejlesztéspolitikai elgondolásait, javaslatait mutatja be. A Fórumok keretében sokféle vélemény, javaslat fogalmazódott meg, arra azonban a kerakasztal forma nem kínálhatott kellő időkeretet, hogy a hozzászólók részletesebben is bemutassák álláspontjukat, érveiket. Kiadványunk a részletesebb, tartalmasabb véleménynyilvánításra kínál keretet. A kötet második része a fejlesztési stratégia anyagaiból közöl válogatást. Mindkét fejezet közreadásával az a célunk, hogy az ebben az évben megkezdett szakpolitikai folyamat a szakképzés minél több szereplőjéhez jusson el, és szakmai alapot, viszonyítási keretet képezzen a következő évek közös fejlesztéspolitikai munkájához.

Szövetségünk és a kötet szerkesztői nevében ezúton is szeretném megköszönni mindazoknak a közreműködését, akik ebben a fontos szakpolitikai folyamatban aktív szerepet vállaltak, munkánkat, a kiadvány elkészítését szakmai hozzájárulásukkal támogatták. Meggyőződésem, hogy egy nagyon fontos folyamat elején vagyunk, és bízom abban, hogy a Nemzetpolitikai Államtitkárság, a magyarországi és kárpát-medencei szakmai szereplők támogatásával és együttműködésével ezt a folyamatot sikerre tudjuk vinni.

Csíksszereda, 2015. október

Burus-Siklódi Botond

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke

I. TAPASZTALATOK, VÉLEMÉNYEK, JAVASLATOK

BEVEZETÉS

A Fórumsorozat elindítása után rövid idő alatt nyilvánvalóvá vált, hogy a szakképzés szereplőinek mondanivalója – tematikáját, tapasztalati anyagát illetően – jóval sokszínűbb és tartalmasabb, mint ami a nyilvános viták rövid időtartamú hozzászólási kereteibe beleférhet. De érvényes ez a kijelentés a helyzetértelmezéssel, a továbblépési lehetőségek kifejtésével kapcsolatos mondanivalókra is. Ezért az első műhelymunka tapasztalatai nyomán felmerült az az elképzelés, hogy teret kellene nyújtani a részletesebb véleménykifejtések számára is. Körlevél formájában fordultunk a szakképzés szereplőihez, jelezve azokat a témaköröket, amelyek a fórumok során is gyakran előtérbe kerültek, és amelyek megismerése nem csupán a szakképzés rendszerével kapcsolatos ismereteinket gazdagíthatja, hanem ösztönzést is jelenthet a további véleménycserére, vitára vagy éppen az újragondolásra.

Tematikai javaslatainkat csak azzal a céllal fogalmaztuk meg, hogy támogassuk, ösztönözzük az egyéni vélemények, hozzászólások kialakítását. Jeleztük, hogy a szövegek egy vagy több témakörre is kitérhetnek, felsorolásszerűen vagy összevontan tárgyalva azokat, a szerző igényei, válogatása szerint. Felhívtuk a figyelmet arra is, hogy a megjelölt témalista figyelembe vétele nem kötelező, a benne megjelölt témakörök előfordulási helye nem utal fontossági sorrendre.

- Véleménye a szakképzés jelenlegi szükségességéről, aktualitásáról
- Véleménye a regionális képzési centrumok szükségességéről, kialakításának módozatairól
- A szakképzés tartalmi kérdéseiről alkotott véleménye: tananyagok mennyisége, minősége, bővítési lehetőségei, az anyanyelvi képzéssel kapcsolatos gondok megoldása
- Más képzési intézményekkel (hazai) együttműködés igénye, terve vagy eddigi sikeres gyakorlat bemutatása
- A gazdasági szférával való együttműködés tapasztalatai, javítási-bővítési lehetőségek, eddigi sikeres együttműködés bemutatása
- Képzési programok indításának vagy további fejlesztési tervének részletes bemutatása
- A szakképzéssel kapcsolatos társadalmi vélekedés helyzete, megváltoztatásának lehetőségei és módozatai

- Önkormányzatok szerepvállalási lehetőségei, módozatai, eddigi sikeres példa bemutatása
- Magyarországi intézményekkel való együttműködés lehetőségei, eddigi sikeres példa bemutatása
- Országos és/vagy EU szakpolitikák, tervek megismerésének fontossága
- Saját forrásszerzés fontossága, lehetősége, módja a szakképzésben
- Egyéb témában megfogalmazott vélemény, javaslat, sikeres gyakorlatról való beszámoló

Bár az egyéni vélemények kifejtésére irányuló felkérés minden címzett számára azonos volt, a beérkezett válaszok sokfélesége, a véleménynyilvánítás esetenként nagyon eltérő kezelési módja egyértelműen jelzi azt, hogy a szakképzés szereplői körében sok a „kibeszélésre”, egyeztetésre váró téma. A beérkezett szövegek azt is jelzik, hogy a szakképzés vonatkozásában a rendszeres tematizáció kialakítása, a nyilvános és/vagy szakmai fórumok különböző formáinak a működtetése vélhetően az egyik legfontosabb feladat. Ha elfogadjuk a Fórumsorozat során többször is megfogalmazott elvárást, miszerint a szakképzést „közüggé kell tenni”, akkor azt a beszédmodot (diskurzust) is föl kell építeni, amely ezt a tematikát a társadalmi nyilvánosságban többféle formában napirenden tartja.

Az ebben a kötetben közzétett véleménycsomag természetesen csak jelzés, első lépés ezen a téren. Jelzi azt, hogy a szakképzéssel kapcsolatban bőven van mondanivaló, és ezek számára meg kell teremteni azokat a kereteket, amelyek a vélemények felmutatása mellett a vitákra és egyeztetésekre, az elemző/kritikus mérlegelésekre és a kreatív továbblépésekre egyaránt lehetőséget adnak.

A Fórumsorozat minden helyszínén tapasztalhattuk azt, hogy az intézményvezetők és a pedagógus kollégák hozzáállása cselekvő és támogató jellegű. Az átállás nehézségei, a megoldásra váró helyi gondok ellenére minden térségben szép számmal vannak sikeres megoldások, jó kezdeményezések, biztató tervek. A sikeres kezdeményezésekről, a jó gyakorlatokról való nyilvános beszéd, a tapasztalatok és tudások megosztása a fejlesztéspolitikai munka egyik legfontosabb mozzanata. Ez a szakképzés esetében is így van, ahol a nemrég beindult szervezeti-adminisztratív változás, a szakképzés számára kialakult új kontextus a megszokottnál is fontosabbá teszi a sikeres megoldások közzétételét.

Különlegesen fontosnak tartjuk azt is, hogy minden helyszínen, többféle formában megfogalmazódott az igény egymás munkájának és egymás véleményének a megismerése iránt. Mindezek olyan témák és megközelítési mó-

dok, amelyek az ebbe a kötetbe foglalt véleményekben, gondolatmenetekben nagy szerepet kapnak. A témák sokfélék, a stílus esetenként személyes, máskor publicisztikai jellegű vagy éppen szakmai. A szövegek formai egységesítésétől eltekintettünk, úgy véljük, hogy a tematizációs munka kezdetén ez a sokféleség ösztönző, bátorító jellegű is lehet.

Köszönjük a szövegek szerzőinek a közreműködést. Bízunk abban, hogy ez a folyamat az idei Fórumsorozat lezárulta után nem áll meg, és további kiadványok születnek majd, amelyek teret adnak a szakképzéssel kapcsolatos véleménynyilvánításoknak és termékeny eszmecseréknek.

A szerkesztők

BALÁZS BÉCSI GYÖNGYVÉR

Elnök, Kallós Zoltán Alapítvány, Válaszút

MEZŐGAZDASÁGI SZAKKÉPZÉS A MEZŐSÉGI SZÓRVÁNYBAN

Intézményünk, a Kallós Zoltán Alapítvány 1992-től az oktatás, közművelődés és népművészet terén fejti ki tevékenységét. Célkitűzésünk a hagyomány ápolása, továbbörökítése, a mezőségi szórványban élő magyar családok gyermekeinek bevonása a magyar oktatási rendszerbe, ezzel a magyar kultúra, identitás megőrzése.

Mezőségi Szórványprogramunk Kolozs megye 36 településén élő, illetve Maros megye 10 településén élő szociálisan hátrányos gyermekek oktatásával, nevelésével foglalkozik, bentlakásos rendszerben. Az intézmény minőségi oktatást biztosít, megalapozza a továbbtanulás lehetőségét, figyelemmel kíséri minden gyerek életútját, hozzásegíti a magyar gyermekeket a szülőföldön maradáshoz, erősíti identitástudatukat.

Oktatási tevékenységünk mérföldkövei

- ◇ 1999-től Szórványkollégium Válaszúton – óvoda, iskola előkészítő, I-IV. osztály
- ◇ 1999-től felnőttképzések szervezése – Pedagógus továbbképzők
- ◇ Mezőgazdálkodók képzése
- ◇ Mezőségi fiatalok képzése
- ◇ A Kallós Zoltán Múzeumban a BBTE néprajz szakos diákjai részére szakmai gyakorlat
- ◇ 2012-ben a Nagysármási Szórványkollégium létrehozása, az I-VIII. osztályos magyar nyelvű oktatás felkarolása
- ◇ 2013-ban mezőgazdasági szakképzés elindítása Válaszúton 14-17 éves fiataloknak
- ◇ 2013-tól – Népi hangszer- és népdaloktatás, Kolozsváron
- ◇ 2014-ben a Kézműves Ház létrehozása, amelynek célja a Kallós Zoltán Múzeum néprajzi gyűjteményében található értékek átörökítése, népi

mesterségek szakoktatásával – szövés, hímzés, agyagozás, bőrdíszművesség, fafaragás.

Mezőgazdasági szakképzés indokltsága

Intézményünk 1999-től foglalkozik mezőgazdálkodók képzésével. A képzést iskolánkban tanuló gyermekeink szülei kérték, elsősorban azért, hogy az uniós támogatások lehívásához szükséges szakképesítést igazolni tudják. A rákövetkező években bővült az érdeklődők száma, és Mezőség 24 települését vontuk be az ilyen jellegű felnőttképzési programba, melynek szakmai háttérét a Kolozs megyei Magyar Gazdák Egyesületének szakemberei és a Kolozsvári Agrártudományi Egyetem szaktanárai biztosították. Legutóbbi tanfolyamunk témája a sajtókészítés volt, ahol a román állam által kiadott hivatalos oklevelet kapták azok, akik a képzés végén levezsgáztak.

Megállapítást nyert, hogy az iskolát elvégzett fiatalok szülőfalujukba való visszatérésének egyik fő akadálya, hogy nem rendelkeznek olyan tudással, amivel korszerű, organikus és a megélhetést biztosító gazdálkodást folytathatnának a családi birtokokon. A Kallós Zoltán Alapítvány vállalta egy olyan mezőgazdasági szakoktatás elindítását, melynek végén a megszerzett tudás segítségével az itt tanuló fiatalok gazdaként tudnak visszatérni szülőfalujukba, és amely lehetővé teszi a kis vagy közepes családi birtokon a minőségi életet.

Ez a képzés segítené a térségben azt, hogy az önellátó és félig önellátó gazdaságok feldolgozott házi termékeket juttassanak a piacra, biztosítva a köz- és állategészségügy által kért időszerű feltételeket, a használható technológiák, az alapvető marketing-fogalmak megismerését.

Az ismeretek elméleti oktatásának feltételei mellett a gyakorlati oktatásra is nagy hangsúlyt kell fektetni.

Az Alapítvány tulajdonában levő, tangazdasághoz szükséges 350 négyzetméternyi épület Felsőtökön van. A Bethlen Gábor Alap által megítélt támogatás segítségével, ez év végére befejezzük a tangazdasági épület felújítását. Az épület magába foglalja a következő tereket: szállás, tanterem, kézi munkaerőre alapozó feldolgozó (nyitott konyha), gyógynövény szárító, érlelő. Ehhez tartozik egy 7500 négyzetméternyi telek. A telken a tangazdaság tárgyi feltételei kapnak helyet. Itt lesznek felépítve az istállók, takarmánytárolók és a gépszín. Jelenleg van elképzelésünk a gépparkra és az állatállományra vonatkozóan, de ezek még nem valósultak meg.

Mint az épület szerkezetéből is kitűnik, nemcsak a termelést, hanem a feldolgozást is megtanulják a diákok, hiszen ez egy hiányossága a térségnek, hogy nyersanyagot termel, de kész terméket nem állít elő.

A tangazdaság a térségre vonatkozó összes gazdálkodási formát bemutatja – szarvasmarhatartás, juhtartás, disznótartás, baromfitartás, szántóföldi növénytermesztés, kertészkedés, gyümölcstermesztés, méhészkedés, gyógynövénytermesztés – hogy a szakiskola diákjai megtanulhassák azt.

A tangazdaság működéséhez szükséges minimális humán erőforrásra is szükség van: egy irányító szakemberre, vagyis a „gazdára”, legkevesebb 2 segédmunkaerőre és az oktatási program szerint beosztott szolgálatos tanulóira vagy tanulócsoporthoz.

A fentiekből kiindulva és a felmerülő igényekre válaszolva, mezőgazdasági szakoktatási képzésünk **feladata a falvakból oktatási céllal elhozott gyerekek visszahelyezése a térségbe, gazdasági boldogulásuk elősegítése.**

A képzés kezdete óta felmerülő gondok

- ◊ Számunkra is erőpróba volt az új helyzet, hiszen a szakképzés szakmai megalapozásában és fejlesztésében olyan kihívást látunk, amellyel foglalkozni kell, és amelyhez szakmai segítségre van szükségünk.
- ◊ Amivel már a kezdetektől küzdünk, az a szaktanár hiánya, ugyanakkor hiányzik az ökológiai (tájjellegű) gazdálkodásra vonatkozó tananyag.
- ◊ A szakképzésre feliratkozott lányok munkavégzési és munkaerőpiaci opcióira is gondolnunk kellene, ezért javasolnánk, hogy:
- ◊ Párhuzamosan kellene működtetni, akár opcionálisan, olyan képzést, amelynek célja az, hogy a rendelkezésre álló, akár néhány négyzetméteres otthoni kiskertet tudatosan úgy műveljék meg, hogy a családnak az alapvető, egészséges élelmiszerekkel, zöldségfélékkel való ellátását biztosítani lehessen.
- ◊ Szükség van pályaorientációs programokra, a szakképzés népszerűsítésére, a megszülető pozitív példák széleskörű ismertetésére.
- ◊ Mivel a szakképzési rendszereket működtető intézmények keveset tudnak egymásról, ezért az együttműködésnek a kialakítása nehézségekbe ütközik. Javasoljuk ilyen, ismerkedést, tapasztalatcserét lehetővé tevő fórumok szervezését.

Jövőképünk

Minden nehézség ellenére bizakodóak vagyunk, ezért hisszük, hogy Mezőség egy olyan hely, ahol a felnövő gyermek folyamatosan tudja magába szívni azt a tudást, ami a hagyományos vidéki életforma szervezéséhez és fenntartásához szükséges. A hagyományos vidéki életforma az embernek a tájjal való együttélést jelenti. A tájat nem csak haszonvételi területnek tekinti, hanem mint életének szerves része közelít hozzá. Az élet javainak előállításakor partnerként tekint a földre és a tájra. Az embertársai, akik vele együtt élnek és dolgoznak, nem humán erőforrásként jelennek meg a fejében, hanem társaként. Képességet szerez arra, hogy mind a belső, mind a külső világban eligazodjon, kultúráját és anyanyelvét megtartsa és továbbadja.

BARANYAI TIBOR,

Szatmár megyei RMPSZ elnök

Tanár, Unio – Traian Vuia Műszaki Gimnázium, Szatmárnémeti

MAGYAR NYELVŰ SZAKKÉPZÉS A PARTIUMBAN

A múlttól röviden

A romániai magyar nyelvű szakképzés alakulását történelmi, gazdasági és szociálpolitikai tényezők határozzák meg. Formája, szerkezete és elterjedése a mindenkor politikai beavatkozásoknak van alárendelve. Addig, amíg az 1920-as évekig közös alapú szakképzési rendszer működött a Kárpát-medencében, a szakmát tanulni akarók az akkor szerzett műszaki tudást bárhol hasznosíthatták „felszabadulásuk” után. Ezt követően a fokozatosan kialakuló területi-politikai feldaraboltság, jelentős magyar nyelvű közösségek más nemzetállamba való beolvasztása más és más lehetőséget és fejlődési irányt szab a magyar nyelvű szakképzés számára.

Románia viszonylatában, a proletárdiktatúra irányításával végbement államosítással megindul a gazdaság makro szerkezeti átalakítása. Az ipar fejlesztéséhez nagyszámú szakmunkásra volt szükség nagyon gyorsan. A betervezett (5 éves tervgazdálkodás) gazdaságfejlesztés lehetővé tette a szakképzés állami irányítását. A magyarok által is lakott területeken nem valósítottak meg jelentős gazdasági fejlesztéseket, így a partiumi régió is kimaradván, fejlettségi szintjéből adódó kezdeti helyzetelőnyét fokozatosan veszíti. Ahol mégis történtek nagy szocialista beruházások, ott nagymértékű etnikai átalakulások történtek a román ajkú lakosság betelepítése nyomán.

Az 1989-es rendszerváltást követően a szakképzés helyzete, az oktatási rendszer egészére jellemzően, nem volt prioritása az egymást követő kormányoknak. Az Andrei Marga tanügyminiszter által elindított átfogó tanügyi reformot kihasználva sok tanintézmény helyi kezdeményezéssel új szakokat nyitott. Ennek a gyakorlatnak az új minőségbiztosítási szabályozás (ARACIP) vet véget amely „lefagyasztja” a romániai szakképzés szerkezetét a 2006/2007-es tanévben működő szakokra. Ettől kezdődően a szakközépiskolai-szakiskolai intézmények egy merev szerkezetű, piaci változásokat követni nem képes, önmagukat évről évre reprodukáló intézményekké váltak.

A jelenről, röviden

Mai értelmezéssel a Partium régió megnevezés alatt a Máramaros, Szatmár, Bihar, Arad és Temes megyékből álló területet értjük. A magyar ajkú lakosság számbelileg nagy eltéréseket mutat, megyénként. Ehhez igazodik az iskolarendszer is. A 8. osztály utáni magyar tannyelvű iskolák tekintetében Máramarosban 2, Aradon és Temesváron 1-1 intézmény működik. Vertikálisan kiegyensúlyozott rendszerről csak Szatmár és Bihar megyék esetében beszélhetünk. Az elméleti középiskolák csak magyar tannyelvűek vagy tagozatosak, míg a szakiskolák és szakközépiskolák vegyes – román és magyar tannyelvűek. Azonban, itt sem elegendő a magyar diáklétszám ahhoz, hogy a román nyelven működő szakoktatási rendszert teljes egészében áttükrözze. Általában az iskolákban, ahol van valamilyen szakmában magyar nyelvű képzés, ott indítanak román nyelvűt is, valamilyen paritásos vezetői megfontolás miatt (azonos esély biztosítása a diákok számára, az oktató személyzet katedraszükséglete miatt). Ott, ahol valamilyen okból megszűnik a magyar nyelvű képzés, annak visszaállítása csak nagy nehézségek árán lehetséges.

Néhány partiumi sajátosság

A magyar szakiskolák képzési szerkezete szegényes, hiányos, hosszú távon nem életképes. Az iskola vezetősége igyekszik kikerülni az akkreditálással járó külső értékelést (ARACIP), nem változtat szakképzési ajánlatán. Így nem veszi figyelembe a megváltozott helyi sajátosságokat – új szolgáltatások megjelenését, ipar betelepülését és annak munkaerőszükségletét – és ezáltal nem képes alkalmazkodni a munkaerőpiachoz, végzősei nem tudnak munkába állni.

Az iskola oktató személyzetének összetétele változatlan, mereven követi az előző évek szakmaszerkezetét. A tantestület konzerválja önmagát, ellenáll minden olyan javaslatnak, amelyben veszélyeztetve érzi egzisztenciáját. Legtöbb partiumi szakiskolában nincs magyar nyelven tanult szakember, így az oktatás is inkább románul történik, még a magyar anyanyelvű mérnök-tanár esetében is. Általánosan elfogadott iskolai megítélés, hogy a szakiskolásokat hazai (romániai) munkahelyekre kell felkészíteni, így a szakkifejezéseket tudnia kell románul. Ennek alapján sok igazgató nem tartja fontosnak, hogy a nyugdíjba vonuló magyar nyelvű szakembert magyarul tudóval pótolja. Ekkor az iskola már nem jelöli be a versenyzőre meghirdetett katedrában a magyar nyelvtudás szükségességét, nem tartja fontosnak, főleg ha a vezetőség meggyőződése, hogy magyar nyelvű osztályok nélkül is működőképes az intézmény.

A népesség csökkenése a magyar közösségek iskolarendszerét hatványozottan sújtja. Az évről évre csökkenő diáklétszám osztályok összevonását, megszűnését vonja maga után. Statisztikailag bizonyított a VIII. osztályosok román nyelven történő továbbtanulása, még a szakoktatásban is. A vegyes tannyelvű szakiskolákban is sokan tanulnak tovább román nyelvű osztályokban, sokszor olyan képességű diákok, akiknek írni-olvasni tudása még anyanyelvén sem megfelelő szintű. Magas a lemorzsolódás (iskolaelhagyási arány) a Partiumban is. A jelenlegi hivatalosan elfogadott 17 %-nál magasabb a 18 évet betöltött de 8 általánossal nem rendelkező fiatalok száma, egyes becslések szerint az utolsó három évben átlagosan 25% -a a VIII. osztályba járóknak nem felvételizett seho-
va, így nem teljesítette a kötelező 10 osztályt.

Megmaradás – fenntarthatóság

Az iskolaigazgatók felelőssége megtalálni azokat a helyben használható megoldásokat, amelyekkel egy román-magyar tannyelvű intézmény fenntartható. Ennek személyi feltételei a törvények ismerete és alkalmazása, az egyéni kiállás, helyzetfelismerés, illetve kapcsolatteremtő kommunikációs készségek és az iskola szintjén is elfogadott, elismert vezetői képességek megléte. Kizárólag politikai megfontolásból nem szabad igazgatókat kinevezni. A jó gyakorlatokat közkinccsé kell tenni, és bátorítani azok alkalmazását.

Az oktatási intézményeket felügyelő, irányító személyek felelőssége is számottevő a szakképző iskolák megtartásában, működtetésében. Elsőrendű feladat az iskolaigazgató kiválasztása. A jó szakembereket meg kell győzni a feladatra, míg a törtetőket távol kell tartani. Sarkalatos mozzanata az iskola működésének a beiskolázási terv elkészítése. Ennek időszakában folyamatos egyeztetésre van szükség az iskolákkal. Ellenőrizni szükséges a tanári, oktatómesteri mobilitás fázisait, és időben kiszűrni azokat a „tévesztéseket”, amelyek az oktatás nyelvének fel nem tüntetéséből adódnak.

A gazdasági élet képviselőinek is felelőssége a szakiskolákkal való kapcsolatfelvétel, annak megtartása és tartalommal való megtöltése. Fogalmazza meg elvárásait, segítse a gyakorlati képzés megvalósítását, járuljon hozzá a diákok motiváltságának erősítéséhez (szerződés, plusz kereseti lehetőség, munkában való alkalmazási lehetőségek, kitüntetett bánásmód, egyebek). A gyakorló műhely szakemberének legyen lehetősége a diák osztályzatát befolyásolni, legyen részt a kiértékelésben. Sok esetben az iskola oktatómesterének naponta 4-6 különböző helyszínen kellene egy időben jelen lennie ahhoz, hogy feladattal el tudja látni, így az egy műhelyben eltöltött idő legtöbbször csak a jelenlét

követésére elégséges. Szükséges megvizsgálni a jogi környezetet ahhoz, hogy oktatói feladatokkal éppen az adott műhely szakemberét lehessen megbízni és fizetnie az iskolának (cadru didactic asociat).

Politikusoknak, szakmai szervezeteknek és a civil társadalom egészének felelőssége, hogy a szakmai képzés szükségességét, fontosságát hangsúlyozzák, a szakmunkások társadalmi megítélését pozitív irányba tereljék. Sok megnyilatkozás, értékelés érinti negatívan a szakoktatásban résztvevő diákokat, ennek megváltoztatása fontos társadalmi feladat. Ez egy hosszú folyamat, melyhez jelentős társadalmi összefogás szükséges. Mindenkorai stratégiák célja is ezen helyzet javítása, de a gyakorlati megvalósulása nem érzékelhető. A szülők azon törekvése, hogy minél magasabb szintű végzettséget biztosítsanak gyermekeiknek, nem elítélendő, csak sok esetben nem veszik figyelembe a gyerekek adottságait, a munkalehetőségeket szűkebb környezetükben. Ehhez lenne szüksége az iskolának egy hatékony készségmérő és tanácsadói támogatásra az általános osztályokban.

Nem összefoglalásképpen

Beláthatjuk, hogy a magyar nyelvű szakoktatás, mint a romániai szakképzési rendszer része, összetételében, tartalmában és módszereiben nem térhet el a mindenkorai törvényes keretektől.

A demográfiai változások már jól észlelhetően építik le Partium magyar nyelvű szakoktatását. Csökken a diáklétszám és a magyarul oktatók száma is.

Lehetetlen bármilyen pozitív diszkriminációs rendelkezést életbe léptetni, erre sem politikai pártjaink, sem más szakmai vagy civil szerveződések nem képesek. Sok esetben a kisebbségi oktatásra vonatkozó törvényes rendelkezések betartatása is kétséges a kéttannyelvű iskolákban.

Leépül a magyar nyelvű szakoktatás iskolai szakemberhálózata. Nincs szakember utánpótlás. A tanfelügyelőségeken dolgozó kis számú magyar nyelvet ismerők között elvétve akad műszaki szakember – Szatmár megyében nincs is. Az szakiskolák magyar nyelvű szakmai irányítása- felügyelete több esetben a két-három szakiskolában tanító magyar nyelv- és irodalomtanár segítségével valósul meg, ő a tanfelügyelőségi kapcsolattartó.

Javaslatok, elképzelések

A szakképzés vonzóvá tételének feltétele, hogy a végzős diák szakmájában el tudjon helyezkedni. Az iskola feladata a reális kereslet-kínálat figyelembe vétele. A cégekkel kötött előszerződés biztonságot nyújt és bizonyossággal bír szülők és diákok számára. Partium vonatkozásában jó gyakorlat a nagykárolyi „Simion Barnuțiu” szakiskola (igazgatója Gindele Imre) és a német tulajdonú Polipol cég szerződéses együttműködése.

Javallott lenne régiós magyar nyelvű szakképző iskolaközpontok kialakítása bentlakással, tanműhellyel, olyan szakmákkal, amelyek keresettek, de évente csak kis létszámú diák alkalmazására van lehetőség az egyes kistérségekben, ahonnan a diákok származnak. Ilyen típusú képzéseket hosszú távon egyetlen iskola sem tud saját vonzáskörzetéből fenntartani. Javasolt szakmák: borászat, szőlészet, pincér, vendéglátó.

Kihasnálva a gyakorlati képzés kihelyezhetőségének lehetőségét, intézményi együttműködésben határon átnyúló szakképzéseket lehet szervezni, tanulói mobilitással és oktatói mobilitással. Az országhatár közelsége csökkenti a mobilitási programok költségeit. Javasolt szakmák: CNC szerszámgépkész, ács, műszerész.

Minden szakközépiskola rendelkezik megfelelő technikai és személyi feltételekkel ahhoz, hogy felnőtt képző programokat akkreditáltasson. Olyan mesterségekben lehet szakmát adni 12 osztályt végzett diákjainknak, amelyekkel el tudnak helyezkedni, esetleg céget alapítani, vagy magánvállalkozásba fogni.

Mindenek előtt nagyon időszerű lenne egy internetes információs központ felállítása, ahová a szakiskolák bejelentkezhetnek, bemutatkozhatnak, elmondanák jó gyakorlataikat, kapcsolatot tarthatnak egymással. Ennek működtetése elképzelhető az RMPSZ keretében is. Időszakonként szakiskolák igazgatóinak találkozókat lehetne szervezni, évközi továbbképzés formájában, más, a műszaki tanárokat érintő tematikus megbeszéléseket lehetne régióként szervezni. Mindezen programokra forrást kell biztosítani, erre legalkalmasabb szakmai szervezet az RMPSZ, amely eddig is kiemelten követte a romániai magyar szakképzés helyzetét.

GAZDAG ILDIKÓ

Igazgató, Berde Áron Közgazdasági és Közigazgatási Szakközépiskola, Sepsiszentgyörgy

GONDOLATOK A ROMÁNIAI MAGYAR SZAKKÉPZÉSRŐL

A romániai magyar szakképzés problémája sokkal összetettebb és komplexebb, mint a román szakképzés vagy akár a magyarországi szakképzés problémája. Egyértelmű, hogy a romániai tanügyi rendszer törvényei, szabályzatai, előírásai kötik mind az oktatási forma, mind a tartalom tekintetében, a mozgáster nagyon leszűkült. Közismert az is, hogy a román oktatásügyi minisztérium élén 25 év alatt 22 miniszter volt, tehát nem létezik koherens oktatási stratégia, amely lehetővé tenné a hosszútávú tervezést. A szakközépiskolák beiskolázási tervét a regionális, illetve a helyi oktatási akcióterv (Plan Regional de Acțiune pentru Învățământ, Plan Local de Acțiune pentru Învățământ) dokumentumai alapján kell előkészíteni, amelyet majd a helyi társadalmi partnerségfejlesztési bizottság (Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social), illetve a Nemzeti Szak- és Műszaki Oktatás Fejlesztő Központ (Centru Național de Dezvoltare al Învățământului Profesional și Tehnic) regionális koordinátora kell láttamozzon (az Oktatásügyi Minisztérium 4894/2014 számú rendeletének 14. cikkelye). Konkrétan ezek a dokumentumok a megye szintjén előre megállapított arányokat írnak elő a különböző szakmák/szakirányok számára – képzési nyelvet is figyelembe véve –, ennek függvényében határozzák meg az indítandó osztályok számát a szakoktatás minden szintjén (szakiskola, szakközépiskola, technikum). Véleményem szerint ezek az arányok nem tükrözik az egyes megyék valós munkaerőszükségletét, ezért nehezen alakulnak meg az eltervezett szakosztályok. Tehát a szakképzés tervezésénél igen nagy befolyása van a szakoktatásért felelős tanfelügyelőnek, aki tagja a helyi társadalmi partnerség fejlesztési bizottságnak, és közvetlen kapcsolatban áll a regionális koordinátorral.

A romániai magyar szakképzés minőségén milyen módon lehetne javítani? Először azt a kérdést próbáltam tisztázni, hogy az érintettek mit is értenek pontosan a „minőségi szakoktatás” fogalmán. Iskolánk a szolgáltatási szektor számára képez szakembereket, tehát a vélemények ezekkel a szakmákkal kapcsolatosak. A gazdasági szereplők, vállalkozók azt szeretnék, ha alapos, naprakész gyakorlati tudással rendelkezne a friss végzős. Az önkormányzati képviselő szerint minél több „éles” bevetésen kellene részt vegyenek a (vendéglátó ipari szakos) diákok, hogy a terhelhetőségük és felelősségtudatuk minél fejlettebb legyen. A végzőseink számára azt jelenti, hogy könnyen jutnak jól fizető mun-

kahelyhez. A szaktanáraink úgy gondolják, hogy a minőségi szakoktatás több finanszírozást jelent az alap- és nyersanyagra, tapasztalatcserék és versenyek szervezésére.

Mindazok, akik a szakoktatással kapcsolatban vannak, tisztában vannak azzal, hogy a munkaerőpiac szüntelenül fejlődik, és ezzel a fejlődéssel együtt folyamatosan változnak azok a készségek, kompetenciák és képességek, amelyekre az embereknek szükségük van ahhoz, hogy boldoguljanak az életben. A gyorsan változó és váratlanul jelentkező munkaerőpiaci kihívásokhoz csak azok tudnak alkalmazkodni, akik birtokában vannak a kulcs- vagy alapkompétenciáknak (az Európai Parlament és a Tanács 2006/962/EK 2006. december 18-i ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról), így arra is képesek, hogy akár karriert is váltsanak. A mai oktatás/szakoktatás fő problémája az, hogy egyre több és több információt kell megtanulnunk, miközben agyunk kapacitása nem növekszik. Sőt, egy diáknak manapság nem elég a "klasszikus" tantárgyakat megtanulni az iskolában, hanem időt kell fordítania arra is, hogy olyan készségeket sajátítson el, melyek szükségesek a mai társadalomban való boldoguláshoz. Nagyszüleink generációjának elég volt egyszer elsajátítani az írás-olvasást, és ezzel egész életükben rendelkeztek az alapvető készségekkel, manapság a diákoknak minden évben egyre több dolgot kell megtanulniuk, hogy lépést tudjanak tartani a társadalom által támasztott feltételeknek. Az információs társadalomban olyan információk egész csoportjait kell elsajátítanunk, melyekre huszonöt évvel ezelőtt még csak nem is gondolt senki. Ezért kell újragondolni az oktatásunk módszereit, és a készségfejlesztésre fektetni a hangsúlyt. A lexikális tudáshoz most már nagyon könnyen és gyorsan hozzá lehet férni, fontosabb arra megtanítani a diákjainkat, hogy milyen módon keressenek utána a szükséges információknak. Ugyanakkor a szaktantárgyak moduláris szerkezete is a készségfejlesztésen alapszik, így kiemelt jelentőségű a pedagógusok módszertani felkészültsége, hogy olyan tanítási stratégiákat alkalmazzanak, amelyek az oktatás céljának elérése mellett a tanítás tartalmát a különböző módszerek segítségével a tanulók számára a legoptimálisabb formában jelenítsék meg. Ollé János a stratégiákat módszerek kombinációinak tekinti, szerinte a tanítási stratégiákat nyílt rendszernek kell tekinteni, ugyanis a gyakorlat során számolni kell azzal, hogy a tanárok tevékenysége és annak értelmezése új stratégiák kialakulásához vezethet. (Ollé János: Tanítási-tanulási stratégiák az oktatási folyamatban. Budapest, magánkiadás, 2010, 144)

Caroll modellje szerint az optimális és sikeres tanulást a következő tényezők befolyásolják: a tanulási alkalom, a kitartás, a tanulási képesség, a tanítás megértésének képessége, valamint a tanítás minősége. Carroll modellje szerint

a minőségi tanítás több tényező hatásrendszeréből tevődik össze. Ezek közé tartozik a tanulási követelmények pontos meghatározása, a tanulási módszerek ajánlása a tanulóknak, a tanár érthető és világos nyelvhasználata és a tanítás alkalmazkodása a tanulók igényeihez, jellemzőihez. Abban az esetben, amennyiben mindezen feltétel teljesül, a tanuló az általános tanulási képességeinek megfelelő ütemben teljesíteni tudja az adott feladatot. Amennyiben a tanítás minősége nem optimális, a tanuló kompenzálni kényszerül ezt. Erre azonban csak akkor képes, ha magas szintű a tanítás megértésének a képessége. Szoros összefüggés van tehát a tanítás minősége és a tanítás megértésének a képessége, valamint a sikeres tanulás és a tanulási alkalom között. Tehát a tanítás minősége rendkívül fontos tényező a tanulás sikerének a szempontjából.

Mindezeket figyelembe véve, véleményem szerint a minőségi javulást a szakoktatásban viszonylag kevés befektetéssel és rövid időn belül a szaktanárok, szakoktatók képzésével lehetne elérni. Főleg gyakorlatorientált képzésekre gondolok, amelyek a készségfejlesztés, cselekvés- és tevékenységtanítás domináns módszereinek (játék, megfigyelés, szemléltetés, kísérlet, kutatás, felfedezés, gyakorlás) a konkrét alkalmazásának elsajátítását tenné lehetővé. A pedagógusképzés további célja lehetne a modern informatikai eszközök (interaktív tábla) használatának a begyakorlása, vagy akár ismerkedés az új oktatásparadigmával, a hálózati tanulással. A friss végzősök naprakész tudását is csak akkor lehetne szavatolni, ha maguk az oktatók is naprakész tudással rendelkeznek. A tapasztalatcserével egybekötött testvériskolai kapcsolatok erre lehetőséget biztosítanak, de ennek az a hátránya, hogy a résztvevők száma korlátozott.

A romániai magyar szakoktatás gondjai természetesen a pedagógusok továbbképzésével még nem tűnnek el, csak enyhülnek. Megoldatlan marad még számos probléma: a magyar gyerekek alacsony szintű román- és idegennyelvtudása, a szakképzés nem túl jó presztízse, az alacsony tanulási motiváció, a csökkenő demográfiai mutatók.

„Az emberi viselkedés viszonylag lassan, de alakítható. Ám ehhez türelem és odaadás szükséges.” – mondja Pléh Csaba, és azt hiszem, ez a gondolat tükrözi abbéli reményemet, hogy összefogással tudunk változtatni a helyzetünkön.

GINDELE IMRE

*Igazgató, Simion Bărnăuțiu Szakképző Líceum, Nagykároly***TANMŰHELY FELÚJÍTÁSA NAGYKÁROLYBAN**

Nagy örömmel írtam alá szeptember 3-án a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. és a nagykárolyi „Simion Bărnăuțiu Szakképző Líceum”, iskolánk közötti támogatási szerződést. E szerződés értelmében a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. 5 millió forint vissza nem térítendő összeggel járul hozzá iskolánk fejlesztéséhez.

Iskolánk 2012 óta duális szakképzési rendszerben oktat, ami a gyakorlati képzésre nagy hangsúlyt fektet. Ezekből a tényekből kiindulva fontos, hogy az iskola korszerű tanműhellyel rendelkezzen. Diákjaink 60%-a gépészeti szakon tanul, ami feltételezi két lakatosműhely berendezését, műhelyek, melyek eddig is léteztek az iskolában, de annak felszerelése, bútorzata, szerszámai nem a XXI. századnak megfelelőek. Ezen javítunk most, és a támogatásból felújítjuk a két műhely bútorzatát, kézi szerszámainak. A két műhely infrastruktúrája egy 2007-es Phare pályázatból már megújult, így nagyon fontos, hogy a felszerelés is megfelelő legyen.

Ezek a felújítások nélkülözhetetlenek, mert csak így biztosíthatóak a megfelelő feltételek a holnap szakemberei képzéséhez.

Nagyon fontosnak tartom, hogy az iskolánkba 14 évesen beiratkozó diák, aki talán még soha életében nem látott műhelyt, egy jól felszerelt, a XXI. századnak megfelelő tanműhelyben kezdje el tanulmányait, hiszen a jelenlegi munkaadók felszereltsége is lépést tart a technika vívmányaival, korszerűek, modernek.

Ez a támogatás egy nagyon fontos lépés céljaink eléréséhez, szükségszerűen ez egy olyan folyamat részét képezi, amit fenn kell tudnunk tartani ahhoz, hogy a szakképzés hazánkban el tudjon jutni az öt megillető szintre.

A támogatási szerződés értelmében a megvalósításnak 2015. szeptember 1. és 2016. január 30. között létre kell jönnie.

Néhány gondolat a hazai szakoktatás állapotáról

Ma már közhelynek hangzik, hogy szakképzés nélkül nem lehet fenntartható fejlődés. A hazai szakoktatás, azon belül talán még hangsúlyozottabban az anyanyelvi szakoktatás siralmas állapotban van, ha még lehet ilyenről egyáltalán beszélni.

Az utóbbi 10-12 évben nagyon mélypontra jutott a szakképzés, ennek nagyon sok oka van, itt megemlíthetjük a teljesség igénye nélkül: az iskolarendszer hibáit (például

túlzott hangsúly fektetése az elméleti képzésre, a szakmunkásképzés megszüntetése), a szülők elképzeléseit a gyermekük továbbtanulásával kapcsolatosan, ugyanis gyakran elhangzik „Tanulj fiam, hogy ne dolgozz később” ami nagyon helytelen.

A mindennapok bizonyítják, hogy egyre komolyabb probléma a jól képzett szakember hiánya szinte minden szakmában. A gond az, hogy ezt az akut szakemberhiányt egyik napról a másikra megoldani nem lehet, de tenni kell valamit. Ma már általános példával élve, a gazdasági válságból való kijutás feltételül befektetőket kell csalogatnunk vidékünkre, ennek egyik feltétele a közlekedési infrastruktúra megléte, vállalkozóbarát adózási rendszer, illetve nagyon fontos egy modern, minden körülménynek megfelelő, hatékony szakképzés megléte.

Befektetőket tehát csak akkor várhatunk, ha jól képzett munkaerőt tudunk biztosítani. Ugyanakkor vitathatatlan az a tény is, hogy a felnövekvő generációnak megélhetést kell biztosítani; és ez nem csak az egyetemet végzettekre igaz.

A hazai szakképzés egyik nagy hiányossága a gyakorlati képzés kis hányada a teljes óraszámából, ami a szaklíceumi képzést illeti. Jobb a helyzet a szakmunkásképző esetében, ami heti leosztásban X. osztályban két nap, a XI. osztályban pedig három nap. Ez egy jó kiinduló alap a duális képzés felé.

A duális szakképzés lényege, hogy a diák az elméleti képzést az iskolában sajátítja el, a szakmai gyakorlatot pedig kihelyezett üzemekben, cégeknél végzi. Ami iskolánkban 2012 óta így működik a szakképzés. Egy másik hiányosság a duális szakképzés bevezetésében a megfelelő jogi háttér biztosítása országunkban.

Ami nagyon fontos egy jól működő szakképzésben az iskola, a gazdasági szféra és az önkormányzat jó együttműködése. Fontos beazonosítani a helyi munkaerőpiac igényeit, ami a rövidtávú, illetve a hosszútávú lehetőségekkel számol. Viszonylag nehéz a nagy tehetetlenséggel bíró tanügyi rendszert összeegyeztetni a munkaerőpiac igényeivel, ami a XXI. századi felgyorsult piaccal együtt gyorsan változik. Ezért fontos lehetőleg alapszakmákban gondolkodni, amit felnőttoktatásban tovább lehet fejleszteni.

Lényegesebb továbbá a szakképzésben való jó gyakorlatok megismerése határon innen és határon túlról.

Ami az anyanyelvi szakképzést illeti, egyik nagy gond az anyanyelven oktatók hiánya, valamint a minőségi anyanyelvi tankönyvek hiánya.

Úgy érzem, hogy különösen nem kell kitérnünk az anyanyelvi szakoktatás fontosságára, ez elengedhetetlen, ugyanakkor legalább ilyen fontos a szakkifejezések román nyelvű elsajátítása is.

Egy másik, iskolánk által észlelt probléma a szakmai névjegyzékben nem szereplő gyakorlati szakma felvétele a névjegyzékbe, ezen a téren nagy nehéz-

ségekbe (bürokrácia) ütköznek mind a vállalatok, mind a tanintézmények, ami jelenleg megoldhatatlan problémát jelent.

Mindezek fényében jól láthatóan sok tennivaló maradt még ezen a téren, de következetes, kitartó munkával és a duális szakképzési rendszer alkalmazásával megfelelhetünk a XXI. századi elvárásoknak.

GYÖRFI RITA

Aligazgató, Korondi Szakközépiskola

VÉLEMÉNY A SZAKKÉPZÉS SZÜKSÉGSZERŰSÉGÉRŐL, AKTUALITÁSÁRÓL

A munkanélküliségi ráta nagyon magas a fiatalok körében, és nagyon magas azoknak a száma, akik az iskolai évek alatt nem szereznek képzettséget. A másik veszély, amivel számolni kell az, hogy az alacsony formális képzettséggel rendelkező egyének és a képesítés nélküli emberek nehezen fognak majd munkát találni, vagy teljesen kiszorulhatnak a munkaerőpiacról. A szakoktatás kiterjesztése pozitívan hat az esélyek alakulására, azaz mérsékelni tudja a szociális háttérből fakadó hátrányokat. A terjedő munkanélküliség ezzel ellentétes módon fejti ki hatását; nevezetesen a gyengébbeket, az alacsony iskolai végzettségűeket és a kedvezőtlen munkaerőpiaci pozícióban levőket sújtja igen erőteljesen.

A munkaerőpiac változik, megjelennek új szakmák, régi szakmák tűnhetnek el, ezért szükséges a szakképzés kapacitásának növelése. Ahhoz, hogy a szakképzés kapcsolódni tudjon a munkaerőpiac igényeihez, ki kell dolgozni a szakképzés tartalmát, infrastruktúráját és módszereit annak érdekében, hogy lépést lehessen tartani az új termelési technológiákkal és munkaszervezéssel. A szakmai képzések célja, hogy hozzájáruljon a foglalkoztatottság növeléséhez és ezáltal a gazdasági fejlődéshez. Ehhez viszont olyan életpálya lehetőségeket kell nyújtani a fiataloknak, hogy vonzó legyen főleg azon egyének számára, akiket bármilyen okból a munkaerőpiacról való kiszorulás veszélye fenyeget.

A tudásalapú társadalomban a szakképzésben szerzett kompetenciák legalább olyan mértékben fontosak, mint a felsőoktatásban szerettek, és nem utolsósorban kiszélesíthetik az emberek lehetőségeit annak érdekében, hogy adaptívabban tudjanak alkalmazkodni a változó munkaerőpiaci igényekhez és hatékonyabban tudják kezelni a társadalmi változásokat is. Ezáltal lehetőség adódhat a tanulóknak a felzárkózásra. Ha a szakképzés kiegészíti a kulcskompetenciákat foglalkozási kompetenciákkal, valamint megfelelő hangsúlyt fektet az idegen nyelvek elsajátítására és a tanulók számítógépes készségeinek fejlesztésére, megnövekedhet annak a lehetősége, hogy hatékonyabban tudjanak majd a jövőben az emberek ügyet intézni és munkát szerezni. A szakmai tudás hozzájárul a szakmai identitás kialakulásához és növelheti a tanulók önbizalmát.

A különböző nemzetközi programok hozzásegíthetik a tanulókat ahhoz, hogy szakmai kompetenciákat sajátítsanak el más környezetben, növelve ezáltal alkalmazkodóképességüket. Jelenleg a tanulók mobilitása a szakképzés

területén alacsony. Viszont ahhoz, hogy hatékony szakképzést lehessen elindítani, jól kvalifikált tanárookra és szakoktatókra, gyakorlatközpontú oktatásra és a munkaerőpiac igényeihez magas fokú igazodásra van szükség. El kell érni azt, hogy a társadalom, a szülők, a tanulók szemében a szakoktatás vonzó és értékes legyen. Ehhez növelni kell a szakoktatói, az iskolavezetői munka szakmai színvonalát, rugalmas képzési utakat bevezetni, támogatni kell a tájékoztatást és a tanácsadást, különös tekintettel a pályaorientációs tanácsadásra.

ERDEI ILDIKÓ

Igazgató, Bartók Béla Elméleti Líceum, Temesvár

HALÁSZ FERENC

Főtanfelügyelő helyettes, Temes Megyei Tanfelügyelőség, az RMPSZ Partiumi al-elnöke

SEMMIT SEM TUDUNK RÓLUK?**A szakoktatás kérdése szórványban**

A szórványvidéki szakoktatás kérdése egyike a legkényesebb kérdéseknek. Az alacsony diákszám az elsődleges oka annak, hogy nehéz a meglévő keretek közt a szakoktatási hálózatot létrehozni. Változó világunkban nehéz beazonosítani azt az egy, maximum két szakot, aminek a létszám szerint létjogosultsága lenne. Ugyanakkor köztudott, hogy a hatékony szakoktatás (is) pénzigényes, ezért az sem lehet életképes stratégia, hogy egy- kétévenként új szakokat indítsanak a magyar nyelven tanító iskolák.

Az elmúlt évtizedek szakoktatási formái

Temesváron az 1991/92-es tanévben indult (1994/95-ben végzett) az utolsó szaklíceumi osztály az Electromotor (ma Emanuil Ungureanu) Líceumban. Egy több évtizedes szakoktatási folyamat szűnt meg ezáltal. Ugyanabban az évben – annak reményében, hogy egy keresett szak (autóbádogos) iránt nagyobb lesz az érdeklődés – új szaklíceumi osztály indult az Auto Iskolaközpontban, de egy évfolyamnál többet ez a kezdeményezés sem tartott.

A 2005/06-os tanévben a szomszédos Építészeti Líceummal (Nyugati Szak-középiskolával) közösen indított osztályt a Bartók Líceum belső szerelések szakiránnyal. Az elméleti órákat ez utóbbi iskolában tartották, a szaktantárgyakat és gyakorlati órákat az Építészeti iskolában. Ez a szakoktatási forma is „egy évfolyamos” volt, a második évfolyam beindítására megfelelő számú érdeklődő hiányában már nem került sor.

Az 1991/92-es tanévtől a Bartók Béla Elméleti Líceum is módosított az osztályok profilján. A szakoktatást az akkor indított és azóta is működő, ám változó érdeklődésre számító közgazdaság osztály képviselte, mely jelen pillanatban az egyetlen szakoktatási forma a megyében.

A már említett formák mellett 1998/99-től különböző profilú posztliceális osztályokat hirdetett meg a Bartók Béla Elméleti Líceum (ez a líceum utáni oktatási forma általában tandíjas). Az elsőként induló tanító- és óvóképző osztályokon (bár ez nem tekinthető hagyományos szakképzési formának) kívül a következők – 1999/2000-ben gazdasági profilú, 2000/2001-ben szociális munkás profilú – érdeklődés hiányában nem indultak. A 2010-es évek elején újra felmerült a közgazdaság, kereskedelem profilú posztliceális képzés indítása, de az előzetes felmérések eredményei nem indokolták a szak elindításához szükséges emberi és anyagi beruházást.

Bár nem a közoktatás hagyományos feladata, de az évek során a szórványoktatási központnak számító Bartók Líceum többször próbálkozott különböző felnőttoktatási formák meghonosításával, de folyamatos tevékenységről nem beszélhetünk. Sikeresnek leginkább a 90-es évek végén szervezett számítástechnika tanfolyamok nevezhetőek, amelyeket több ízben is megszervezett az iskola.

A témakörben végzett felmérések

Az elmúlt két évtizedben (a létező szakoktatási osztályok megszűnte után) a helyi pedagógusközösség rendszeresen végzett felméréseket a VII.–VIII. osztályos diákok, illetve szülei körében arról, hogy hol szeretnének továbbtanulni, milyen iskolatípusban, milyen szakon és milyen indítékok vezérlik a választások megtételében. A legutóbbi teljes körű megyei szintű felmérés a 2012/13-as tanévben volt – ez alapozta meg a természettudományok osztály (elméleti, reál profilú osztály) bevezetését. Az 1998/99-es tanévtől rendszeres pályaaorientációs foglalkozásokon is részt vesznek az iskola VIII. osztályos diákjai az iskolapszichológus irányításával. A felmérések általános tapasztalata az, hogy a szakoktatás iránt érdeklődő diákok érdeklődési köre rendkívül szerteágazó, nem sikerül kiválasztani egy (két) olyan szakot, amely vonzaná a szakoktatás iránt érdeklődőket. Nyilván a diákok és szülők is könnyebben választanak a már ismert, működő iskolák szakjai közül.

Tervek, lehetséges alternatívák

Az elmúlt években többször is a helyi oktatási szakmai munkacsoport napi-rendjére tűzte a szakoktatás kérdését. Már a 2003-ban megjelent helyi Oktatási stratégiában is jelen voltak az alábbi irányok:

- ◇ Tekintettel az érdeklődők nagy szakmai szóródására, úgynevezett „mozaik” osztály megvalósítását lehetne kezdeményezni, amely több – akár öt-hat – különböző szakosítást tenne lehetővé egy osztályon belül úgy, hogy a törzsanyag tanítása lenne közös, a szakképzés pedig csoportokban valósulna meg (pl. magyar végzősökből érdekelt cégek hathatós közreműködésével).
- ◇ A szakoktatási hálózat régiószinten (Arad, Hunyad, Temes) való megtervezése bővítené a képzési lehetőségek táráát. Ennek feltétele egy megfelelő kollégiumi rendszer megléte.
- ◇ A vidéki általános iskolák keretén belül olyan inasosztályok szervezése (elsősorban Végváron és Óteleken), amelyek a VIII. osztályt végzett és az oktatási rendszerből kimaradt diákokat képezhetné a környékbeli gazdasági tényezők igénye alapján.
- ◇ Fontos a posztliceális képzési forma megőrzése az oktatási kínálatban, további előtanulmányokat kell végezni annak felmérésére, hogy milyen szakok iránt van kereslet, milyen anyagi és emberi erőforrások állnak az oktatási hálózat rendelkezésére.
- ◇ A felnőttoktatás iránti igény nőni fog az elkövetkezendő időszakban, ezért fontos azoknak a feltételeknek a feltérképezése, amelyek az anyanyelvű felnőttképzést lehetővé teszik. Körvonalazódik egy olyan előtanulmány is, mely a kistérségi kihelyezett tagozatokkal működő felnőttoktatási formák iránti igényt, illetve ennek megvalósíthatóságát vizsgálja. Egy ilyen jellegű projekt csakis azokkal a gazdasági tényezők partnerségével képzelhető el, amelyek meghatározó szerepet töltenek be a kistérségi életében.

A Szakoktatás éve alkalmával szervezett tanácskozások, beszélgetések alkalmat adtak a régi-új tervek, lehetőségek értékelésére, újragondolására. A szórványoktatási központokat (kistérségi vagy megyei gyűjtőiskolák) a szakoktatás kérdése nagy dilemmák elé állítja: a magyar nyelven tanuló nyolcadikos diákok száma gyakran nem teszi lehetővé, hogy elméleti (azon belül reál és humán) valamint szakoktatási formát is tervezzenek az iskolák. Ha élesen fogalmazunk: kié legyen a magyar iskola? A továbbtanulásra készülő diákoké vagy a szakmai oktatás iránt érdeklődőké? Tekintettel arra, hogy a szakoktatás minősége az elmúlt években egyre kétségesebbé vált, nem volt kérdés, hogy az elméleti oktatás irányába próbáltak lépni a szórványközpontok.

A szakoktatás minősége szempontjából elsődlegesek a helyi szinten működő intézményi valamint gazdasági kapcsolatok. A szórványlétre nehezedő intézményhiány következményei ezen a területen élesebben mutatkoznak meg. Ezért helyi szinten egy szórványoktatási központ nehezen tud életképes szakoktatási stratégiát kidolgozni.

Fontosnak látjuk, hogy régiós szinten több funkciót ellátó szakképzési központok alakuljanak, melyek hálózatban működjenek. Egy-egy ilyen központ az alapképzéshez és a felnőttképzéshez is kapcsolódó szakképzést biztosíthatna, ugyanakkor vállalkozásfejlesztéssel is foglalkozna. Ez a központ akkreditálja a képzéseket, foglalkozik a magyar szaktanárok, mesterek képzésével, átképzésével. A szórványközpontok, térségi iskolák konzorciumba léphetnek ezzel a központtal, így szervezhetik meg saját diákjaik számára a szakképzést helyi vállalkozók bevonásával.

Ami a helyi megoldásokat illeti, az idei évben indítottuk útjára a **Szakma a batyuban – egyéni szakoktatási programot középiskolás diákok számára**. Reméljük, a következő évek jó gyakorlattá élelik a kezdeményezést, mely nem nyújt megoldást a helyi anyanyelvű szakképzéshez, de a diákok egyéni boldogulását segítheti.

A projekt célja: A magyar iskolában tanuló diákok szakképzési lehetőségei bővüljenek egyéni szakoktatási támogatás útján, a hatékonyabb munkapiaci elhelyezkedés érdekében.

A program bemutatása: A meghirdetett pályázatra elsősorban olyan barátkos XI.-es diákok jelentkezhettek, akik a középiskola (XII. osztály) elvégzése után nem szándékoznak felsőfokú oktatási intézményben továbbtanulni vagy a felsőfokú tanulmányok elvégzéséhez anyagi támogatásra lesz szükségük/vagy várhatóan önmagukat fenn kell tartaniuk.

A program révén évente legkevesebb öt diákot támogatunk abban, hogy a középiskola elvégzése idején szakmát is tanuljon.

A megvalósítandó terv

Az egyéni szakoktatási támogatási programnak a következő elemei vannak:

- ◊ egyéni vagy kiscsoportos pályáorientációs program: az érdeklődő diákok számára az iskolapszichológus csoportos pályáorientációs programot szervez, majd ezt követően a diákok benyújtják pályázatukat (I. félév)
- ◊ az elbíráló bizottság döntése: figyelembe veszik a diák motivációját, általában a feladatvégzésben tanúsított hozzáállást, a magaviseletet valamint a közösségben vagy közösségért végzett munkát (I. félév)

- ◊ találkozó a diák szüleivel, egyéni pályaterv elkészítése valamint a megfelelő felnőttoktatási rendszerű tanfolyam kiválasztása (I. félév végéig)
- ◊ a tanfolyam elvégzésének anyagi résztámogatása – egy-egy diák a tanfolyamra legfeljebb 1000 lejt, illetve a tanfolyam ára 85%-nak megfelelő összeget kaphat (II. félév) – a tanfolyam elvégzésének követése, kapcsolattartás a képzést nyújtó szervezettel.

Amennyiben mód van rá, a nyári időszakban támogatjuk a szakmai gyakorlatban való részvételt helyi magyar vállalkozók bevonásával.

Összegzés

A szórványoktatási központok helyi szinten nem tudnak hatékony és minőségi szakképzési lehetőséget nyújtani, ezt támasztják alá az elmúlt évek tapasztalatai. Megoldásként többfunkciós, régiós szintű szakképzési és vállalkozásfejlesztő központok létrehozását javasoljuk, amelyek szolgáltatásait a helyi szórványközpontok diákjaik, diákcsoportjaik és tanáraik számára igénybe vehetnek.

Helyi szinten olyan megoldásokat keresünk, amelyek az anyanyelvet választó (főként vidéki) diákok számára kiegészítő szakképzési lehetőséget nyújtanak.

KERESZTÉLY IRMA

Nyugalmazott főtanfelügyelő, Sepsiszentgyörgy

A SZAKOKTATÁS FEJLESZTÉSE A SZÉKELYFÖLDI TÉRSÉGBEN: ADOTTSÁGOK ÉS CSELEKVÉSI PROGRAMOK

Bevezető

A romániai, ezen belül a székelyföldi területtel hivatásból foglalkozók közgondolkodásában bármiről is essék szó – gazdaságról, munkaerőpiaci helyzetéről, nemzeti fejlesztési tervről, uniós források lehívásáról – az oktatás, ezen belül a szakoktatás, mindig jelen van a háttérben: képzett szakemberek utánpótlása nélkül ugyanis a fejlesztés csak ideig-óráig sikerülhet. A **romániai magyar oktatás** mellett, hogy a munkaerőpiacra, az ott elfoglalt pozícióra felkészítő folyamat, egy másik, rendkívül jelentős **funkcióval** is bír: **a magyar identitás megőrzésének eszköze és annak a család, az egyház mellett legfontosabb színtere.**

Alapvető kérdés, amelyre választ kell találnunk a romániai magyar szakképzést, ezen belül az iskolarendszerű szakképzést illetően az, hogy mit akarunk, hová akarunk eljutni, hogyan rajzolódik ki egyáltalán a romániai magyarság jövőképe. Ma már léteznek koncepciók, elemzések, stratégiák, de a konkrétumok terén még nem tettünk eleget. Egyöntetű a megállapítás, hogy jól működő programokra van szükség, amelyek a kormányzati ciklusokon átívelő megújulást célozzák.

Az iskolarendszerű szakképzéssel párhuzamosan a felnőttképzés és átképzés területén is lassan kezdtek kialakulni a képzési formák. A 90-es évek közepétől kezdve egyre több szakképzés beindult, ennek legalább két oka volt: egyrészt növekedett a munkaerőpiaci kereslet (a keresletet tágabban, gyakran külföldi igényként is kell értenünk), másrészt pedig a nagyipari létesítmények felszámolása vagy privatizálása nyomán teljesen nyilvánvalóvá vált, hogy az iskolarendszerű szakképzés nem tud eleget tenni az új igényeknek.

Az évtized vége felé, a jelenhez közeledve egyre gyakrabban találunk azonban új típusú képzéseket is, mint például **vállalkozásfejlesztési ismereteket biztosító képzéseket, vezetőképzést** és egyéb humánerőforrás fejlesztéséhez kapcsolódó képzéseket. A köztudat a **felnőttképzések** fontosságát, illetve az **élethossziglani tanulás** (egész életen át tartó tanulás-3L) szükségességét mintha kezdte volna elfogadni, de ezek még mindig kis mértékben jelentek meg a kisebbségi nyilvánosságban.

Reménykeltő változások a szakoktatás területén az utóbbi években jelentkeztek, lehet, az EU-s tagságból adódó rugalmasabban változó munkaerőpiaci igények hatására. Ez érvényes az iskolarendszerű szakképzésre és a felnőttképzésre egyaránt.

Mint uniós ország, Románia is törekszik a lisszaboni egyezményben kitűzött célok teljesítésére. Ennek érdekében nálunk is erőfeszítések történnek, hogy az oktatás/képzés minél inkább megfeleljen a gazdaság és a társadalom elvárásainak, és egy dinamikusan fejlődő, tudásalapú társadalomhoz vezessen. Ennek kulcstényezője a magas színvonalú oktatás és képzés.

A munkaerőpiaci elvárásokat, a foglalkoztatás elősegítését a szakképzés két formában biztosítja:

- az iskolarendszerű szakképzéssel, amely a közoktatás része
- iskolarendszeren kívüli szakképzéssel.

Ma az iskolarendszerű magyar szakképzésről olyan teljeskörű adatokkal rendelkezünk, amely rálátást ad, hogy Erdélyben – ezen belül Székelyföldön – mekkora és milyen helyi erők állnak ezen oktatás szolgálatában. Az iskolán kívüli szakképzés esetében nem mérhető fel, még megközelítőleg sem, hogy mekkora erőforrásokkal rendelkezünk, és mekkora ezeknek a forrásmozgató hatékonysága.

A továbbiakban nem szeretnék külön kitérni az anyanyelvű oktatás fontosságára, hisz ezt már megtették nagyon sokan, de szeretném elemezni azokat a kezdeményezéseket, amelyek adott, jól működtetett programok által hozzájárulnak/hozzájárulhatnak egy minőségi anyanyelvi szakképzés kialakításához és a már meglévők fejlesztéséhez.

Helyzetkép

A romániai közoktatási törvény szabályozza az iskolarendszerű szakképzést, visszavezetve a három éves szakképzést, illetve, 2014-től bevezeti a duális képzés törvényes kereteit. A szakképzés nyelvét a diákok választják meg. Ez nem jelent különösebb gondot Székelyföldön, de a szórványban az alacsony gyermeklétszám sokszor ellehetetleníti a magyar nyelvű osztályok létrehozását.

A romániai oktatásról gondolkodva az alapkérdés az, vajon érdemes-e magyar nyelven tanulni, ha az egyéni érvényesülés, a munkaerőpiaci lehetőségek felől közelítjük meg a kérdést?

A szakosodással, a szakirányú végzettség megszerzésével a diáknak egyre inkább figyelembe kell vennie, hogy **életpályáját** milyen **nyelvi közegben** fogja kiteljesíteni. Ha a magyar nyelvi tömbben, akkor a magyar nyelvű szak- és felsőoktatás választásának lehet értelme; ha azonban nem a tömbben, akkor a szakosodás, a szaknyelvi ismeretek elsajátítása az állam nyelvén indokoltabbnak **tűnhet**. Meggyőződésünk, hogy csak anyanyelven lehet elsajátítani tudást, kultúrát, szakmai kompetenciát. A mai modern iskolapolitika már lehetővé teszi minden tanuló számára, hogy az anyanyelvi oktatás mellett elsajátítsa azokat az általános európai kompetenciákat amelyek érvényesíthetők bármely munkaerőpiacon. A nyelvi kommunikáció ma már nem lehet akadály az egyén karrierépítésében, saját érvényesülésében.

Székelyföldön ma összesen 38 szakközépiskolában folyik magyar nyelvű szakképzés-szakoktatás (Hargita, Kovászna és Maros megye). Ezen szakiskolák/szakközépiskolák olyan szakmai területeket fednek le, amelyek csak részben elégítik ki a munkaerőpiac igényeit. Ezenkívül szinte minden megyében bizonyos foglalkozási területekre történő alapképzés ismétlődik mind megyénként, mind ugyanazon megyén belül.

Ezekből az adatokból kiindulva megfogalmazódik az iskolahálózat újragondolásának szükségessége – szakképzési centrumok kialakítása – nem csak kistérségi/kisrégió szintjén, hanem egész Székelyföldre vonatkozóan. Szükség van új alapképzési területek beazonosítására, a munkaerőpiac által igényelt szakmák képzésére. De ugyanakkor szükséges a magyar szakképzés moduláris jellegének erősítése annak érdekében, hogy a szakmák közötti könnyebb átjárhatóság biztosított legyen anyanyelven is.

Ezen fejlesztési intézkedések meghozatala elősegíti a már létező szakiskolák fejlesztését, centrumokba való átszervezését, illetve újak kiépítését abban az esetben, ha erre igény van.

Jövőkép megrajzolása Székelyföldön

Székelyföld gazdasági-társadalmi fejlődése csak egy jól megalapozott szakképzés által valósítható meg. A gazdasági fejlődésben kulcsszerepet töltenek be a jól képzett, magas kompetenciával rendelkező szakemberek. Ezek képzése folyamatos kell legyen, mivel a munkaerőpiacon mind több és több szakemberre lesz szükség.

A jövőt illetően tehát három területet kell figyelembe venni az intézkedési terv kidolgozásában: a gazdaság/munkaerőpiac igényeinek kiszolgálása, a duális képzés bővítése és a szakképzési rendszer fejlesztése.

Mindhárom területen nagy segítséget jelent a magyar szakképzési támogatás, amely a magyar kormánytól érkezik a külföldi magyar szakképzés éve program keretében.

Mi a feladatunk?

Feladatunk egész Erdélyre kiterjesztett oktatásfejlesztési stratégia megalkotása, ezen belül pedig hangsúlyosan egy **szakképzésfejlesztési terv** kidolgozása, amely a magyar nyelvű oktatás alacsonyabb szintjeire a jelenleginél több gyermeket igyekszik bevonni, emeli a magyarság képzettségi szintjét és az oktatás minőségét az oktatás minden szintjén, valamint figyelembe veszi a munkaerőpiaci szükségleteket.

A Székelyföldön működő 38 szakiskola köré lehet csoportosítani az új kihívásoknak megfelelő képzéseket. Olyan szakmák esetében, amelyeknél a munkaerőpiacon a szakképzettek száma alacsony, regionális szintű képzést kell bevezetni. Ezen képzésekre vonatkozó információk terjesztése/átadása úgynevezett regionális centrumokon keresztül történhet. Ezek a fejlesztési pontok kísérleti úgynevezett pilot project keretében kell működjenek, amelyek kiemelt támogatásban részesülnének a pályázaton belül. Székelyföld rendelkezik megfelelő feltételekkel a szórványból érkező, magyar nyelven tanuló diákok befogadására. A kérdés csak az, hogy ezek a fiatalok milyen nyelvi közegben kívánnak szakmailag és társadalmilag kiteljesedni.

Elérkezett a tervszerű cselekvések sora a magyar szakképzés tekintetében is. Regionális szakképzési központok kiépítésében gondolkozunk a jövőben Székelyföldön. Meggyőződésünk, hogy ezen központok működése lehetetlen egy átfogó, határokon átívelő együttműködés és a pozitív tapasztalatok megosztása nélkül. Úgy értékeljük, hogy a magyar szakképzés akkor eredményes a Kárpát-medencében ha rendszerre, hálózattá válik. Hogy milyen legyen ez a hálózat, azt a rendszerhez tartozó szereplők kell meghatározzák.

És mi a helyzet az oktató pedagógusokkal?

Függetlenül a képzési formától, a minőségi oktatás megvalósításához jól képzett pedagógusokra van szükség. Jól képzett, motivált pedagógusok nélkül nem lehet minőségi oktatásról- **szakképzésről** beszélni. Országos szinten az RMPSZ már létrehozott és működtet olyan központokat, amelyek a pedagógusok továbbképzését, informálását és szakmai fórumok szervezése által azok fejlesztését teszi lehetővé. Figyelembe véve, hogy a szakképzés a közeljövőben egyre nagyobb hangsúlyt kap, a szakképzésben dolgozóknak megfogalmazódott azon igénye, hogy Háromszéken/Kovácsna megyében, jelesen Sepsiszent-

györgyön, az RMPSZ égisze alatt megszülessen és működjön a **műszaki oktatók képzésére, továbbképzésére egy oktatói központ**. Tekintettel arra, hogy a Kovászna megyei és városi önkormányzatok megfogalmazták szerepvállalásukat a szakképzés szakpolitikai megalapozásában, szervezésében, a szakmai szereplők együttműködési kereteinek kialakításában és támogatásában, adottak azok a feltételek, amelyek egy ilyen központ kiépítéséhez szükségesek. Az anyagi támogatáson túl a működő tudás átadása nagyon fontos ahhoz, hogy ez a rendszer a szakképzés területén hatékonyan és minőségileg magas szinten működjön.

A romániai magyar iskolák előtt ugyanazok a feladatok állnak, mint bármely jól működő iskola előtt: környezetével jó kapcsolatokat fenntartó, autonóm, magas szakmai értékeket képviselő intézményrendszer fenntartása, működtetése a jövőben is. Számunkra a középfokú szakképzés, valamint az **élethosszig tartó tanulás** rendszerének anyanyelven történő kiépítése kurrens ismeretekkel rendelkező, piaci szempontból rugalmas, magyar nyelven kommunikálni képes munkaerő kialakítását teszi lehetővé a jövőben. Ez fogja biztosítani és megvalósítani a térség fejlesztését.

KÉRY HAJNAL

Főtanfelügyelő helyettes, Bihar Megyei Tanfelügyelőség

A SZAKOKTATÁS HELYZETE BIHAR MEGYÉBEN

Bevezetés

Románia szakképzésfejlesztési stratégiájának küldetése igazodik Európa szakképzésfejlesztési stratégiájához, azaz a XXI. század egyéni és társadalmi követelményeinek megfelelő, magas színvonalú szakképzés biztosítása, amely hozzájárul Románia társadalmi-gazdasági fejlődéséhez, és amely – a képességek kibontakoztatásával – sikeres életpályára készíti fel az egyént.

Az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek teljesítése terén tett előrehaladás mérése érdekében 5 kiemelt cél meghatározására került sor az EU stratégia egészére vonatkozóan:

1. Oktatás

A lemorzsolódási arány 10% alá történő csökkentése.

Annak elérése, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.

2. Szegénység, társadalmi kirekesztés

A cél legalább 20 millióval csökkenteni azok számát, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

A célok jellemzői:

Áttekintést adnak arról, hogy a kulcsfontosságú paraméterek tekintetében mit kell az EU-nak 2020-ig elérnie. Olyan közös célokról van szó, amelyek egymással összefüggnek és egymást erősítik, mint például a következők:

- az oktatás tökéletesítése elősegíti, hogy javuljon a foglalkoztathatóság és csökkenjen a szegénység;

- a gazdasági életben végzett kutatási-fejlesztési és innovációs tevékenységek megsokszorozódása és a forrásfelhasználás hatékonyságának javítása révén Európa versenyképesebbé válik, és új munkahelyek jönnek létre;
- a környezetkímélő technológiákba történő beruházás hozzájárul az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, egyúttal pedig új üzleti és foglalkoztatási lehetőségeket teremt.

A romániai szakközépiskolai és szakiskolai képzés célkitűzései az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek teljesítésében tökéletesen helytállóak, mert:

- megfelelnek egy, a tudás elsajátítására irányult társadalom számára;
- növelik a munkaerő piacán való elhelyezkedés arányát és ezáltal a gazdaság növekedéséhez vezetnek;
- megerősítik a kapcsolatot a társadalom és a piacgazdaság között.

A szakképzés nagyon fontos szerepet tölt be az aktuális tanügyi rendszerben, és moduláris-szerű kerettantervvvel többszintű szakmai képzést biztosít az alábbiak szerint:

- három-, illetve négyéves szakiskolai 3-as szintű szakmunkásképzés;
- négyéves szakközépiskolai 4-es szintű technikus szakképzés;
- két-, illetve három -éves posztliceális 5-ös szintű technikus szakképzés.

A Bihar megyei adatok a diák létszámra vonatkozóan

Bihar megyében évente átlagosan 1150 diák végzi el a VIII. osztályt magyar tagozaton, a jelenlegi jogszabályok szerint a diákok 60%-ának szakoktatásban kellene folytatnia tanulmányait, ez pedig évente 700 diákot jelent.

Miért kell elérni a szakoktatásban a 60%-ot, amely kb. 700 diákot jelent?

Az oktatási rendszer tervezett átépítése, mely szerint a diákok 60 %-a a szakoktatást kellene megcélozza, komoly intézkedéseket kíván megyei és helyi szinten egyaránt.

A szakképzés arányának növelését 60%-ra több szempontból is fontosnak tartjuk, egy olyan időszakban, amikor országos szinten nagy a kereslet a szakképzett munkások, szakképzett technikusok iránt. Ezt a tényt a következőképpen indokoljuk:

- Az elmúlt években a tanügyminisztérium szakoktatásra vonatkozó politikája felszámolta a szakképzést, így a gazdaságban halmozottan jelentkezik a szakmunkás, a jó szakemberek hiánya. Szükségszerű a különböző szakterületen jelentkező hiánypótlás.
- A VIII. osztály végén alkalmazott országos felmérők eredménye azt mutatja, hogy a diákok nagy része nem tud eleget tenni az elméleti középiskolák követelményeinek.
- Lehetőséget nyújt a diákok számára, hogy elsajátítsanak egy mesterséget.
- Azáltal, hogy a szakképző intézmények, iskolák a helyi gazdasági egységek és a piacgazdaság igényeihez igazodnak, lehetőség van olyan szakmákat kitanulni, melyek növelik a munkaerő piacán való beilleszkedés arányát, és ezáltal a munkanélküliség csökkenéséhez vezetnek.
- A szakképzéssel együtt járó szakgyakorlat az iskolában alapozódik meg, majd a partner vállalatoknál teljesedik be azáltal, hogy a diákok számára korszerű technológia válik elérhetővé.
- A hároméves szakiskolai képzés csökkenti az iskolai lemorzsolódás arányát.
- A szakiskolai képzés ösztöndíjjal támogatott, és ez a szociálisan hátrányos helyzetű családok gyermekei számára lehetőséget nyújt, hogy kitanuljanak egy szakmát, és anyagi önállóságot biztosít számukra rövidebb képzési idő alatt, mint egy elméleti képzés.
- A munkanélküliség elkerülésére szükséges, hogy gyermekeinknek megélhetést, szakmát adjunk a kezébe, biztosítva a szakiskola után a továbbtanulás lehetőségét.

Mindezek ellenére a szakoktatás fejlesztése különböző akadályokba ütközik, és pedig:

- A társadalmi elvárások sokszor előítéletekhez vezetnek a szakoktatást illetően.
- A megfelelő szakmák biztosítása úgy, hogy lehetőséget kapjon minden fiatal a képességeinek megfelelő képzésre, de ugyanakkor biztosítsuk a lehetőséget számukra a munkaerőpiacon való elhelyezkedésre is.

- A szakoktatás elvégzése után lehetőséget kell teremteni a diákoknak a tanulmányaik folytatására, amennyiben ezt igénylik.
- Meg kell találni a vállalkozói szféra megfelelő motiválását ahhoz, hogy aktívan részt vegyen a szakoktatásban.
- Egy új szak indítása nagy anyagi terheket jelent egy iskola számára, a megfelelő felszerelések beszerzése, engedélyeztetés, reklámozás stb.

Mindezek alapján arra következtethetünk, hogy egy jól működő szakoktatási hálózatot csak akkor tudunk hosszútávon fenntartani, ha komoly stratégiát dolgozunk ki a fejlesztésére és megszervezésére.

Mivel egy kistérségen belül nem lehet hosszútávon olyan szakmákat tanítani, amelyek ugyan keresettek jelenleg, de az igények is korlátozottak, gyorsan telítődhet a piac, ezért szükséges nagyobb térségek figyelembevétele egy hatékony stratégia kidolgozásakor.

Nem gondolkodhatunk csak egy iskolában, amikor egy iskola profilját meghatározzuk, sőt, nem gondolkodhatunk egy megye szintjén sem, mindenképpen figyelembe kell venni a térségben működő szakiskolák profiljait.

Hiába beszélünk külön iskolánként stratégiáról vagy külön megyékre lebontott stratégiákról, ha ezeket nem tudjuk egymáshoz hangolni megyék szintjén, majd térségek szintjén.

Egy Bihar megyei stratégia feltétlenül része kell hogy legyen egy partiumi stratégiának, ugyanis vannak olyan szakmák, amelyek bár szükségesek, de egy megyén belül hosszútávon nem indokolt a működésük.

Ezen tények alapján szükséges egy olyan rendszer kialakítása, amelyben régió és országos viszonylatban is rátekintéssel rendelkező emberek egyeztessenek annak érdekében, hogy jól működő szakoktatási rendszert hozzanak létre, magyar nyelven.

A szakoktatás megfelelő színvonalának biztosításához szükséges:

- a megfelelő tantermek biztosítása;
- a szakoktatáshoz nélkülözhetetlen laborok, tanműhelyek felszerelése, a megfelelő logisztika biztosítása;
- egy jól működő bentlakásos hálózat biztosítása;
- megfelelő körülmények biztosítása a testnevelés órákon és a szabadidős programokhoz;

- Olyan közlekedési jármű birtoklása, amely lehetővé tenné tanulmányi kirándulások szervezését akár a nagyobb távolságra lévő farmokra, szakintézményekben, gépparkokba, kereskedelmi egységekbe, szakmai kiállításokra. Továbbá nagy segítséget jelentene a nehéz anyagi körülmények között élő ingázó tanulók szállításában.
- megfelelő tanfarmok kiépítése;
- megfelelő magyar nyelvű tankönyvek biztosítása, amelyek megfelelnek a hazai tanterveknek, esetleg a román tankönyvek fordítása magyar nyelvre és az elektronikus változat biztosítása a tanárok és diákok számára;
- magyar nyelvű továbbképzések tartása a szaktanároknak;
- diák és tanár csereprogramok a magyarországi és más EU-s országok azonos típusú intézményei között.

KISS IMRE*Főtanfelügyelő, Kovászna megye***DR. PÉTER SÁNDOR***A Perspektíva Alapítvány elnöke, Sepsiszentgyörgy*

TERV EGY SZÉKELYFÖLDI HÚSIPARI TANÜZEM LÉTREHOZÁSÁRA

A szakképzés a rendszerváltás vesztesei közé tartozik térségünkben, hiszen e terület teljes mértékben háttérbe szorult az átalakult oktatási rendszerben. Magyarországon már látszanak a szakképzés fellendülésének jelei, de vidékünkön a magyar nyelvű szakoktatás továbbra is alulmarad a minőség, teljesítmény és a népszerűség szempontjából egyaránt.

Magyarország kiemelten és eredményesen foglalkozik a témakörrel (a 2015. év a „Külhoni magyar szakoktatás éve”), így számos szakképzéssel, pályaaorientációs tanácsadással, tangazdasággal kapcsolatos jó gyakorlatot és tapasztalatot a székelyföldi megyékben is meg lehet valósítani. Ezért fontos a célirányos együttműködési lehetőségek keresése és kihasználása, hiszen ez lehet egyik alapja annak, hogy a fiatalok, akik nem tudnak vagy nem akarnak egyetemen továbbtanulni, olyan szakmai képzést kapjanak, amely a szülőföldön való boldogulást szolgálja, és amellyel itthon képesek biztosítani a megélhetést családjuk számára, ahelyett, hogy külföldön keresnének munkát. „Rá kell irányítanunk a figyelmet arra, hogy mindenhol szükség van magyar szakképzésre. Ahol nincsenek ilyen szakiskolák, ott létre kell ezeket hozni, ahol vannak, ott fejleszteni kell” – jelentette ki Potápi Árpád nemzetpolitikáért felelős államtitkár (<http://magyarhirlap.hu/cikk/8628/>).

Székelyföldön 38 szakközépiskolában lehet szakmát tanulni magyar nyelven (is). A teljességre való törekvés nélkül az alábbi szakmacsoportokban képeznek diákokat: szolgáltatás, építőipar, mechanika, faipar, elektronika, mezőgazdaság, kereskedelem, turizmus, textilipar, szépművészet, élelmiszeripar. Az utóbbi esetben csak pékeket és pékáruk-készítőket képeznek.

Az utóbbi években a Helyi Szakképzési Szociális Partnerséget Fejlesztő Bizottságok ülésein többször elhangzott a mezőgazdasági szakok és az élelmiszeripari szakmák fejlesztésének fontossága, hiszen a hagyományos mesterségek elsajátítása biztosíthatja a szülőföldön való megmaradást és megélhetést.

Sajnos, Székelyföldön (Erdélyben) évek óta nem történt beiskolázás az élel-

miszeripari szakmacsoporton belül húsfeldolgozó, hentes szakmában, és nem is történt ilyen jellegű iskolarendszerű szakképzés, leginkább egy korszerűen felszerelt tanműhely hiánya miatt.

Az utóbbi években különösen nagy hangsúly helyeződik a valódi, tiszta állati eredetű hústermékek előállítására, a hagyományos húsfeldolgozás visszaállítására. Ennek érdekében Székelyföldön számos kisebb-nagyobb vállalkozás jött létre mind vidéken, mind városokban, miközben magyar nyelven sem iskolarendszerű, sem felnőtt oktatási szakképzés nem indult már évek óta. Éppen ezért akarunk egy olyan tervet megvalósítani, melynek **célja egy húsfeldolgozó tanüzem létrehozása és beindítása**

A fejlesztés során Székelyföldön olyan tanműhelyt akarunk létrehozni, amelyben alapvetően megoldható a diákok oktatása, nevelése, a húsipari szakma lehető legmagasabb szinten történő elsajátítása a legkorszerűbb eszközök alkalmazásával, de emellett fontos feladat lenne a nyereséges működtetés is.

Célok:

1. Tanüzem felszerelése és szakoktatás beindítása a 2016/2017-es tanévtől;
2. Élelmiszeripari szaktanterem létrehozása;
3. Szakoktatók folyamatos továbbképzése.

A fejlesztés helyszíne a sepsiszentgyörgyi Kós Károly Szakközépiskola, ahol olyan központot szeretnénk kialakítani, amely az adott szakterület tárgyi-személyi feltételeit a legoptimálisabban biztosítja. Nyilván az eddigi eredmények is alátámaszthatják a kiválasztást, például az erőforrás-koncentráció és a gazdaságosság jobban elérhető. A gyakorlati üzemi oktatás nem feltétlen csak a kialakított helyszínen képzelhető el ebben az esetben, hanem a lakhelyen vagy annak közelében is. Azt is fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy Sepsiszentgyörgyön működik Székelyföld egyik legnagyobb és legkorszerűbb húsiparitermék-gyártó vállalkozása, a BERTIS KFT. A tanüzemet a sepsiszentgyörgyi Kós Károly Szakközépiskola meglevő, jelenleg felújítás alatt álló tanműhelyében tervezzük. A Kós Károly Szakközépiskola Sepsiszentgyörgy központjában, a park felett helyezkedik el. Mai nevét a 2001–2002-es tanév kezdetén vette fel, miután az Olt és Perspektíva Szakközépiskolákat egyesítették, így az Olt Textilipari Iskolaközpont volt székhelyén létrejött az új szakképző intézmény.

A két nagyműltű iskolából alakult Kós Károly Iskolaközpont a textilipar, feldolgozás, építészet terén felöleli minden szinten a régióban hagyományos és gyakorolt mesterségek széles skáláját. Az iskolában az oktatás és képzés jelen pillanatban öt épületben történik.

A gazdag szakmai kínálatot szeretnénk kiegészíteni a 3 éves húsipari terméket gyártó szakiskolai képzéssel.

Tanintézetünkben minden igényt kielégítő bentlakás és étkezde működik, amelyek szünidős programok kivitelezésére is lehetőséget kínálnak, táborok, edzőtáborok, konferenciák, képzéssorozatok színhelyeként az iskola ideális felteleket biztosít (pl. Bolyai Nyári Akadémia).

Az iskolában működő Perspektíva Alapítvány több mint 7.000.000 Huf támogatást nyert több rendben az Apáczai Közalapítványtól. Az elnyert összeggel az anyanyelvű oktatás minőségének javítását, valamint az iskola fejlesztését támogatta.

A Kós Károly Szakközépiskola a sepsiszentgyörgyi „**Szent György Szakképző Konzorcium**” egyik tagja. A konzorciumot a **Puskás Tivadar Szakközépiskolával és a Berde Áron Közgazdasági és Közigazgatási Szakközépiskolával** közösen hozták létre a sepsiszentgyörgyi önkormányzat 16/2014. számú határozata alapján. A szakközépiskola tanműhelye egy külön telephelyen, a város központjához közel működik. Az 1726 m² alapterületű tanműhely belső és külső felújítása 2015-ben befejeződik. A szövő-textilipar teljes leépülése után feleslegessé váltak értékes felületek, amelyek megfelelő átalakítás után ideális lehetőséget kínálnak az új szakma bevezetésére és fejlesztésére. Meg kell említenünk, hogy közel 400 m² felületen lehet kialakítani az új tanműhelyt, amely minden előírásnak és követelménynek megfelel.

Elképzeléseink szerint a leendő diákok elsősorban a székelyföldi megyék (Kovácsna, Hargita, Maros) VIII. osztályt végzettjei közül kerülnének ki, akik ezt a szakmát szeretnék elsajátítani a romániai 3 éves szakiskolai rendszerben, állami támogatásban.

A beiskolázási ajánlatot eljuttatjuk Erdély magyar tannyelvű iskoláiba, hiszen bárholnán jelentkezhetnek majd tanulók. A tanüzem a székelyföldi régió szakemberképzés-hálózatát egészíti ki. A húsipari terméket gyártó szakra iratkozó diákok esetében személyiségvizsgáló eszközök (tesztek, kérdőívek, strukturált gyakorlatok stb.) alkalmazásával fel kell mérni a tanuló fizikai, személyes és szociális képességeit, készségeit, azokat a személyiségjegyeket, amelyek a szakma gyakorlásához szükségesek. Megjegyzendő, hogy a Kós Károly Szakközépiskola 100 férőhelyes kollégiummal és 200 férőhelyes étkezdével rendelkezik. A vidéki vagy távolabbról érkező diákoknak tehát jól felszerelt kollégiumban biztosítható szállás és étkezés.

Természetesen a szakképzést/átképzést nemcsak a tanulók számára kell lehetővé tenni, hanem a felnőttek számára is. Regionális szinten szeretnénk felnőttképzést is beindítani, melynek során az elméleti és gyakorlati oktatás is a tanüzemben, valamint a környékbeli vállalkozásoknál valósul meg.

Partnerségi kapcsolat már létezik a Kovácsna Megyei Munkaerőfoglalkoztatási Ügynökséggel, és újabbak alakíthatók ki a szomszédos megyék ügynökségeivel is.

Számításaink szerint a tanüzem évfolyamonként 25-28 diák délelőtti képzését, és ugyanakkor felnőttek szakmai képzését/átképzését (is) lehetővé tenné. Így három év alatt legkevesebb 75 diák tanulhat a rendszerben, s évente akár 2-3 csoport/munkanélküli képzését/átképzését lehet megvalósítani. A bejegyzett munkanélküliek átképzésére akár állami támogatás is igényelhető, a Kovácsna Megyei Munkaerőfoglalkoztatási Ügynökség programjainak keretén belül.

A kivitelezés menetrendje szerint 2015-ben a rendelkezésre álló helyiségek átalakításához elkészítjük a megvalósítási tanulmányt, a terveket, és ennek értelmében elvégezzük a beruházást, amelyet Sepsiszentgyörgy önkormányzata finanszíroz. Ezáltal biztosítva lesz a megfelelő infrastruktúra.

A „Külhoni magyar szakoktatás éve” projekt keretében igényelt támogatással a korszerű eszköz- és géppark beszerzését célozzuk meg. 2015 végére a műhelyt felszerelik és üzembe helyezik, a 2016-2017-es tanévtől pedig indulnak az első IX-es szakiskolai osztályok.

A tanműhely fenntarthatósága megköveteli, hogy egy idő után nyereségesen működjen. Az itt előállított termékek iskolai étkezdéknek, valamint az önkormányzatok által működtetett szociális étkezdéknek jelentenek alapanyagot jóval kisebb alapon, mint az üzleti árak. Ezáltal napi többletmenüt lehetne biztosítani a kollégista diákoknak és a szociálisan rászorulóknak. A beszerzést és szállítást pedig saját, erre a célra igényelt autóval bonyolítanánk le. Ugyanakkor a tanműhelyben vállalni lehet: bércentozást a lakosság és cégek számára, tökehúsforgalmazást, valamint késztermékek gyártását és értékesítését. Saját üzlet kialakítását is kezdeményezni lehet, hiszen az épületben lehetőség van üzlethelyiség kialakítására: a Berde Áron Közgazdasági és Közigazgatási Szakközépiskola boltielladó szakos diákjai iskolai tanboltként működtethetnék.

Meg kell említenünk, hogy a Sapientia EMTE ettől az ősztől Háromszéken is kihelyezett tagozatot indított. Egyelőre mezőgazdasági (vadgazdálkodás) és erdészeti szakoktatást terveznek. Együttműködés alakulhat ki a két intézmény között, hiszen a vadhúsok feldolgozását is biztosítani lehetne az új tanüzemben, és akár az egyetemisták is részt vehetnek majd szakmai gyakorlaton.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a tanműhely fenntartója Sepsiszentgyörgy önkormányzata. A hároméves szakiskolai osztályok a romániai oktatási rendszer keretén belül működnek, állami finanszírozással. Az itt tanuló diákok állami ösztöndíjban is részesülnek havonta 200 lej (kb. 45 €) értékben.

PAPP SZILAMÉR ZSOLT

Nemzetpolitikai Kutatóintézet

SZAKISKOLA ÉS KOMPETENCIA

A **Nemzetpolitikai Államtitkárság 2015 – a külhoni magyar szakképzés éve**¹ elnevezésű tematikus programjához kapcsolódóan a **Nemzetpolitikai Kutatóintézet**² egy átfogó kutatást végzett a négy legnagyobb határon túli magyar régióban (Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Vajdaság), amely kutatás módszertanilag három célcsoportot vizsgált. Fontos célunk volt, hogy a lehető legalaposabban megismerjük a szakképzés szereplőit, és az egyes aktorok közötti interakciót, vagyis azt, hogy az **szakiskola** és a **vállalkozói szféra** kapcsolata milyen hatással van a diákok **munkaerő-piaci** felkészítésére.

A középfokú oktatási formák közül a szakképzés elsődleges feladata az, hogy a munkaerőpiac számára megfelelő gyakorlati szakismerettel rendelkező és mentálisan is felkészült szakembereket képezzen, ellentétben például a gimnáziumi oktatással, amely egyfajta elméleti tudást alapoz meg. További jelentőséget az adja, hogy lehetőséget biztosít az alacsonyabb iskolai végzettségű diákok számára, hogy tanulmányaik befejezését követően, megfelelő szintű végzettséggel bekapcsolódhassanak egy piacképes szakmai képzésbe, vagy akár a felsőoktatásba is.³

A problémamentes társadalmi beilleszkedés egyik alappillére az iskolából a munka világába történő átmenet, ugyanis hosszú távon ez határozza meg az egyén társadalmi, munkaerő-piaci helyzetét, ezért gazdaságilag és szociálisan is fontos, hogy az iskolában elsajátított ismeretek összhangban legyenek a technológiai normákkal, valamint a piaci igényekkel.⁴

A munkaerőpiac változó igényeire szinte lehetetlen azonnal az oktatási szinten reagálni, főképp a merev akkreditációs rendszerek miatt (egy-egy szak akkreditációja akár több évig is eltarthat). Továbbá a munkaerőpiac gyors változásai miatt sok esetben maximum egy-két évfolyam létszámú munkaerőre van szükség, aztán feleslegessé más típusú végzettségre nyílik kereslet.

A szocialista piacgazdaság átalakulást követően külföldi tőke és befektetés érkezett a Kelet-európai országokba. Ezek a vállalkozók/vállalatok általában

hozták magukkal a technológiát és az infrastruktúrát: ezért jobbra olyan munkaerőt kerestek, amely gyorsan és könnyen betanítható a rendelkezésre álló technológia használatára. Ezzel szemben az új gazdasági rendszerben alakult helyi vállalkozók gyakran nem rendelkeztek modern technológiával, ennek el-lensúlyozásképpen magasabban képzett munkaerőt igényeltek.⁵

Egy friss felmérésből kiderül, hogy az erdélyi fiatalok legfontosabb problémái a munkanélküliség, az alacsony kereset, és a kilátástalanság.⁶ Ehhez hozzájárul a térség gazdasági helyzete, ugyanis ha nincs megfelelő mennyiségű befektetés, akkor nincs szükség munkaerőre, valamint ha nem megfelelőek a munkabérek, akkor felmerülhet a (helyi szinten a nagyobb városokban vagy külföldre történő) migráció lehetősége is.

Mindezek ismeretében elemzésünk fő kérdése, hogy vajon az oktatási rendszer e típusa mennyire készíti fel a diákot a sikeres munkaerő-piaci kilépésre?

Első lépésben egy kérdőív kitöltésére kértük fel minden olyan szakképző intézmény igazgatóját, ahol van magyar, vagy legalább részben magyar tannyelvű oktatás. Ahol különböző okok miatt nem megoldható a teljes egészében magyar nyelven való szakoktatás ott: 1. két vagy többnyelvű oktatás formájában tanulhatnak a diákok magyar nyelven is, ami azt jelenti, hogy egy osztályon belül magyarul, államnyelven, esetleg más nyelven is folyik az oktatás; 2. magyar tagozatos osztályokban tanulnak, amelyek a többségi osztályokkal párhuzamosan indulnak; 3. az iskola tanítási nyelve alapvetően az államnyelv, ám fakultatív módon lehet magyar nyelvű tantárgyakat tanulni. Ezt követően az intézmény diákjait kértük meg a számukra összeállított kérdőív kitöltésére, majd harmadik lépésben olyan vállalkozókat kerestünk meg, akiknél szakmai gyakorlatukat töltik a szakiskolás diákok. Erdélyben 73 szakiskola igazgatójával, összesen 4608 diákkal sikerült a kérdőíveket kitölteni, valamint 61 vállalkozót értünk el, akik részben kérdőíven, részben pedig interjú keretében szolgáltatott adatokat.

Az említett fő kutatási kérdést egy kompetencia-alapú vizsgálati eszközrendszerrel mértük. Egy harminc kompetenciát tartalmazó kérdéssort kellett minden, a kutatásban résztvevő egyénnek értékelnie (iskolaigazgatók, diákok és vállalkozók). A kompetenciákat egy ún. Lickert-skálán kellett értékelni, abban az értelemben, hogy azok mennyire fontosak a sikeres munkaerő-piaci beilleszkedéshez (az ötfokú skálán, az 1-es érték azt jelentette, hogy egyáltalán nem fontos, az 5-ös pedig azt, hogy nagyon fontos). A vállalkozói kérdőívben ezen kívül azt is megkérdeztük, hogy ugyanezen kompetenciákkal mennyire rendel-

¹ <http://www.szakkepzesve.hu/>

² www.npki.hu

³ Mayer József: A munkaerőpiac elvárásai és az iskolarendszerű felnőttoktatás. *Educatio*, 2006/2. 288. o.

⁴ KSH: A fiatalok munkaerőpiaci helyzete 2011. október. http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/ido-szaki/pdf/ifjusag_munkaero_piac.pdf (letöltés ideje: 2015. november 1.)

⁵ Mayer József: A munkaerőpiac elvárásai és az iskolarendszerű felnőttoktatás. *Educatio*, 2006/2. 289. o.

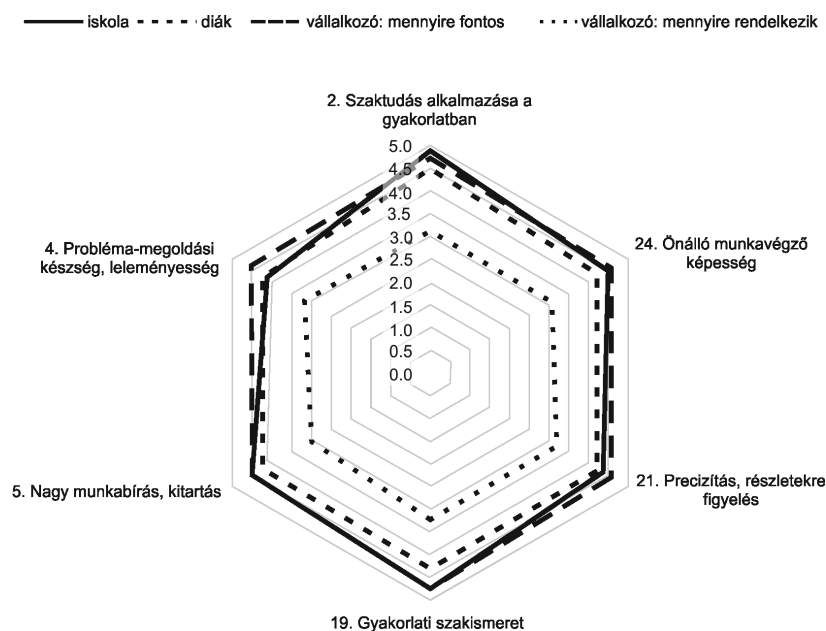
⁶ Barna Gergő – Kiss Tamás: Erdélyi magyar fiatalok. Kutatásjelentés. Kolozsvár, 2013. 14. o. http://www.rmdsz.ro/uploads/news/attachments/ISPMN_ifi2013_Barna-Kiss.pdf (letöltés ideje: 2015.11.01)

keznek azok a diákok, akik náluk töltik/töltötték a szakmai gyakorlatukat. Így megtudhattuk, hogy a munkáltatók mit várnának el a leendő munkavállalótól és ehhez képest mit tapasztalnak. Az alábbi adatokat a vállalkozó igények és a vállalkozói tapasztalatok különbségének függvényében fogjuk értelmezni.

Vizsgálatunk szerint Erdélyben a legnagyobb eltérés a **szaktudás gyakorlati alkalmazásában** van, ugyanis amíg az 5 fokozatú skálán a munkaadók azt mondták, hogy 4,75 értékben fontos (vagyis igen közel a nagyon fontos, a legmagasabb értékhez) ezzel szemben azt tapasztalják, hogy a szakiskolából érkező új munkaerő mindössze 3,31-es értéken rendelkezik ezzel a készséggel. Közel ugyanennyire nagy eltérést tapasztaltunk az **önálló munkavégzés képességét** mérő készségnél is. A munkaadók azt mondták, hogy 4,62-os értéken lenne fontos, ugyanakkor azt tapasztalják, hogy mindössze 3,08-es értéken rendelkeznek ezzel a szakiskolások. Az eltérés e kompetencia esetében 1,53 érték. További jelentős eltéréseket mértünk a **precizitás**, a **gyakorlati szakismeret**, a **nagy munkabírás**, a **kitartás**, valamint a **problémamegoldó készséget** vizsgáló kompetenciák esetében is, hiszen ezek mind a legfontosabb kategóriába tartoznak a munkaadók véleménye szerint, de úgy tapasztalják, hogy a szakiskolából a munkaerőpiacra kerülő diákok épphogy csak rendelkeznek ezekkel a képességgel.

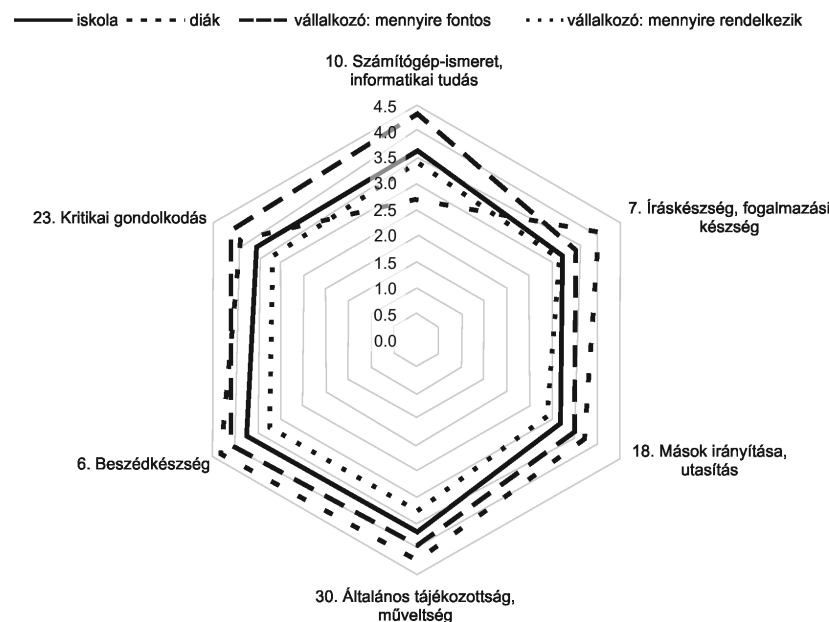
Az 1. ábrából azt is láthatjuk, hogy a szakképző intézmények és a diákok is tudatában vannak annak, hogy ezek a kompetencia nagyon fontosak, a gyakorlatban azonban – legalábbis a vállalkozók tapasztalata szerint – nem rendelkeznek ezekkel.

1. ábra. A szakképzés aktorainak véleménye a sikeres elhelyezkedéshez szükséges kompetenciákról (6 kompetencia, ahol a legnagyobb eltérés van a vélemények között)

Természetesen akadnak olyan kompetenciák is, ahol nincs ilyen mértékű eltérés az egyes aktorok véleménye között (lásd 2. ábra). A legkisebb eltérést az **informatikai ismereteknél** tapasztaltuk. Ennek a kompetenciának a fontosságát a diákok felülértékelik, de mégsem érik el azt a szintet, ami megfelelne a vállalkozók igényének. Ugyancsak kicsi az eltérés az **írás-készség és fogalmazási készség** esetében. E kompetencia fontosságát a diákok felül-, az iskola pedig alulértékeli. Hasonló a helyzet a **mások irányítása, utasítása**, az **általános tájékozottság, műveltség**, valamint **beszédkészséget** jelölő kompetenciák esetében, ugyanis a diákok szerint ezek mind fontosabbak a munkaerőpiac számára, mint az valójában. A **kritikai gondolkodás** fontosságát az iskolák és a diákok is alulértékelik.

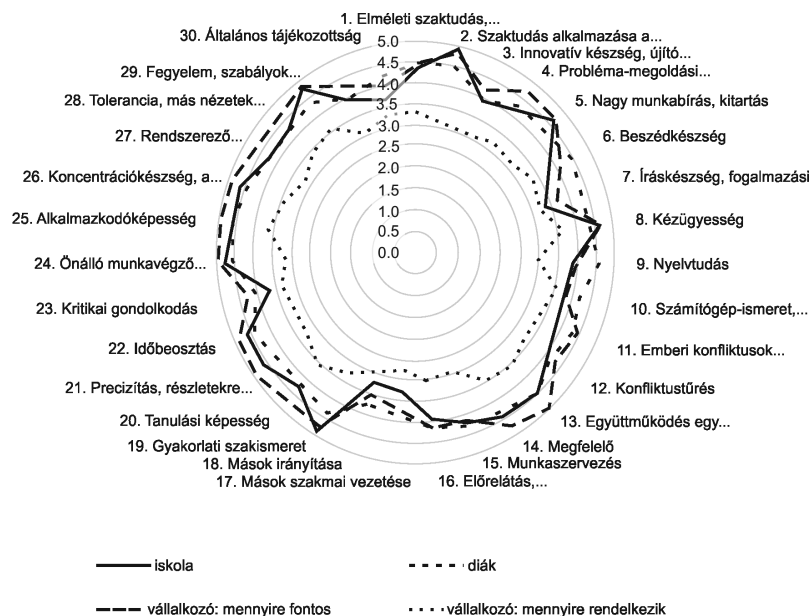
2. ábra A szakképzés aktorainak véleménye a sikeres elhelyezkedéshez szükséges kompetenciákról (6 kompetencia, ahol a legkisebb eltérés van a vélemények között)

Végül egy „térképen” ábrázoltuk az összes általunk felsorolt kompetencia értékelését a három szereplő véleménye alapján. A térkép segítségével értelmezni tudjuk az érintettek interakcióját és bizonyos trendeket is leolvashatunk, továbbá különösen hasznos lehet az oktatási intézmények számára, az oktatási program megtervezésénél. Megállapíthatjuk, hogy az iskola jobbra ismeri a munkaerő-piaci trendeket, igényeket, de erre nem készíti fel, nem adja át a sikeres elhelyezkedéshez szükséges ismereteket. Azt is láthatjuk, hogy a diákoknak nincs kellő ismeretük a munkaerőpiacról, ugyanis bizonyos kompetenciák

szerintük fontosabbak, mások viszont kevésbé fontosak, mint azok a vállalkozók szerint a valóságban megjelennek.

3. ábra Kompetencia-térkép a szakképzés aktorainak véleménye alapján

Összegzés

A 2015 – a külhoni magyar szakképzés éve programjaihoz kapcsolódóan a Nemzetpolitikai Kutatóintézet átfogó kutatás végzett a Kárpát-medencében a határon túli magyar szakképzés feltérképezése kapcsán. Erdélyben 73 iskola, 4608 diák és 61 vállalkozó véleményét ismerhettük meg. A kutatásunk fő kérdése az volt, hogy vajon a szakiskola megfelelően készíti-e a fel a diákjait a munkaerő-piaci elhelyezkedésre. E kérdés megválaszolásához egy kompetenciákat felsoroló kérdéssort állítottunk össze az általánostól a szakmai kompetenciák felé. A szakképzés különböző résztvevőinek értékelnie kellett, hogy az egyes kompetenciák mennyire játszanak szerepet abban, hogy a diák sikeresen elhelyezkedhessen a szakiskola elvégzése után. A vállalkozóknak, túl azon, hogy az egyes kompetenciák mennyire fontosak, azt is pontozniuk kellett, hogy mennyire rendelkeznek ugyanezeket a kompetenciákat a náluk szakmai gyakorlatot töltő diákok. Így megtudhattuk azt, hogy a vállalkozóknak mire van igényük, és ehhez képest mit tapasztalnak. A kompetencia-térkép elemzésekor azt tapasztalhattuk, hogy a legnagyobb eltérés a vállalkozói igény és tapasztalat között a szaktudás gyakorlati alkalmazásánál, az önálló és precíz munkavégzés kompetenciájánál van. A legkisebb eltérés pedig az informatikai ismeretek, az írás és

beszédképesség, valamint a mások utasítása készségek esetében figyelhető meg. Továbbá megállapítottuk azt a trendet, hogy a szakiskolák többé-kevésbé ismerik a munkaerő-piaci igényeket, de ez nem tükröződik az oktatásban, ugyanis – a vállalkozói tapasztalatok alapján – a diákok a gyakorlatban számos fontos kompetencia hiányában kerülnek ki a munkaerőpiacra.

MÉSZÁR JULIANNA*Igazgató, Arany János Elméleti Líceum, Nagyszalonta***NAGY ILDIKÓ***Aligazgató, Arany János Elméleti Líceum, Nagyszalonta***NAGYSZALONTA VONZÁSKÖRÉBEN, A SZÓRVÁNYBAN ÉLŐ MAGYARSÁG SZAKOKTATÁSI HELYZETE**

A nagyszalontai Arany János Elméleti Líceum az 5655/18.11.2010 román tanügyminiszteri rendelet alapján jött létre, a nagyszalontai Református egyház és RMDSZ közös megegyezése alapján és közös kezdeményezésére. 3000 szülői aláírás támogatta a kérést. Felvállalta és vállalja a régió és hatáskörzet magyar gyermekeinek a beiskolázási gondját. Nagyszalonta oktatási vonzókörzetéhez több Bihar megyei település tartozik: Ant, Árpád, Belényessonkolyos, Belényesújlak, Erdőgyarak, Gyanta, Kisnyégerfalva, Köröstárkány, Magyarremete, Mezőbaj, Tamáshida, Tenke, Várasfenes, illetve Arad megyei falú: Ágya, Bélzerénd, Erdőhegy – Kisjenő, Feketegyarmat, Nagyzerind, Simonyifalva, Szapáryliget, Vadász, a tág értelemben nevezett Erdőhát. Az iskola vezetősége megtesz mindent annak érdekében, hogy gondoskodjon az Erdőhát gyermekeinek a beiskolázásáról az előkészítő osztálytól a XII. osztályig, elméleti és szakoktatás terén is.

Az elmúlt években az iskolarendszer nagyon sok változáson ment át. Ezek a változások a szakoktatás javára történtek, bár a sok évi romboló tevékenységet nehéz néhány év alatt helyrehozni. A magyar nyelvű szakképzés hiányának az lett az eredménye, hogy gyermekeink román nyelven folytatták tanulmányaikat, vagy elmentek szülőföldjüktől távoli, nagyrészt magyarországi iskolákba. Ennek következménye pedig a szülőföld elhagyása, gyökereinktől való elszakadás, társadalmi migráció, ami közösségünk számára kedvezőtlen változásokat eredményezett. Sem az egyénnek, sem a nemzeti közösségnek nem használt a szülőföldről való elvándorlás. A család szerkezetének fellazulása, az öregekről való gondoskodás el lehetetlenedése, a hagyományok elfelejtése, nemzeti öntudat megszűnése mind olyan következmények, amelyek önfelszámoláshoz vezetnek.

Nagyszalontán a szakiskolai oktatás alakulását több tényező is befolyásolta.

2004 előtt a városban nem volt magyar nyelven működő szakképesítést nyújtó osztály.

A szakoktatást igénylő diákok nagy része a város román tagozatú Mezőgazdasági iskolájába iratkozott, ahol elég nehezen állta meg a helyét. 2004-től kezdődően ez az iskola egyetlen magyar tagozatú osztályt indított, élelmiszer-ipari

szakkal, pékeket képeztek. A magyar diákok tömegesen célozták meg ezt az osztályt, de pár éven belül kiderült, hogy ez a szak önmagában nem elégíti ki a szalontai ifjúság igényeit, és egyre kevesebben iratkoztak ide, ezért az osztály idővel létre sem tudott jönni.

2011-től a helyzet javult, ugyanis az Arany János Elméleti Líceum felvállalta a diákok szakiskolai oktatását is. Ettől kezdődően a magyar diákok 95% -a az iskolában maradt, és itt keresik meg a számukra legmegfelelőbb képzési formát. Összehasonlítva az elméleti oktatásban és a szakoktatásban résztvevő diákok számát, feltűnik, hogy 2007-ig a szakoktatásba jelentkezők száma magas volt, ugyanis ezekben az években csak azok jelentkezhetek elméleti osztályokba, akiknek a VIII. utáni vizsgán átmenő osztályzatuk volt. Mikor ezt a rendelkezést feloldották, csappant a diákok érdeklődése a szakiskola iránt, az csak akkor emelkedett újra, amikor a magyar iskolában színvonalas magyar nyelvű oktatás indult. Mindennapi problémáink közé tartozik, hogy míg minisztériumi szinten hangoztatják, hogy a minőségi oktatást a szakiskolák beindításának feltétele, addig a nehézkesen beszerezhető engedélyeken túl az is gondot jelent, hogy nincs pénz a korszerű felszerelés megvételére, a kisegítő személyzet – kapus, takarítónők, nevelők – bérezésére, a megfelelő szaktanárok, mérnökök és mesterek szerződtetésére.

A szakoktatáshoz tartozó intézmények nem rendelkeznek a kellő felszereléssel és az infrastruktúra fenntartásához szükséges pénzalappal. Az állami költségvetésben erre nincs elkülönített keret, például szakképzési alap.

A szakiskolai oktatás lényegének a gyakorlaton kell alapulnia, az elméleti oktatás ezt harmonikusan kell hogy kiegészítse. A fordított felállás értelmetlenné teszi a gyakorlati oktatást.

A magyar iskola létrejöttékor felvállaltuk két szakmát adó osztály megalakítását, a kereskedelmi-szolgáltatások, illetve a belsőgépészeti, gáz- és vízvezeték-szerelő szakosztályokat. Iskolánk azért jött létre, hogy biztosítsa minden erdőháti magyar gyermeknek a lehetőséget az itthonmaradásra, a jövője kialakítására.

Sejtettük, de nem tudtuk, milyen nehézségekkel találkozunk a szakosztályok létrehozásakor.

Elsődlegesen azt kellett eldöntenünk, milyen szakmákat válasszunk, mivel a körzet diáklétszámához kellett alkalmazkodnunk. Ez pedig két szakosztállyal többet nem bír el. A felméréseink kiterjedtek a szülőkre, a diákokra, a különböző vállalkozók megkérdezésére, városvezetők véleményének a megkérdezésére. A vállalkozókat arra kértük, hogy biztosítsák a diákok szakmai gyakorlatát. Nagyon jó tapasztalatunk van a vállalkozóréteg hozzáállását illetően. Nagyon sok kisvállalkozó a megbízható munkaerő hiányával küszködik, ezért szívesen fogadja szakmai gyakorlatra a diákjainkat. Ekképpen alkalma van kiválasztani azokat a szakiskolásokot a jövő munkásainak, akik megfelelőek és megbízhatóak. Ebben a tanévben

végez az első évfolyamunk, épületgépészet szakon. A napokban sikeresen szakvizsgázott 24 diákunk. Most ugyanolyan büszkék vagyunk, rájuk mint a sikeres érettségizőinkre. A gondok csak addig tartottak, amíg több volt az elméleti órájuk, mint a szakóra. Tizedik osztálytól kezdve megváltozott a szakiskolások hozzáállása az iskolai képzéshez. Cégeknel gyakorlatozva azt tanulták, amit szeretek. Beilleszkedtek a szakma követelményeibe, így a szakiskola befejezésekor diákjaink nagy része munkahellyel, megélhetési biztonsággal lép ki az iskolából.

A második, de nem elhanyagolható gond a szaktanárok biztosítása. Nehézségeink adódnak a szaktanárok, mérnökök, közgazdászok idevonzásával. Az utóbbi évek tanügyi bürokráciája elriasztja a fiatal mérnököket a pedagógiai pályától. Oktatóink Nagyváradról ingáznak naponta, ami fáradságos és költséges. A gazdasági szféra jobb jövedelmet biztosít, nem fenyeget az állandó vizsga, tanügyi bürokrácia. Nem vonzó egy mérnök számára a tanügy. Hogyan lehetne vonzóvá tenni? Talán ha anyagilag jobban meg lennének becsülve a tanügyi dolgozók, ha a tanítást felvállaló mérnöki réteg plusz juttatást kapna, akkor többen bevállalnák a jövő generáció oktatását. Olyan szakembereket kell becsalogatni a szakképzésbe, akik ismerik a szakmát, ugyanakkor emberi tartással rendelkeznek, modellként szolgálnak a jövő nemzedék számára.

Az Arany János Elméleti Líceum 2011-es létrejöttének és a magyar nyelvű iskola népszerűsítésének köszönhetően évről évre több diák iratkozik be elméleti, illetve elsősorban szakiskolai osztályainkba. Az alábbi táblázat tükrözi az utóbbi három év létszámgyarapodását.

	IX. osztály	X. osztály	XI. osztály	XII. osztály
Elméleti oktatás	8	7	8	1
Szakoktatás	8	9	7	
Összesen	16	16	15	1

Az Arany János Elméleti Líceumban tanuló szórványvidékről származó diákok száma

Az épülő kollégium reményeink szerint még több diákot fog a térségbe vonzani, hiszen napjainkban a bentlakás helyzete nincs megfelelő módon megoldva. Ha a szakiskolai oktatás minősége látványosan javul, reméljük, hogy a szülők és a diákok is nagyobb kedvvel iratkoznak majd ezekbe az osztályokba, lassan megszűnik a szakképzéssel szembeni negatív megítélés, és nem csak a tanulási nehézségekkel küzdő, gyenge képességű diák választja a szakmát biztosító oktatási formát. Keressük a lehetőséget a pénzügyi források megcélzására, hogy igényes, valódi szakmai tudást nyújtó intézményrendszert tudjunk kialakítani.

MEZEI SÁNDOR

Igazgatóhelyettes, Traian Vuia Technológiai Líceum, Marosvásárhely

JAVASLATOK A SZAKKÉPZÉS JAVÍTÁSÁRA

A folyamatban levő és sok szakembert összegyűjtő, a szakképzésről szóló tanácskozások alatt elhangzott vélemények mellé felsorolnám az általam képviselt javaslatokat is:

A szakképzés szakiskolai szintjének szétverését követően, annak újraindítását csakis új alapokon tudom elképzelni, ha minőségi előrelépést akarunk elérni. Ennek érdekében:

- Az Oktatási törvényt kellene módosítani a szakképzés terén, érvényesíteni kellene a piramis elméletet, ami az arányokat állapítaná meg a szakmunkás, szakközépkáder, felső végzettségi káder között. Rendezni kellene a fejlődési hátrányokkal rendelkező fiatalok helyzetét, integrálásuk helyett, a nehéz anyagi és családi körülményekkel bíró fiatalok állami támogatását, mely jelen pillanatban nem elégséges.
- Állami szinten kellene felmérni a jogos és reális igényeket a szakképzés területén rövid meg távlati időszakokban, a térségek specifikumai szerint. Ez a felmérés ne csak elméleti kell legyen, hanem pontos gazdasági egységekre lebontva és azoknak az anyagi támogatásával és kötelességével.
- Újra kellene tervezni a képzések keretterveit, mind tantárgyak, mind tartalmak, mind óraszámok terén. Mindenképp leegyszerűsítve, növekvő elméleti és gyakorlati követelményekkel, hangsúlyt fektetve a gyakorlatra és az alkalmazásokra.
- A szakképzést végző intézmények számát mindenképp csökkenteni kellene, térségenként szabályozni, kollégiumok köré kiépíteni, támogatni. A fő szempont a vidék hagyományainak szem előtt tartása, így a szórvány is tudna szakképzést végezni (pl. Csombord - gyümölcs és szőlészet, Szováta – turizmus, közéletmezés, stb.).
- A szakképzést végző intézményeket a XXI. század követelményeinek szintjén kell újra felszerelni. El kell vetni a régi elavult felszereléseket. A szakmák esetében a jelenkori, de főleg a jövőbeli igényeknek kell megfeleltetni a feltételeket. A felszereléseknek a tantervnek kell megfelelniük. Szakemberek és szakvállalatok kell biztosítsák az oktatást az Uniós elvárá-

soknak megfelelően. Az elején minta (szabvány) formában szakonként, melyet majd kiterjesztve más központokban is alkalmaznak. Számítani lehet Uniós tapasztalatokra is, esetleg külföldi vállalatokra is. Ilyen jól felszerelt központokban (iskolákban) el lehet képzelni több iskola tanulóinak a szakmai oktatását utaztatás segítségével.

- A szakképzést végző iskolákban kell koncentrálni arra, hogy a legjobb szakemberek, pedagógusok oktassanak, állandó alkalmazottakkal kiegészítve. A tanműhelyekben állandó szolgáltatásokat is kell végezni, hogy az iskola a társadalmi valósághoz tudja igazítani a képzését. Ugyanakkor saját jövedelemmel is rendelkezhet, mely sok esetben kiegészíti annak működését. El kell felejtetni a szakemberek szintjén is az improvizációkat, kényszermegoldásokat.
- A szakképzést támogatni kell szakkönyvek, segédanyagok nyomtatásával, még akkor is, ha ezek fordítások, újonnan írt anyagok vagy külföldről átvett szakkönyvek. Hivatalossá kell tenni az informatikai segédanyagok, szoftverek használatát, Internet elérhetőségeket, stb.
- Állami szinten meg kell oldani az iskolák és gazdasági egységek szerepét a szakképzésben. Nem elég példaként emlegetni a duális képzést. Alternatív megoldásokat is lehet alkalmazni, de azt törvényesíteni kell, pontosan megállapítva az iskola, a vállalat, a szülő szerepét és hozzájárulását, jogait és kötelelességeit.
- Kötelezni kellene a gazdasági egységeket az iskolát befejező fiatalok alkalmazására, szakmai gyakorlat címén (1–3 év), a kompetenciák rögzítésére, megelőzve azt a lelki megaláztatást, amit az azonnali munkanélküliség okoz, elejét venni az országot elhagyó törekvéseknek és szakmai sikertelenségeknek.

A magyar állam támogatását eszközbeszerzés, szakműhelyek vagy laboratóriumok építésében, kollégiumok működtetésében és támogatásában, tanulók utaztatásában látom megvalósíthatónak. Az éltanulók külföldi tanítása bizonyos módosítással elfogadható. Szintén hasznos a szakemberek tapasztalatcseréje, továbbképzése, fejlesztése. Szakkönyvek terjesztésére, segédanyagok használatának hitelesítésére nagy szükség van.

A külföldi szakképzés helyzete és támogatása nem csak egyéves tevékenység kell legyen, hanem folyamatos és következetes.

PÁVAI GYÖNGYVÉR

Igazgató, Zeyk Domokos Technológiai Líceum, Székelykeresztúr

A SZAKKÉPZÉS NEHÉZSÉGEI SZÉKELYKERESZTÚRON

A szülők többsége mind a mai napig a gyerekeit elméleti líceumba irányítja, a közvélemény még mindig az érettségit tartja a legfontosabbnak, bár sokan elismerik a szakoktatás fontosságát. Az V.–VIII. osztályokban történő pályaaorientáció elégtelen, a tehetségesebb gyerekeket a tanáraik is elméleti oktatás felé irányítják. (A köztudatban az él, hogy a szakiskola a gyengébb képességű gyerekeknek való.)

Pedig fontos a szakképzés, nemcsak a nagyvárosokban (ahol ki lehet építeni, szakosítani lehet az iskolákat és fejleszteni), hanem a kisvárosokban, vidéken is. Megyénkben is több ilyen település van, ezek egyike Székelykeresztúr, 10.000 fős kisváros. Az itt működő szakközépiskolába a városból és a körzet közel 30 településéről jönnek diákok szakmát tanulni, de így is a diáklétszám alig haladja meg a 300 főt. Diákjaink nagy része hátrányos helyzetű családokból jön, gyalog, vagy biciklivel bejár az iskolába, mert elérhető távolságra van, és nekik ez az egyetlen lehetőség, hogy kiemelkedjenek, diplomát szerezzenek. Azt, hogy távolabbi iskolába menjenek, anyagilag nem tudják fedezni.

Iskolánkban a helyi vállalkozók kéréseit figyelembe véve több szakmát is tanítunk, egy osztályon belül két szakot is, viszont ez többletköltséggel jár. Sajnos, az oktatáspolitikát ezt nem támogatja. Nagyon nehéz ilyen kis létszámú iskolában biztosítani mindazt, amire szükség van, mert a diáklétszámtól függ az iskola fenntartására kiutalt pénz. Pedig ezeknek a diákoknak is meg kell teremteni a lehetőséget a szakma megtanulására. Lehetőségeinkhez mérten igyekszünk a minőségi szakoktatást biztosítani.

Kapcsolatunk a helyi vállalkozókkal nagyon jó, diákjaink szakmai gyakorlatuk egy részét náluk végzik, támogatnak is minket a lehetőségeikhez mérten.

Több mint tíz külföldi szakközépiskolával tartunk fenn kapcsolatot. Közös pályázatok keretén belül folytatunk tapasztalatcseréket, diákjaink szakgyakorlatuk egy részét végzik külföldön, ezáltal is próbáljuk szélesíteni tanulóink látókörét.

A technika fejlődése a tanműhelyek állandó korszerűsítését igényelné, erre nincs pénzügyi keret, és pályázati lehetőség sincs mindig. A meglévő tanműhelyek gépállományának modernizálása ma már elengedhetetlen ahhoz, hogy megtanuljanak a diákok a legkorszerűbb gépeken is dolgozni. Az IT eszközöket is fel kellene újítani, didaktikai szoftverek kellenének, és mindez magyar nyelven. Ma már elengedhetetlen, hogy az asztalos, autószerelő szakmákban a

szakmunkás tudjon dolgozni számítógép által vezérelt eszközökkel is. Ha nem tudunk a szakoktatásban lépést tartani a fejlődéssel, végzőseink hátrányba kerülnek a munkahely keresésénél, kevesebb eséllyel helyezkedhetnek el szakmájukban.

Magyar nyelvű szaktankönyv nincs, vagy csak kevés egyes modulokból, és az is régebbi kiadás, nincs utánpótlás.

A helyi hagyományos mesterségek nagyon sok családnak jelentik a megélhetést, szakképesítésük és szakdiplomájuk viszont nincs, ez nehézséget jelent a magánvállalkozás indításában. A szakképzési jegyzék nem tartalmazza ezeket a mesterségeket, ezért nincs lehetőség ilyen szakosztályt indítani. Jó lenne ezen változtatni.

Szükségesnek látom valamilyen támogatásrendszer kidolgozását e problémák orvoslására.

TIMÁR ÁGNES

Igazgató, Báthory István Elméleti Líceum, Kolozsvár

SZAKOKTATÁS A KOLOZSVÁRI ELMÉLETI LÍCEUMOKBAN

Nem kívántam meghökkentő hatást kelteni rövid értekezésemben azzal, hogy egy oxymoron áll címként az elején, csakhogy sajnos teljesen reális, létező valóságot fed.

A kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum városunk legnagyobb magyar nyelvű, reál líceuma, amelyben közel 1000 diák tanul, ebből 316 a líceumi osztályokban, matematika-intenzív informatika, természettudományi-intenzív idegen nyelv, és immár harmadik éve kiadványszerkesztői osztályokban.

A döntés a szakosztály indítása mellett hirtelen született, mondhatni felsőbb nyomásra, 2013 januárjában, amikor a kolozsvári tanfelügyelőség menedzseri tervének legfontosabb célkitűzését a Kolozs megyei szakoktatás újraindítása képezte.

A rendkívül feszült tanácskozáson (amelyen mind az RMDSZ, mind pedig a tanfelügyelőség képviseltette magát) enyhülést hozó, ugyanakkor nagy közmegelepést okozó kijelentést tettem, amikor elvállaltam egy szaklíceumi osztály indítását, bár abban a pillanatban nem sokan hitték, hogy ez elfogadást nyer a tanári kar részéről. Ugyanekkor vállalta a Brassai Sámuel Elméleti Líceum igazgatója, hogy turisztikai szakosztályt indít, ezzel háromra emelvén az elméleti líceumokban működő szaklíceumi osztályok számát.

A terv elfogadtatása nem okozott különösebb nehézséget, ugyanis már korábban megfogalmazódott a tanári karban a változtatás szükségessége. A szakosztályokat az egyre nehezebben szerveződő humán, római-katolikus teológiai osztályok helyett indítottuk, ahova utolsó évben, a 2012–2013-as tanévben már csak 13 gyerek jelentkezett. S hogy inkább szaklíceumi osztály mellett döntötünk, mintsem egy harmadik elméleti osztály mellett, annak célja az elméleti oktatás magas színvonalának megőrzése volt. Tehát a változtatás igénye rég megszületett, csak a megvalósítás váratott magára.

Örömmel vetettük magunkat a munkába, nem sejtve, hogy mi is vár ránk.

A szak kiválasztásában két szempont érvényesült, olyan szakmát szerettünk volna nyújtani a diákoknak, ami hiányszakmának számít, illetve amelynek a tanítására valamelyest biztosított az infrastruktúra, vagy legalábbis könnyen biztosítható

Az első akadály a tantervek beszerzése volt. Majd miután kézbe kaptuk, és a szakembereknek megmutattuk, kiderült, hogy mélységesen elavult, zsúfolt (Magyarországon három külön szakmát nyújt az a tanterv, amit nekünk egyben kellene a diákoknak négy év alatt megtanítanunk), de ami a legnagyobb gond, hogy

felsőfokon képzett szakember, aki taníthatna, vagy aki módosíthatná a tantervet, nincs, ugyanis Romániában évtizedek óta nincs felsőfokú nyomdászképzés.

Innen kezdve a munka biztosítása szinte ellehetetlenedett.

Néhány lelkes, akár megszállottnak nevezhető embernek köszönhetjük, hogy immár harmadik éve teljes létszámú osztályokkal indulunk, idén is első körben betelt mind a 28 hely, az utolsó bejutási jegy pedig 7,11 volt.

Köszönettel tartozunk Nagy Péternek az Idea-Design & Print nyomda igazgatójának, aki igyekezett tőle telhetően segíteni, Mátyás Zoltánnak, ugyancsak az Idea-Design & Print technikai igazgatójának, aki elvállalta a könyvkötészet és nyomdászat tanítását heti 8 órában, szinte ingyen, ugyanis szakképzetlen tanárként lehet csak fizetni; a Bethlen Gábor Zrt.-nek, amely anyagi támogatásával lehetővé tette a könyvkötő műhely felszerelését, illetve a Gloria, a Solutii in Afaceri Wedas KFT, a Tipo Offset KFT, illetve a Media Contour Advertising KFT igazgatóinak, akik segítőkészen elvállalták, hogy gyakorlatra fogadják diákjainkat. A nyomdai előkészítésben az egri partneriskolánk segített, az IQ Pont Gimnázium, amelynek igazgatósága és tanárai ingyen vállalták az informatika tanárok beavatását a számítógépes kép- és szövegfeldolgozásba.

Anyagi segítséget a Bethlen Gábor Alapon kívül egy nagylelkű adakozótól kaptunk, de a Tanügyminisztérium részéről még csak érdeklődést sem tapasztaltunk.

Ma egy majdnem teljesen felszerelt könyvkötő műhellyel rendelkezünk, a nyomdai előkészítés számítógépteremben zajlik, a nyomdászattal pedig a fent említett nyomdákban ismerkednek a diákok.

Csakhowy komoly oktatást lelkes emberek jóindulatára alapozva, hosszú távon lehetetlen működtetni. Ha nem oldódik meg a törvényhozás szintjén a szakoktatás problémája, ha nem kapunk lehetőséget külföldről szaktanárt hívni, ha nem indul be a felsőfokú nyomdászképzés, ha nem változtatnak a tanterveken, ha nem....., ha nem, ha nem....., akkor minden jó szándékú kezdeményezés halálra ítéltetett. Először is azért, mert az ideiglenes működési engedélyt nem tudjuk állandósítani (szaktanár hiányában), mert elfogy a türelmünk, az erőnk és a kedvünk a szélmalomharcban, amelyet az osztályok megtartásáért folytatunk.

Zárszóként annyit mondhatok el, hogy elfáradtunk, belekeseredtünk az erőfeszítésbe, a faltörésbe, az akadályok rombolásába, de nagyszerű embereket is megismertünk. Amennyi a csalódás, ugyanannyi öröm és felemelő pillanat is volt ebben, amikor segítséget, érdeklődést tapasztaltunk olyan emberek részéről, akiknek semmi érdekük nem fűződött hozzá. Most abban reménykedünk, hogy az érdekeltek is odafigyelnek ezekre a gondokra, amelyek nemcsak a mieink, hanem minden, szakoktatást felvállaló iskola gondjai is.

II. SZAKMAI FÓRUMOK, FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

(ÖSSZEÁLLÍTOTTA: BIRÓ A. ZOLTÁN)

A STRATÉGIAKÉSZÍTÉS KONTEXTUSA, KIHÍVÁSOK⁷

A romániai magyar szakképzés aktuális helyzetének elemzésével kapcsolatos szakmai munkát, a széleskörű szakmai konzultációs lehetőséget kínáló Fórumsorozatot, valamint a stratégiakészítés föl vállalását három fontos tényező motiválta.

Ösztönző és támogató tényezőt jelentett munkánk számára az, hogy a magyar kormány a 2015-ös évet „A külhoni magyar szakképzés évének” nyilvánította, és ez a program a Kárpát-medence magyarságát is átfogja. E program keretében a Nemzetpolitikai Államtitkárság felkérte Szövetségünket a romániai magyar szakképzés stratégiai fejlesztésével kapcsolatos munka elindítására, ez természetesen magába foglalja a helyzetelemzést, az aktuális problémák és a fejlesztési elképzelések számbavételét, a továbblépéssel kapcsolatos koncepciók kidolgozását. A szakmai munka első és természetes lépése a fórumsorozat megszervezése, a szakképzés szereplői közti eszmecsere kereteinek kialakítása volt.

A másik ösztönző tényező azzal kapcsolatos, hogy alig egy éve Romániában is új alapokra helyeződött a szakképzés. A romániai magyar szakképzés számára ez az új helyzet kihívásokat és lehetőségeket egyaránt jelent, és természetesen tekinthető, hogy a kisebbségi társadalom szakképzési igényeit illetően is stratégiai tervezési munkába kellett fogni. Ez az országos jellegű és léptékű intézményes ösztönzés a maga során szintén előtérbe helyezte az egyeztetést a szakképzés iskolai, vállalkozói, önkormányzati, szakmai szereplőivel.

Nem utolsósorban szakmai munkánk indítását lényeges mértékben meghatározta az is, hogy a szakképzés megújítása egész Európában napirenden van. A 2008-as évben indult globális gazdasági válság egész Európában több területen fontos változásokat kényszerített ki, és ezek közé tartozik a szakképzés megújítása is. A foglalkoztatást, a szakmai tudást, a mobilitási lehetőségeket, az IT kompetenciák térnyerését érintő globális trendek hatása nyomán a szakképzés és a munkaerőpiac viszonyát újra kell gondolni. Ez komplex folyamat, érinti a gazdaságot, a helyi és regionális fejlesztést, természetesen a családokat is. Többszereplős változásról van szó. A lényeg mindebben az, hogy sok évnyi várakozás, stagnálás után felértékelődni látszik a szakképzés ügye, ehhez a változáshoz, ehhez a kihíváshoz kapcsolódnia kell az oktatás, a gazdaság, a társadalom egész sor érintett szereplőjének. Olyan globális változási folyamatról van szó, amely a szó szoros értelmében kikényszeríti a stratégiakészítést, mégpedig ennek a

⁷ A szakpolitikai folyamat megtervezését és szervezését, a Fejlesztési Stratégia elkészítését a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének megbízása alapján a KAM - Regionális és Antropológiai Kutatások Központja végezte, témavezető dr. Biró A. Zoltán társadalomkutató, egyetemi tanár.

szakmai munkának azt a variánsát, amely az érintett szereplők megszólításának, a közösségi, együttműködésen alapuló tervezésnek nagyobb hangsúlyt ad.

A szakképzés szükségessége, fejlesztése ebben a megközelítésben KÖZÜGY, illetve ha úgy ítéljük meg, hogy ma még nem az, akkor a romániai magyar közösség számára is közügyggyé kell tennünk. A szakképzés kapcsán sokféle elemzés, vitatéma, tervezési szempont, érv, igény, megközelítés került és kerül előtérbe, de a szakképzés ügyének fontossága aligha lehet kérdéses. Az újjászerveződő szakképzésnek több nagyon fontos kihívással kell szembenéznie.

Ezek egy része helyi, konkrét megoldandó feladat, más része erőteljes globális kihívás, amelyektől ma már nem lehet eltekinteni. Vannak olyan feladatok szép számmal, amelyeket ha nem oldunk meg, akkor az alapszintű működést, a fennmaradást veszélyezteti. De vannak emellett hosszabb távú stratégiai kérdések is, amelyeket szintén végig kell gondolni.

A stratégia készítésének és gyakorlati alkalmazásának folyamatában választ és gyakorlati megoldást kell találni egy sor kérdésre:

- Mit hasznosíthatunk a korábbi évek, vagy akár évtizedek szakmai, intézményműködtetési tapasztalataiból? Mi az, amit a korábbi gyakorlatból érdemes visszaállítani és folytatni, és mi az, amit célszerű végképp elfelejteni?
- Tudnak-e aktív szerepet vállalni a szakképzés szereplői abban, hogy a szakképzéssel kapcsolatos negatív társadalmi közvélemény megváltozzon?
- Meg tudjuk-e oldani azt, hogy a romániai magyar szakképzés intézményeit, oktatási programjait – az országos rendszerhez tartozás mellett – olyan saját hálózattá szervezzük, amely képes – a magyar közösség érdekei mentén – a versenyképességet fokozni?
- Nyitottakká tudunk-e válni a képzési gyakorlatban olyan megközelítések iránt, mint a képzés moduláris jellege, a team munka, a projektszemlélet?
- Meg tudunk-e barátkozni olyan szakmai-módszertani megoldásokkal, amelyeket az országos rendszer egyelőre nem ír elő, de amelyek bevezetése saját magunk számára előnyt, a versenyképesség fokozását jelent?
- Meg lehet-e találni a szakképzés és felsőfokú képzés közti kapcsolatot?
- Milyen esély mutatkozik arra, hogy szakképző intézményeink a felnőttképzés terén is aktív szerepet vállalhassanak?

- Ki tudunk-e alakítani olyan erős szakképzési intézményeket vagy képzési programokat, amelyek nem csupán követik a divatszerű társadalmi elvárásokat, hanem alakítani, formálni is tudják azokat?
- Milyen területeken, milyen módon tudunk felzárkózni a megújuló európai szakképzéshez, a technológiai és társadalmi innovációhoz?

Ha a fentiekben felsorolt – és korántsem teljes – kérdéssorra válaszokat és fenntartható gyakorlati megoldásokat akarunk találni, akkor teret kell adni a stratégiai gondolkodásnak, rendszer szinten, regionális szinten, illetve az egyes képzési intézmények és képzési programok szintjén egyaránt. És nem csupán a helyzetfeltárást és a stratégiai feladatokat összefoglaló dokumentum elkészítésének idejére, hiszen a szakképzés gyakorlatára irányuló kihívások folyamatosan változnak. Nem utolsósorban a tervezési kompetenciák erősítése mellett szól az is, hogy ma már valós lehetőségei vannak a magyarországi, kárpát-medencei szakmai-intézményi integrálódásnak, olyan partnerségi együttműködések kialakításának, amelyek lényegesen kibővítik a romániai magyar szakképzési rendszer szereplőinek mozgásterét.

A szakpolitikai folyamat eredményeként összeálló dokumentum – amelynek ez az összeállítása fontosabb részleteit tartalmazza – elsősorban többszintű és rugalmas cselekvési keret a szakképzés szereplői számára, nem pedig mechanikusan végrehajtandó program. Olyan cselekvési keret, amelynek tartalmi elemeit illetően a szakképzés meghatározó szereplői körében konszenzus alakult ki, de amelyek kivitelezése – legyen szó egyedi, eseti programokról vagy rendszer szintű cselekvési lépésekről – minden esetben egy sor belső és külső feltételtől is függ. A közösségi munkán alapuló stratégiakészítés fontos jellemzője, hogy az első összefoglaló dokumentum elkészültével a folyamat nem zárul le. Nem is zárulhat le, hiszen maga a fejlesztési munka tárgya is – a szakképzés mindennapi gyakorlata – folyamatos változásban, alakulásban van. Meggyőződésünk, hogy az eddig elvégzett sokszereplős, összetett tervezési, koncipiálási folyamat hozzájárul a szakképzés intézményrendszerének versenyképessé válásához, és olyan rugalmas keretet alkot, amely nem lezárja, hanem megnyitja a további tartalmi és módszertani gazdagítás lehetőségét.

A MUNKAFOLYAMAT ÖSSZEFOGLALÁSA, KIINDULÓPONTOK

A „2015 A külhoni magyar szakképzés éve” program keretében, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága ösztönzésére és támogatásával a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége elkészítette a romániai magyar szakképzés helyzetelemzését és fejlesztési lehetőségeit tartalmazó stratégiai anyagot. A szakképzés intézményi, gazdasági és társadalmi szereplőinek bevonásával zajló munkafolyamat célja az volt, hogy a munka közös végzése, illetve az elkészült anyag hozzájáruljon az adottságok és a reális fejlesztési lehetőségek minél pontosabb körvonalazásához. Ezt a szakmai munkát az a felismerés vezérelte, hogy a romániai magyar szakképzés rendszere fokozatosan ki fog lépni a jelenlegi marginális szerepéből, ez az intézményi hálózat a szakmai-tartalmi megújulás, a munkaerőpiaci szerepvállalás bővülése, a versenyképesség megszerzése révén a nemzetiségi intézményi bázis már középtávon meghatározó szereplőjévé válhat.

A szakképzési stratégia elkészítésének folyamata az ilyen típusú munkák esetében szükséges munkafázisok (többosztályú adatgyűjtés és adatfeldolgozás, dokumentumelemzés, terepmunka, SWOT elemzés stb.) mellett tartalmazott több sajátos, a kollaboratív tervezésmódszeréhez sorolható munkafázist is. Az RMPSZ égisze alatt és koordinációjával szakmai fórumsorozat került megszervezésre a romániai magyar szakképzés szereplői részvételével a 2015. május-július közti időszakban. Fórumra került sor Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen, Nagyváradon, Kolozsváron, valamint egy székelyföldi egyeztető fórumra Szovátn. A Fórumsorozaton oktatási intézmények vezetői és szervezői, a gazdasági szféra képviselői, döntéshozók vettek részt. A Fórumsorozat célja az volt, hogy a szakképzés intézményi, gazdasági és társadalmi szereplőinek közreműködésével elinduljon a helyzetfeltérési, valamint a stratégiai tervezési folyamat. E munka keretében kialakítottunk egy szakmai modellt az előkészítésre, a szervezésre és lebonyolításra vonatkozóan.

További hasznos munkafázist jelentett még a tervezési folyamat módszertanával és gyakorlati feladattal kapcsolatos módszertani tréning, a fórumokon résztvevők körében készített közvéleménykutatás, az intézményi fejlesztéshez, illetve az egyes képzési programok fejlesztéséhez kapcsolódó tervek bekérése, a kiadványszerkesztés, a munkafolyamat összegzésével és továbbviteli lehetőségeivel foglalkozó zárókonferencia.

A Romániai magyar szakképzés „rendszerének” kialakításához várhatóan háromféle stratégiai célt lehet hozzárendelni:

- Minden saját „pontról” (szakképzési intézmény, szakképzési program) gondoskodni kell (a fenntarthatóság elve)
- Versenyképességre, minőségre való törekvés
- Bővülési, fejlődési modell követése

A „rendszer” sajátos jellegét az adja (nyilván nem csak romániai magyar vonatkozásban), hogy az intézményes oktatás keretén belül ez a képzési ciklus/forma van közvetlen, szoros kapcsolatban a gazdasággal, a munkaerőpiaccal. Ezért a szakképzés nem csupán kisebbségi vagy oktatási kérdés, hanem nagyon hangsúlyos komplex fejlesztéspolitikai, társadalmi modernizációs kérdés is.

A célokat és a sajátos helyzetet együttesen értelmezve **két alapvető lépés megtétele mutatkozik szükségesnek a romániai magyar szakképzés „rendszerének” vonatkozásában:**

- Tényleges rendszerré (működő hálózattá) válás, amely nyilván összeállhat kisebb léptékű, területi szakmai struktúrákból
- A saját rendszernek (hálózatnak) a magyarországi (kárpát-medencei) tágabb rendszerbe való szervezeti-funkcionális integrációja

Mindez feltételezte egy olyan **helyzetelemzés** elkészítését, amely nem csupán a kisebbségi helyzethez kapcsolódó szempontokat vette figyelembe (adatok, hiányosságok, eredmények illetve jogi, támogatási és egyéb elvárások), hanem a szakképzés szélesebb körben alkalmazott standard szempontjait is.

Fontos feladat, és egyben szakmai kihívást jelentett azonban, hogy a három témakör együttes kezelése érdekében – a romániai magyar szakképzés helyzetére vonatkozóan – közös kiindulópontokat is rögzítsünk. Ez nem csupán a számok rögzítését, a hiányosságok felsorolását, elvárásaink listázását jelentheti (bár ezek alapvetően fontosak, nélkülözhetetlenek), hanem saját szakképzési „rendszerünk” státusának, környezetének, működési módjának, és nem utolsósorban a rá irányuló kihívásoknak a számbavételét is. A szakképzés nagyon szorosan, közvetlenül kapcsolódik olyan más ágazatokhoz és területekhez, mint a gazdaság, a munkaerőpiac, a munkamigráció, a népességmegtartás, a technológiai és társadalmi innováció, a szétesztható társadalmi munkavagyon bővülése vagy csökkenése és hasonló. És nem utolsósorban azt is jelezni kell, hogy ez a terület nagyon érzékenyen reagál az olyan globális folyamatokra/kihívásokra, mint az új technológiák terjedése, a munkaerő mobilitása, a tanulási és fogyasztási divatok és hasonló.

A következőkben egy helyzetvázlat elemeit mutatjuk be, amely egyaránt szolgálhatja az azonnali igények megfogalmazását, a stratégiai tervezést, és nem utolsósorban a szakképzés szereplői közti szervezeti-tartalmi integrációt.

A ROMÁNIAI MAGYAR SZAKKÉPZÉS ÁLTALÁNOS HELYZETKÉPE

Társadalompolitikai környezet

A romániai magyar szakképzés „rendszerének” elemei (intézmények, képzési programok, oktatók, működési módok, tananyagok stb.) egyenként a romániai országos jogi-adminisztratív rendszer részei. Amennyiben a romániai magyar szakképzésre „rendszerként” tekintünk, akkor az kisebbségi helyzetben van. A „saját mozgástér” az egyes intézményeken belül, a működési mód terén lehetséges. Rendszerszintű saját mozgástér (program, szervezeti forma, anyagi keret, közös arculat stb.) egyelőre nincsen.

Az országos rendszerben a 2007–2013-as finanszírozási ciklusban többféle szakmai alapozás történt (fejlesztési dokumentumok, egy országos szakmai-módszertani központ létrehozása, a POSDRU keretben képzési és egyéb fejlesztési programok, lásd: www.tvet.ro, <http://www.edu.ro/index.php/articles/c105/>). A dokumentumok és az ebben az időszakban folytatott projektek határozott centralizációs modellt mutatnak. A kapcsolódó EU dokumentumok inkább rövid tartalmi összefoglalás formájában jelennek meg, de elérhetők hasznos kézikönyvek is néhány témában (Sikeres gyakorlat bemutatása, Minőségbiztosítási kézikönyv és hasonló). Ezt megerősíti a szóbanforgó szakmai központ 2014-es tevékenységi beszámolója, illetve a 2015-ös évre közzétett tevékenységi terve (lásd: <http://cndiptoi.tvet.ro/>).

A szakmai képzés kutatása az oktatási rendszer egészével foglalkozó országos intézmény keretében történik. A 2014-es évtől kezdődően a szakképzés témája hangsúlyosan és explicit módon jelenik meg az országos fejlesztési dokumentumokban, egyértelműen az EU fejlesztéspolitikai szemléletébe és narratívájába iktatva, elsősorban olyan témák kapcsán, mint a fiatalok helyzete, a munkaerőpiaci helyzet kezelése, az iskolai lemorzsolódás csökkentése. Az országos léptékű szakpolitikai kezelés legfontosabb csatornáit a megyei szakfelügyelők, esetenként az iskolaigazgatók bevonásával zajló tájékoztatók, konzultációk jelentik, illetve a témakörhöz kapcsolódó célképzések szervezése.

A kisebbségi helyzetből adódóan az országos rendszer a hálózati önállósodást nem ösztönzi és nem támogatja, részint etnikai megfontolások alapján, részint pedig szerkezeti jellegű decentralizáció-ellenessége okán. A romániai magyar szakképzés szereplői számára a hálózatosodás, a saját rendszerre szerveződés elvben nem tiltott, de ez csak saját kezdeményezésre, saját erőforrások alapján indulhat el, alakulhat ki.

A mai helyzetben az egyes alkotóelemek (intézményi aktorok) megszerveződése, erősödése a jellemző folyamat, a hálózatosodás (önálló rendszerre szerveződés) igénye eddig programként nem tematizálódott.

(Megjegyzés: az országos rendszerhez tartozó elemek saját rendszerre való szerveződésére szemléletes példa az RMPSZ, amely rendszerszintű kisebbségi és egyéb szakpolitikai funkciókat lát el.)

Demográfiai környezet

A most szerveződő romániai magyar szakképzés számára beazonosítható és számszerűsíthető demográfiai korlátot jelent az iskoláskorú népesség csökkenése, a magyar nyelvű oktatási intézményt választók csökkenési folyamata. Ugyanakkor számításba kell venni azt, hogy a most szerveződő szakképzésnek azon a már létező, illetve ezután középiskoláskorba lépő népességen kell „osztotnia”, amelyre a nem szakképzés jellegű középfokú oktatásigényt tart.

A szakképző intézmények helyzetét erősíti két tényező. Az egyik az, hogy a családok egyre rövidebbre tervezik a gyerekek tanulási életpályáját (ami egyébként negatív hatású társadalmi folyamat), egy jól működő szakképzés azonban elérhető/elfogadható és hasznosnak ígérkező képzési célt kínálhat ezen réteg számára. A másik: ha a szakképző intézmények lépni tudnak a felnőttképzés irányába, ez további elérhető társadalmi csoportot jelent. Ez utóbbinak egy fontos része a munkamigrációt tervezők azon csoportja, akik a külföldi munkavállaláshoz itthon kívánnak szakképesítést szerezni (pl. technikumok).

Fejlesztéspolitikai fordulat, a munkaparadigma változása

A munkaparadigma változása egyfelől a szétesztható társadalmi munkavagyon csökkenését, a munkatípusok erőteljes további differenciálódását, a munkaformák és a hozzákapcsolódó technológiák gyors változását jelenti. Másfelől pedig azt, hogy a rutinmunka, a szalagmunka helyét fokozatosan átveszi az egyedi, a „kézműves” jellegű munka, amely a munkafolyamatot egyre nagyobb mértékben szubjektíválja (egyedi megoldások felértékelődése, kötetlen munkaidő, egyéni megoldások és egyéniségek beépítése a folyamatba, kreatív aspektusok felértékelődése stb.). Ennek a trendnek még csak első jelei láthatók térségünkben (egyelőre csak a fiatal munkavállalók elvárásaiban, illetve néhány munkaterületen), de várhatóan nagyon gyorsan fog megjelenni ez a trend. Ez a változás fel fogja értékelni azokat a szakképzési programokat, amelyek a képzés módszerében, tartalmában ráfelelnek erre a változásra, és leértékeli a „hagyományosan” szervezett képzési programokat.

Tekintettel arra, hogy a szakképzés rendszere újraépül, és ma még a folyamat elején tartunk mind a képzési tartalmak, mind pedig az oktatói potenciál

kialakításában, esély van arra, hogy kidolgozásra kerüljenek sikeres modellek. Ehhez célzott tudástranszferre van szükség.

Gazdasági és munkaerőpiaci kontextus

A foglalkoztatással és a munkanélküliséggel kapcsolatos adatsorok – bár fokozatosan egyre pontosabbak lesznek – csak tájékoztató jellegűek, ezért ezek alapján középtávú szakképzést tervezni problematikus. A tervezés számára azonban az igazi gondot az okozza, hogy a „másodfoglalkozások” nagy száma és sokféle formája, a pénzkiváltó háztartási tevékenységek nagy súlya, illetve a nem regisztrált foglalkozások miatt nehéz képet alkotni arról, hogy a szakmunkát folytatók köre jelenleg milyen munkát végez, milyen kompetenciákkal rendelkezik, és mindez az egyéni/családi életvitelben milyen szerepet kap. Nagyon egyszerűen fogalmazva: nem látható és nem becsülhető fel a „szakmai munkavégzések” tartalma és társadalmi szerepe, és ezért nem körvonalazható a szakképzéssel kapcsolatos társadalmi beállítódások és elvárások rendszere sem. Enélkül pedig minden, a munkaerőpiacra kapcsolatos képzés tervezése problematikus. Fokozza a tervezési gondot az, hogy a gazdasági szerkezet az egyetlen olyan szereplő, aki a munkaerőpiaci igényét – az aktuális szükségleteken túlmenően – tervezni tudná, és ennek érdekében a képzési intézményekkel tartós együttműködésre tudna lépni.

Mindez azt jelenti, hogy a saját környezet, a saját társadalom aktuális és beazonosítható szakképzési igényeinek figyelembe vétele mellett a tervezésben célszerű lenne számításba venni azt is, hogy milyen gazdasági-társadalmi változásoknak (trendeknek) kellene elébe menni, amelyekhez többé-kevésbé beazonosítható középszintű szakmai kompetencia kapcsolható (jellemző példák változási területekre: alternatív energiaforrások hasznosítása, informatika, környezetgazdálkodás, agrárinnováció, különféle kreatív iparágak és mások).

A gazdasági szegmenssel való kapcsolat felveti azt a kérdést is, hogy milyen lehetőségek vannak a duális képzés alkalmazására. Ennek szabályozása, támogatási gyakorlata még kezdeti szinten van, szerkezeti változások hiányában, saját erőből, saját kezdeményezésre előbbre lépni nagyon nehéz. A hazai kontextust figyelembe véve jelen pillanatban nem is az a kérdés, hogy valaki hol tanul (műhelyben vagy vállalkozás keretében), hanem sokkal inkább az, hogy hol sajátíthat el nagyobb eséllyel korszerű technológiát, versenyképes munkakultúrát. Pozitív példa lehet erre a szépségipar, ahol az innovációs lépéstartás szükségszerű, de egész sor gazdasági ágazatban ez még nem így van.

Iskolai végzettség, tanuláshoz való viszonyulás

Az iskolai tanuláshoz, a tanulási életpálya kialakításához kapcsolódó társadalmi beállítódások ma trendszerűen kedvezőtlenek. Az elmúlt években fokozatosan teret nyert az a beállítódás, hogy „nem nagyon érdemes tanulni”, „nem nagyon érdemes sokáig tanulni”, „a munkavégzés fontosabb, mint a tanulás” stb. Ennek a folyamatnak sokféle megnyilvánulási módja van (a tanulási életpálya rövidre tervezése, lemorzsolódás menet közben, a képzési programokkal való azonosulás mértékének csökkenése, a formális teljesítések társadalmi normaként való elfogadása stb.). Változik az a családi szemlélet, amely lehetővé tette/támogatta a fiatalok számára az általános iskola befejezése után a 10-15 éves „tanulási parkolást”.

Ez a folyamat – paradox módon – pozitív hatással lehet a szakképzésre, legalábbis az első években, az újraindulás időszakában. A szakképzés újraindítása ebben az értelemben egy hallgatóságos társadalmi elvárásra felelt rá. Várható, hogy az iskolai tanulástól elfordulók köre a szakképzésben a maga számára a hasznos, rövid távú kimenet ígéretét találja meg. Maga a folyamat azonban társadalmi léptékben nem pozitív (értsd: a tanulás trendszerű leértékelődése), és ezt a negatív társadalmi viszonyulást a szakképzést professzionális módon tervezőknek is célszerű figyelembe venni.

Saját szakpolitikai mozgástér

A romániai magyar szakképzés tartalmi és intézményszerkezeti célrendszerét, prioritásait – amennyiben rendszerré, működő hálózattá válik – nyilván az ehhez a rendszerhez tartozó szereplőknek kell meghatározniuk. Az ezzel kapcsolatos rutinok, tudások, narratívák ma olyan tartalmi elemeket hordoznak, amelyek jelentős mértékben korlátozzák a rendszerszintű helyzetértékelést és tervezést. Mind a helyzetértékelésben, mind pedig a tennivalók meghatározásában nagy szerepük van a múltbeli, többnyire személyes tapasztalatoknak (milyen volt korábban a szakképzés, amikor jól működött, mit kell „visszacsinálni”). Az elindítás, a beruházás szükségességének hangoztatása mellett a fenntarthatóság szempontjai sokkal kevesebb teret kapnak. Gyakran hangoztatott érv, hogy a „gazdaság mondja meg nekünk, hogy mire van szüksége”, és ezzel a tervezési felelősség külső szereplőkre hárítható. Az oktatói állománnyal, a képzés tartalmi vonatkozásaival kapcsolatos kérdések kisebb szerepet kapnak. A saját intézmény, program promoválásában, a potenciális merítési bázis megszólításában csak kevés eszköz kerül alkalmazásra.

Ami pedig a legfontosabbnak tűnik: a szakképzés szereplőinek körében még mindig meghatározó szerepe van a korábbi időszakból örökölt „szakképzés képnak” (azok jönnek, akik „nem akarnak vagy nem tudnak tanulni”, „egy

jó szakma többet ér, mint az érettségi vagy az egyetemi diploma”, „a cél az, hogy minél rövidebb idő alatt munkát adjunk a kezükbe”, „nem a tanulás fontos, hanem egy szakma megszerzése” stb. stb.). Ezt a populista megközelítést a közszereplők egy része és a média is gyakran hangsúlyozza. Ez nyilván hasznos lehet a most induló szakképzési programok feltöltésére, de látni kell azt, hogy a közeljövő „szakmunkás” és „szakmunka” robotképe teljesen más, és a saját rendszer belső szakpolitikai tematizációjában ez a populista megközelítés várhatóan kontraproduktív lesz.

Intézményi keretek

Az intézményi keretek kialakítása ma pozitív folyamat abban az értelemben, hogy a három éves szakképzés rendszere most van felfutóban, egyelőre a „minél több szakképzés legyen” elve érvényesül. Ma nem lehet megállapítani, hogy az egyik évről a másikra létrehozott új szakképzési programok közül melyik lesz fenntartható és társadalmilag elfogadott, a létrehozott keretek tartalmi feltöltése hosszabb időt vesz igénybe.

Az azonban ebben a helyzetben is fontos kérdés, hogy legyenek-e kiemelt programként támogatott, modellszerűen működő „fejlesztési pólusok”, illetve milyen területen, milyen célok és feltételek mentén, illetve milyen mennyiségben célszerű létrehozni kimondottan „saját” intézményeket pl. egyházi háttérrel). Az alapozás körüli kérdések (kinek milyen képzési program jut, illetve mit tud magának kilobbizni) természetesen ilyen esetekben elfedik a rendszerszintű stratégiai tervezéssel kapcsolatos kérdéseket.

Rendszerszinten, stratégiai szempontból vélhetően az jelenthetné a kiemelt támogatás számára az alapvető érvet, hogy a szóbanforgó szakképzési program vagy intézmény mennyire tudja biztosítani a tanulói számára a középfokú képzés más formái felé az átjárást, illetve a felsőfokú képzés felé a továbblépés lehetőségét.

A szakképzés tartalmi kérdései

A szakképzés tartalmi kérdéseit illetően két fontosnak mutató ellentmondással szembesülünk.

Tudomásul kell vennünk egy ellentmondásos helyzetet. Ma a képzési intézmények (nem csupán a szakképzésben!) legjobb tudásuk, lehetőségeik szerint felkészített végzősöket bocsátanak ki, a munkaerőpiac szereplői pedig gyakorlatilag kivétel nélkül elégedetlenek a végzettség szakmai tudásával, munkavégzési kompetenciáival. Az indoklásokat illetően mindkét fél érvei helytállóak – a maguk szempontjából. Elvben a duális képzés feladata lenne, hogy ezt az ellentmondást feloldja, részben a képzési tartalom befolyásolásával, részben pedig a munkahelyi adaptáció előrehozásával.

A másik ellentmondás a gazdaság fejlettségi szintjéhez, működési módjához kapcsolódik. Az oktatásnak elvben lehetősége van arra – az információk szabad áramlása, a képzési anyagok szabad hozzáférése révén –, hogy nagyon korszerű, innovatív ismereteket adjon át. A képzési intézmény, képzési program környezete azonban nagyon sokféle munkaerőpiaci szereplőből áll, akik a korszerűség, az innovatív tananyagok hasznosítása terén különbözőek. Különösen így van vidéki térségekben, és ennek a sokféleségnek a képzési intézmények nem képesek megfelelni. Az más kérdés, hogy esetenként nem is foglalkoznak ezzel, és a végzett tanulóikra bízzák, hogy megszerzett tudásukat úgy és ott hasznosítsák, ahol és ahogyan sikerül.

Megoldást rövidtávon a szakképzés olyan regionális stratégiának a kidolgozása jelenthet, amely biztosítja egy térség szintjén a szakképzés minden szereplője között a minimális információcserét. Ennek a feladatnak a betöltésére elvben regionális centrumok lehetnek képesek.

Humánerőforrás potenciál a szakképzésben

Az újjáalakuló szakképzés kulcsfontosságú kérdése az, hogy oktatóként kik dolgoznak ebben a rendszerben, milyen kompetenciákkal rendelkeznek tartalmi és módszertani vonatkozásban, milyen opcióik és lehetőségeik vannak a szakmai karrierjüket illetően, milyen jellegű azonosulást mutatnak az intézmények/képzési programok és a munkavégzés iránt. Ez a kérdés ma a romániai magyar oktatási rendszer egészére vonatkoztatva is feltehető, sokféle feltevés, vélekedés van forgalomban, de megbízható információink nincsenek. A szakképzés helyzeti előnye az, hogy most indul, és megpróbálhatja tervezni/befolyásolni az oktatói állomány alakulását, hátránya pedig az oktatóhiány.

Ez a kérdés az egyes intézmények, képzési programok szintjén megoldandó napi feladatként vetődik fel, rendszerszinten pedig vélhetően az egyik legfontosabb stratégiai kérdés. Ez utóbbinak az értelmezése és kezelése a romániai magyar szakképzés működő hálózatának (rendszerének) kialakítása nélkül várhatóan nem lesz lehetséges.

A szakképzéshez kapcsolódó szolgáltatások, pályaorientáció

Ez a tevékenységi kör ma kialakulatlan, szórványos próbálkozásokról lehet csak beszélni. Várható, hogy a bemeneti vagy kimeneti fázishoz kapcsolódó kompetenciamérések bevezetése, szakszerű alkalmazása után majd ez a tevékenységi kör is megszerveződik.

Ugyanakkor célszerű hangsúlyozni azt, hogy ez a terület egyike azoknak az előbbre lépési lehetőségeknek, ahol a saját rendszerhez tartozó intézmények, képzési programok önálló programokat dolgozhatnak ki, illetve működtethet-

nek. Ehhez nyilván tudástranszferre van szükség (máshol alkalmazott sikeres megoldások megismerése, adaptációja), illetve saját forrásbevonásra vagy célzott támogatásra.

Társadalmi újrapozicionálás

A szakképzéssel kapcsolatos társadalmi beállítódás ma dominánsan negatív abban az értelemben, hogy ez a tanulási forma a tanulási tevékenységek skáláján alacsony státuszbeli megítéléssel rendelkezik. Ez a társadalmi leértékelés hosszabb múltra tekint vissza, rávetül a képzésben résztvevő fiatalokra, a tanulási folyamatra, az intézményre vagy képzési programra, az oktatókra. Ezt a társadalmi megítélést sok esetben maguk a rendszer szereplői elfogadják, tettekben és narratívákban visszaigazolják. Ennek következtében kialakult az önfenntartó „szakiskola habitus”. Alapvető belső tartalmi eleme ennek a leértékelésnek az, hogy a szakképzésbe nincsen belefoglalódva a mobilitás lehetősége.

Fontos első ellentmondása ennek a megítélésnek az, hogy a szaktudásnak van értéke (státuszt és megélhetést biztosít, a „szakember értékes”), de a hozzá vezető tanulási útnak nincsen (és ezért általában a tanulási útban közreműködőknek sincs) .

Kedvezőtlen mai folyamat, hogy a közélet és a média szereplőinek egy része egyfajta populista tematizációval („nem kell annyit tanulni” stb.) ráerősít erre a szakképzés képre.

Ennek a szakképzés által is visszaigazolt társadalomképnek a megváltoztatása időigényes és beruházást igénylő feladat. Célszerű figyelni arra, hogy a tágabb körben megfogalmazott „szakképzés kép” (lásd a Munkafüzetben foglaltakat) már lényegesen más, magába foglalja a tanulás és a mobilitás tartalmát is. Ez a külső kontextus lényeges mértékben segíthet abban, hogy a romániai magyar szakképzés szereplői a következő időszakban a szakképzés képet a saját társadalomban is újrapozicionálják.

Kapcsolat a felnőttképzéssel

A felnőttképzés terén mutatkozó szerepvállalási lehetőség – amennyiben a jelenlegi szabályozás és támogatási gyakorlat nem változik – korlátozott marad, eredményes mozgásteret nem nyújt. A felnőttképzésben ma sok olyan szereplő van (megyei hatáskörű intézmények, cégek, alapítványok), amelyek uralják az ezzel a tevékenységgel kapcsolatos forrásszerzést, fizetőképes kereslet pedig ezen a téren alig van. Ugyanakkor az egyetemek egyre több szerepet fognak vállalni ezen a téren.

A szakképző intézmények szerepvállalási lehetőségei elvben jelentősek, mivel szakmai tudással és infrastruktúrával is rendelkeznek (műhelyek, eszközpar-

kok), és az ilyen tevékenység egyben nagyon jelentős forrásbevonási lehetőséget, marketing lehetőséget is jelent, és nem utolsósorban a vonzáskör tágítását, a tanulói toborzási körzet kiszélesítését. Lehetőséget kínál az is, hogy a felnőttoktatás jelenlegi szereplői sok esetben nem szakmai tudást adnak, hanem csak diplomát, és ezzel tulajdonképpen korlátozzák a munkahelyekért folyó versenyt, illetve konzerválják a munkaerőpiac jelenlegi állapotát. Ahhoz, hogy a szakképző intézmények ezen a téren áttörést érjenek el, ma még nincsenek meg a szükséges feltételek, de középtávon már valós cselekvési tér van.

Kapcsolat a felsőfokú képzéssel

A felsőfokú képzéssel való kapcsolat csak távlati lehetőség, erről csak a szakképzési intézmények és programok megerősödése után lehet majd beszélni. Egyedi hasznos kapcsolatok, együttműködések természetesen már ma kialakíthatók. Partnerségek alakíthatók ki az oktatásban (egyetemi oktatók bevonása), a laborkapacitások kihasználásában, közös forrás bevonásában, tananyagfejlesztésben és más területeken.

Amennyiben a szakképzés az egyetemek számára hallgatói toborzási terepé válik, attól kezdve az érdekeltségük meg fog növekedni.

Együttműködési módozatok, a magyarországi rendszerhez való kapcsolódás eszköz- és feltételrendszere

A romániai magyar szakképzés intézményes és szakmai szereplői ma nem alkotnak rendszert. Az együttműködés alkalmi és efemer próbálkozásain túlmenően az utóbbi években a téma napirenden tartása (megbeszélések, egyeztetések), a megyei tanfelügyelőségek koordinációs és nyilvántartási munkája jelentette a „szervezettség” alapszintű kereteit.

Fontos adottságot jelent az újjászerveződéshez, az intézmények és programok kiépítéséhez kapcsolódó pozitív hozzáállás, valamint az olyan – kisebb vagy nagyobb hatókörű egyeztetések nyomán elindult – fejlesztési elképzelések, amelyek erős képzési pontok kialakítására irányulnak.

A magyarországi rendszerhez való kapcsolódás alakulásában alapvető kérdés az, hogy mennyiben lesz sikeres a saját rendszert/hálózatot kialakító folyamat, amely az eseti, egyedi kapcsolatok megtartása mellett a tudástranszfer és a rendszer egészére irányuló folyamatmenedzsment kereteit is ki tudja termelni.

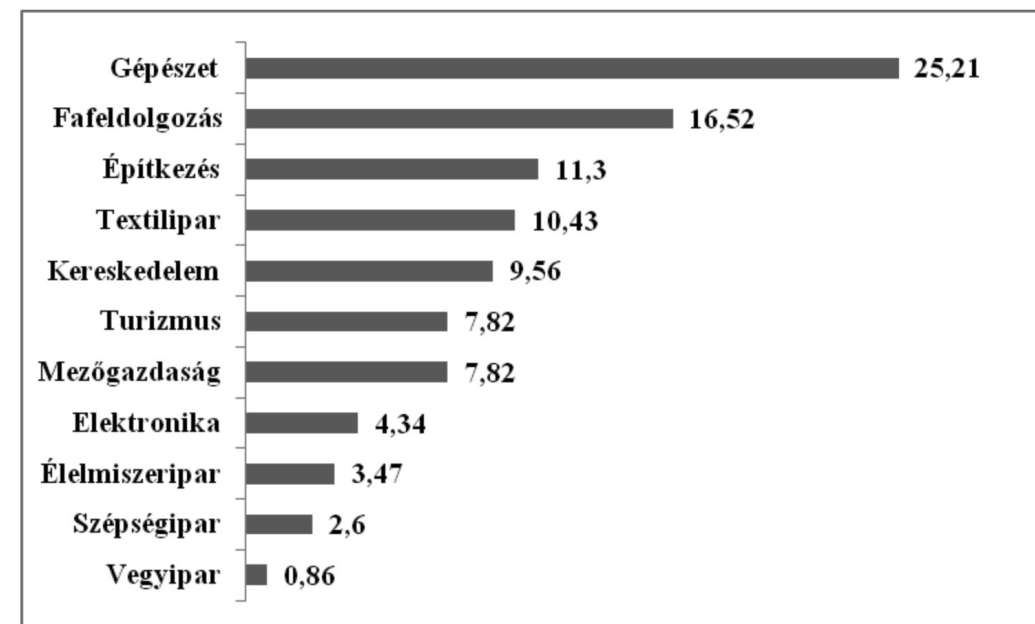
A SZAKKÉPZÉSI RENDSZER NÉHÁNY JELLEMZŐJE

A romániai magyar szakképzés intézményi szerkezete térben nagyon tagolt, tartalmában sokféle. Ez a szerkezet napjainkban évről évre változik, és számítani kell arra, hogy a változási folyamat még egy ideig tart. Az egyes képzési helyek, illetve megyék szakképzési alapinformációi az intézményvezető számára ismertek, de többnyire csak az adott intézmény vagy megye szintjén. Az érdeklődési körnek ez a szűkre szabott jellege minden bizonnyal kapcsolatban van a helyzetelemzésben részletesebben is kifejtett pontszerű működési gyakorlattal, illetve az ehhez szorosan kapcsolódó menedzselési rutinokkal. A rendszer egészére irányuló információk csak akkor jelennek meg, ha kisebbségpolitikai kontextusban kerül tárgyalásra a magyar intézményi szerkezet, és arra kell választ adni, hogy az országos rendszeren belül mekkora a részesedési arány, illetve ha a rendszer egésze szintjén gondot jelentő létszámcsökkenés mutatkozik.

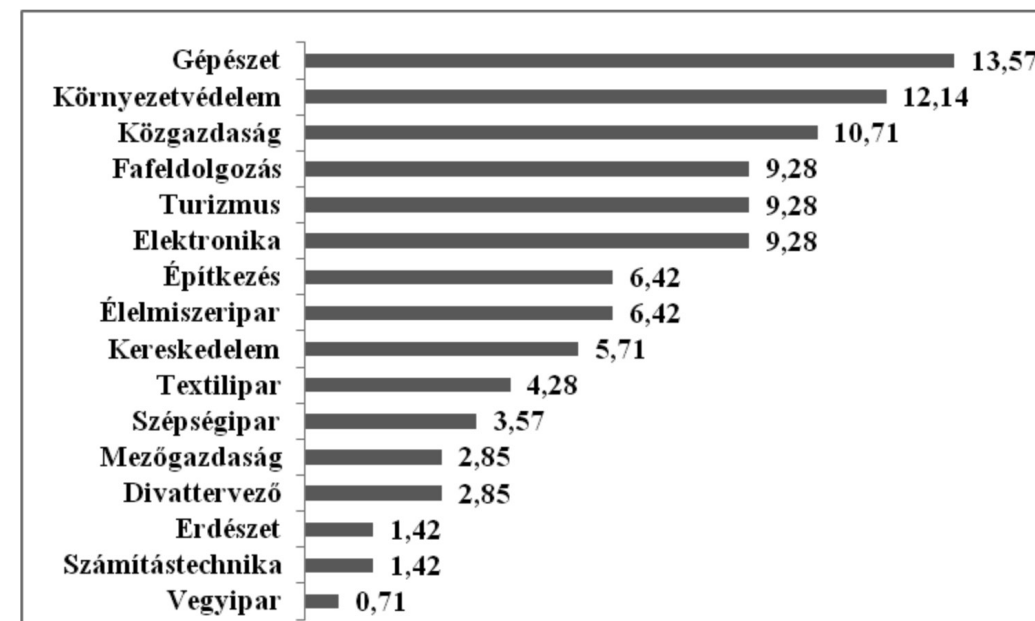
Az alábbi táblázatok a romániai magyar szakképzési intézményi rendszer néhány belső jellemzőjét mutatják be, jelzést adnak annak intézményi, tartalmi összetételéről, regionális jellemzőiről. A bemutatott százalékos arányok a 2014-2015-ös tanévre vonatkoznak. Természetesen a rendelkezésre álló információk alapján végezhetők sokkal részletesebb, célirányosabb elemzések is, attól függően, hogy a szakképzési intézményrendszer milyen jellemzőjéről akarunk információkat nyerni. Tekintettel arra, hogy a szakképzési rendszer ebben az időszakban alakul újra, az úgynevezett kiinduló helyzetnek a rögzítése több szempontból is hasznos lehet. Összehasonlítási alapot jelenthet majd a későbbi elemzések számára, hasznos lesz a későbbi változások mérése szemszögéből, és természetesen a stratégiai fejlesztéshez kapcsolódó döntéshozatal is hasznosíthatja a rendszer jellegére vonatkozó információkat. Rövid bemutatónk célja az is, hogy felhívjuk a figyelmet a szakképzéssel kapcsolatos adatgyűjtés és adatkezelés elindításának fontosságára, és nem utolsósorban a rendszerszintű elemzések hasznosíthatóságára.

Az elkészített táblázatok négy témakörben adnak jelzést a szakképzési rendszer belső jellemzőiről. Mivel a szakképzés szakiskolai és líceumi szinten is zajlik, esetenként elkülönítve vagy összevontan mutatjuk be a megoszlási arányokat, mindig pontosan jelezve, hogy milyen képzési formáról van szó. Az első ábraszorozat (1.1.–1.3.) a szakképzési programok tematikai arányait jelzi, a rendszer egészére vetítve. A második ábraszorozatban (2.1.–2.2.) a szakképzési helyek/intézmények számának százalékos megoszlását láthatjuk. A szakképzési osztályok megoszlásának százalékos arányait mutatja a harmadik sorozat (3.1.–3.3.), végül a negyedik sorozat ábrái (4.1.–4.3.) a szakképzésben résztvevő tanulók százalékos megoszlásáról közöl információkat.

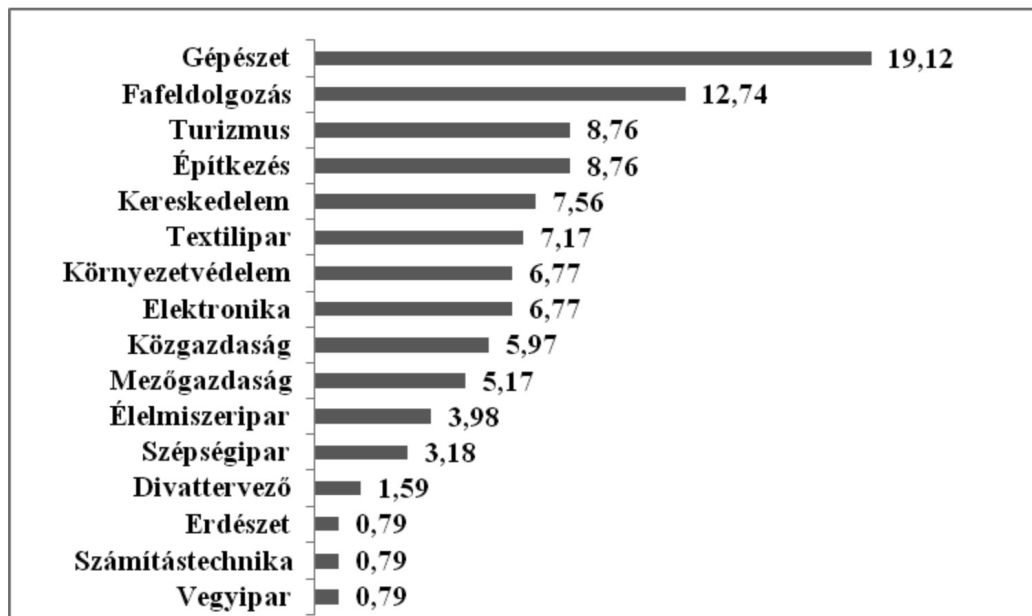
1.1. A szakiskolai képzési programok tematikai megoszlása (százalékos arányok)

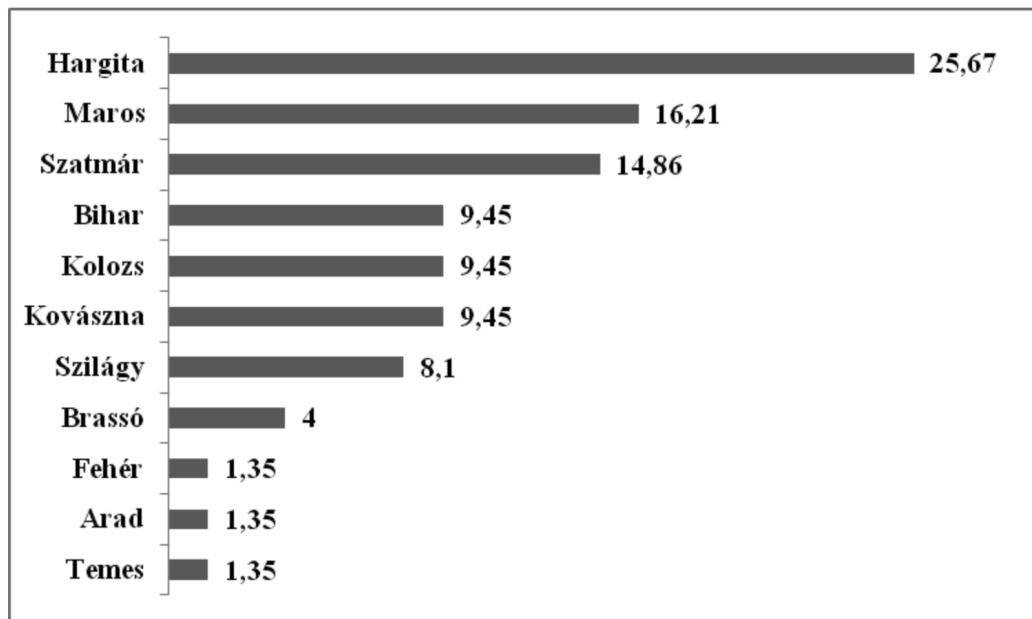
1.2. A líceumi szintű szakképzési programok tematikai megoszlása (százalékos arányok)

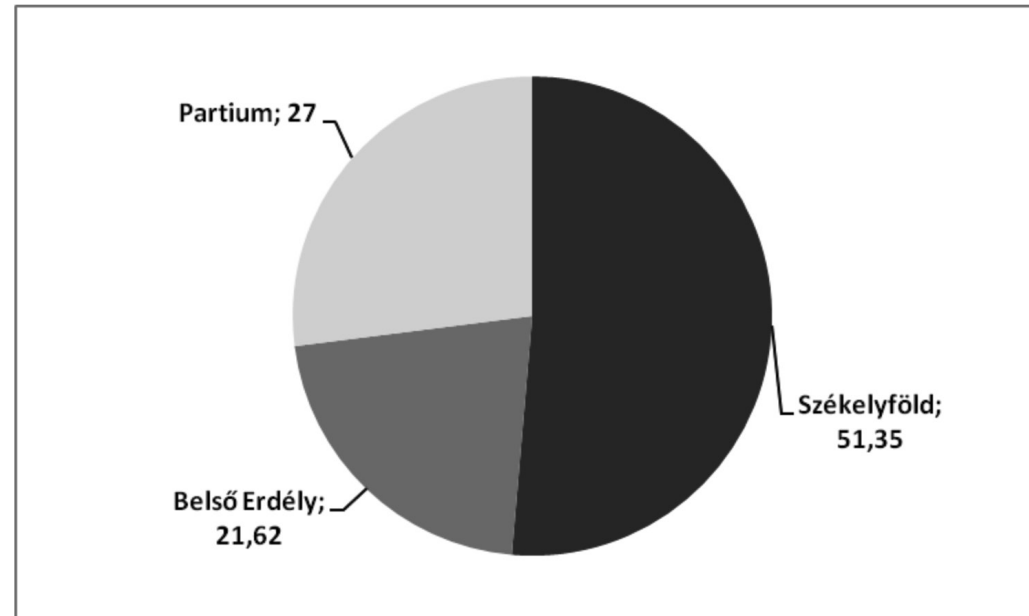
1.3. A szakiskolai és líceumi szintű szakképzési programok tematikai megoszlása (százalékos arányok)

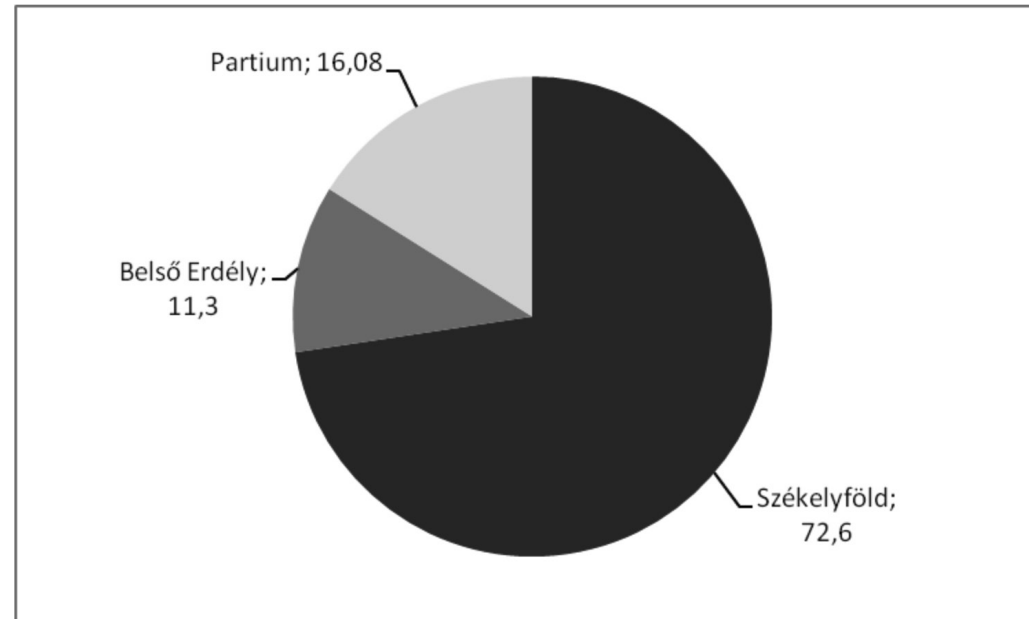
2.1. A szakiskolai és szaklíceumi magyar szakképzési helyek/intézmények megyék szerinti mennyiségi megoszlása (százalékos arányok)

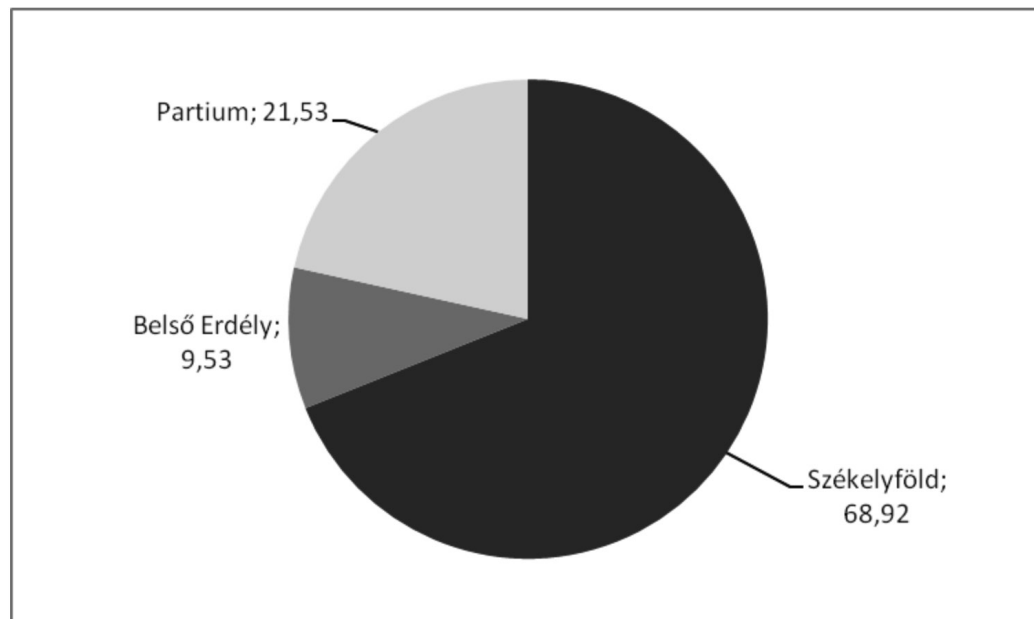
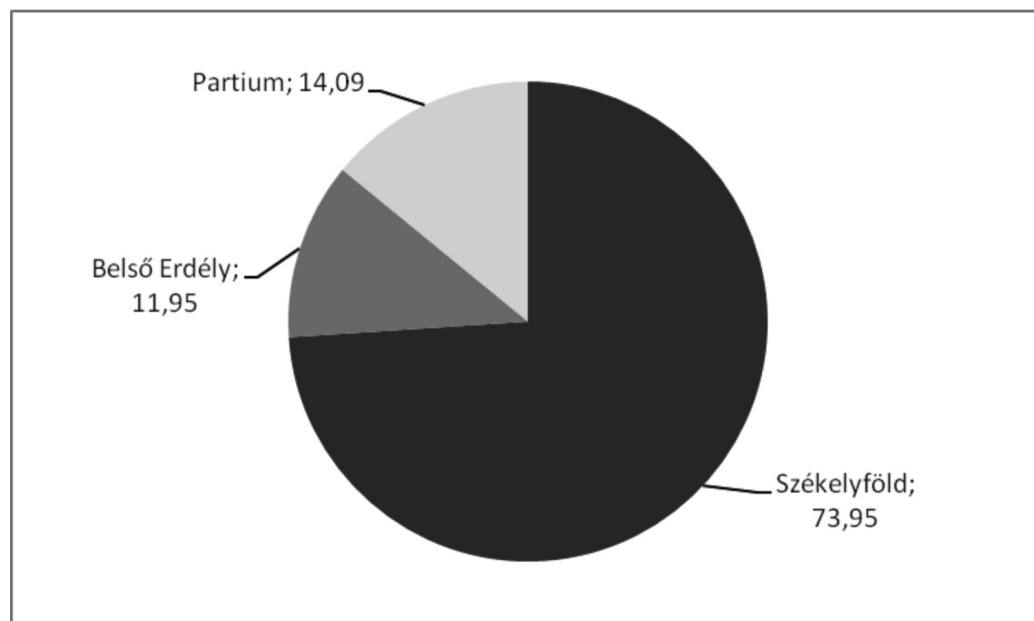
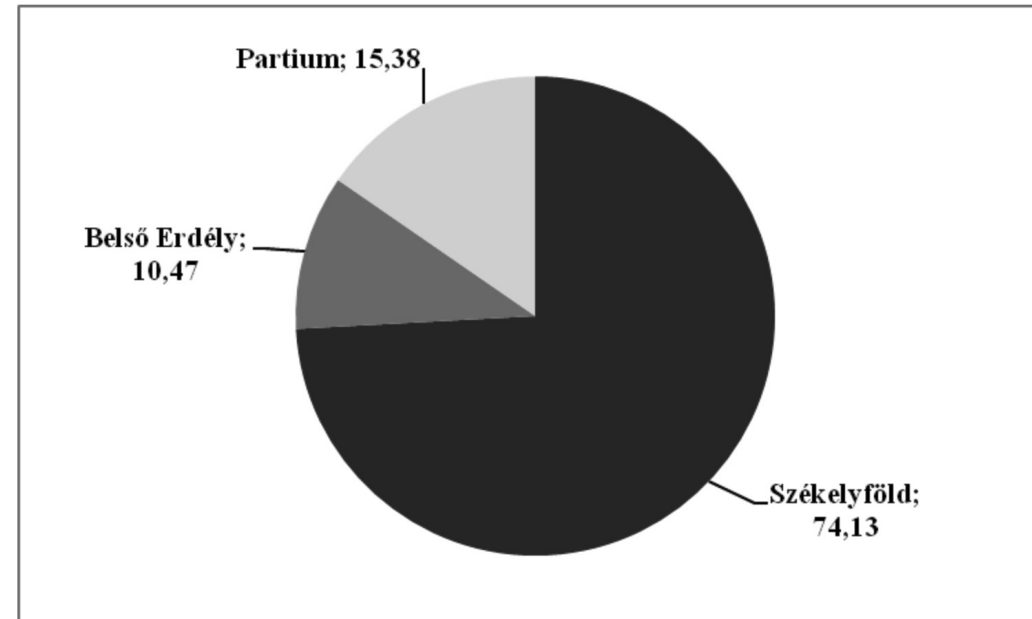
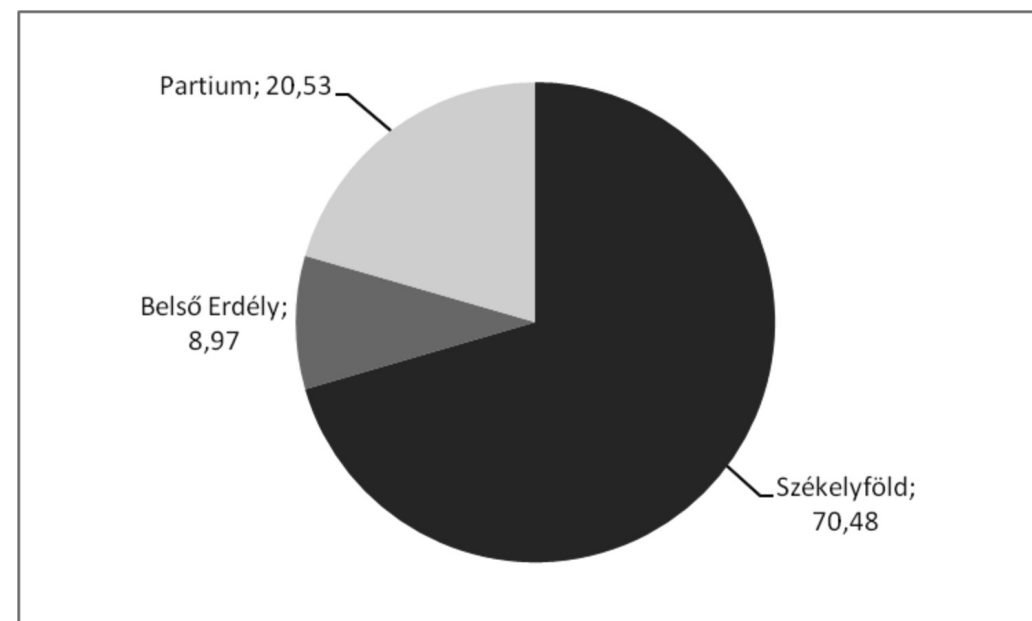

2.2. A szakiskolai és szaklíceumi magyar szakképzési helyek/intézmények régiók szerinti mennyiségi megoszlása (százalékos arányok)

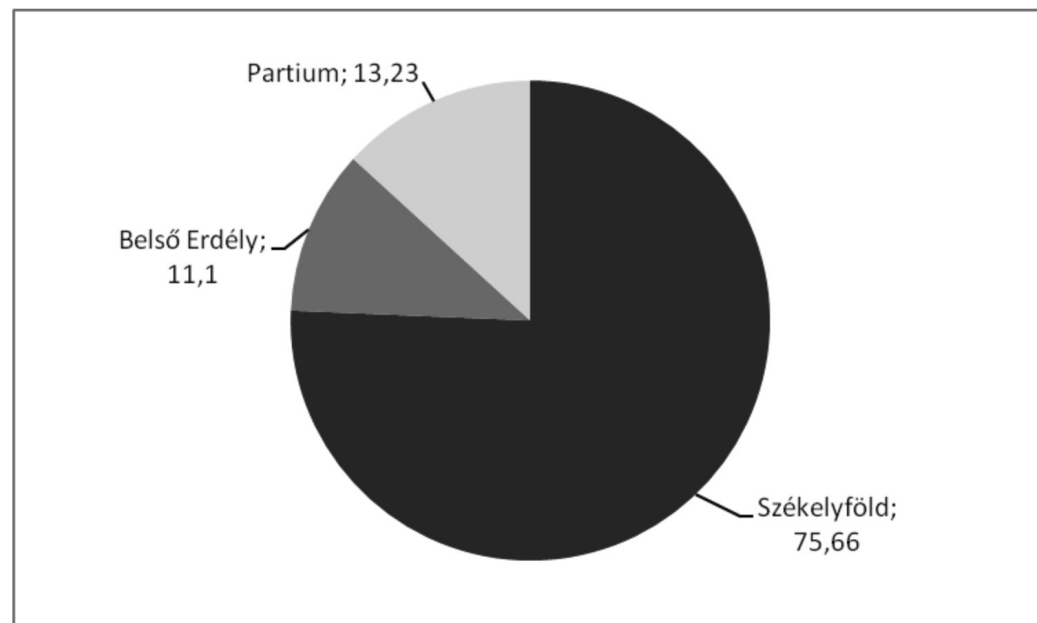

3.1. Szakiskolai és szaklíceumi osztályok számának térségi megoszlása (százalékos arányok)

3.2. Szakiskolai osztályok számának térségi megoszlása (százalékos arányok)**3.3. Szaklíceumi osztályok számának térségi megoszlása (százalékos arányok)****4.1. Szakiskolában és szaklíceumban tanulók térségi megoszlása (százalékos arányok)****4.2. Szakiskolában tanulók térségi megoszlása (százalékos arányok)**

4.3. Szaklíceumban tanulók térségi megoszlása (százalékos arányok)

A FÓRUMFOLYAMAT ISMERTETÉSE ÉS SZAKMAI EREDMÉNYEI

A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága felkérésére és támogatásával (és az Államtitkárság vezetőinek, munkatársainak részvételével) az RMPSZ szakmai fórunsorozatát szervezett a romániai magyar szakképzés szereplői részvételével a 2015. május-július közti időszakban.

A Fórunsorozat közvetlen, rövid távú célja az volt, hogy a szakképzés intézményi, gazdasági és társadalmi szereplőinek közreműködésével

- Elinduljon egy olyan folyamat, amelynek keretében stratégiai koncepciót és munkatervet dolgozzunk ki a szakképzés intézményrendszere számára, illetve
- Megkezdődjön egy olyan intézményi-szakmai hálózat kialakítási folyamata, amely a következő időszakban élni tud azokkal a szakmai-intézményi integrálódási lehetőségekkel, amelyeket a magyarországi szakképzés rendszere a kárpát-medencei szakképzés szereplőinek felkínálhat.

A Fórunsorozatra készített Vitaindító anyagban ha csupán jelzésszerűen is, de számba vettük mindazokat a tényezőket, amelyek ma kárpát-medencei léptékben, de tágabb körben is, a szakképzés helyzetéről és fejlesztéséről való szakmai munkát aktuálissá, de azt is mondhatjuk, sürgőssé teszik. A fontosabb tényezőcsoportok, amelyek a helyzetelemzéshez szükségesek, a következők (nem a teljesség igényével): a demográfiai helyzet, a munkaerőpiaci kihívások változása, a gazdasági szereplők igényei és a duális képzés aktualitása, a családoknak a szakképzéshez való viszonyulása, a szakképzés intézményi keretei és tartalmi kérdései, az oktatói állománnyal kapcsolatos gondok, kapcsolat a felnőttképzéssel és a felsőfokú képzéssel, a pályaaorientáció szükségessége, az együttműködési formákra való felkészülés.

A szakképzés gondjainak kezelése nyilván alapos helyzetelemzést kíván, de minél előbb lépni kell a fejlesztési elképzelések és konkrét programok kidolgozása terén is.

Mindez együttesen arra figyelmeztet, hogy a szakképzés ügye nem csak aktuális téma, hanem sokféle társadalmi szereplőt érintő közösségi ügy is, amellyel – a Szakképzés évének programsorozata után is – foglalkozni kell majd.

Kialakítottunk egy szakmai modellt az előkészítésre, a szervezésre és lebonyolításra az alábbiak szerint:

- Az érintettek előzetes tájékoztatása a fórum szervezésének szándékáról és tartalmáról
- Vitaindító előzetes elküldése
- Fejlesztési elképzelések előzetes összegyűjtése
- A témához kapcsolódó szakmai hárrétanyagokból összeállítást készítünk minden résztvevő számára
- A fórumon a rövid prezentációk után a véleménynyilvánításra, eszmecserére helyeztük a hangsúlyt
- Az egyes fórumok anyagát összegeztük, feldolgoztuk
- Az összegzések visszaküldése a résztvevők számára, felkérés a stratégia-készítési folyamatban való további részvételre.

A Fórumsorozat eredményei: általános következtetések

- Ez volt az első alkalom az olyan eszmecserére, amely a szakképzési rendszer országos léptékű átalakítása után teret kínált a tapasztalatok és a tervek megfogalmazására, a közös szakmai eszmecserére.
- A fórumokon való részvétel, a véleménynyilvánítások sora egyértelműen igazolta azt, hogy az ebben a témakörben érintettek elkötelezettek a romániai magyar szakképzés ügye iránt, a szakképzés szakmai megalapozásában és fejlesztésében olyan kihívást látnak, amellyel foglalkozni kell.
- Egyértelműen megmutatkozott a párbeszédre és az együttműködésre való hajlandóság. Ezt nagyon fontosnak tartjuk a továbbiak szempontjából.

A Fórumsorozat eredményei: előtérbe került témák

- Az egyes intézmények, szakképzési programok szintjén a nehezen kezelhető vagy megoldatlan problémák száma nagyon sok, és ezek egy része esetenként az adott intézmény vagy szakképzési program működtetését, illetve fenntarthatóságát veszélyezteti. Ez a problémahalmaz egyben akadály a annak is, hogy a szakképzés szereplői érdemben összpontosítani tudjanak olyan kérdésekre, mint a versenyképesség, a fejlesztés, a társadalmi kapcsolatok.
- A szakképzési rendszer szereplői nagyon keveset tudnak egymásról, ez párhuzamosságokhoz vezet, illetve komoly korlátja az együttműködésnek.
- A regionális szakképzési központok kialakításának szükségessége, illetve egy ilyen folyamat kivitelezésének nehézségei.

- Az országos rendszer működéséből, a jogi és adminisztratív szabályozás hiányosságaiból vagy bürokratikus jellegéből adódó nehézségek

A Fórumsorozat keretében elhangzott vélemények, javaslatok összegzése

A Fórumsorozat keretében arra törekedtünk, hogy a helyzetértékelés és a továbbblépési lehetőségek mérlegelése egyaránt kerüljön napirendre.

A helyzetértékeléssel kapcsolatos megfogalmazások, illetve javaslatok az esetek többségében természetesen egy-egy település, intézmény vagy szakképzési program szemszögéből fogalmazódtak meg, de nyilvánvaló, hogy ezek – kisebb vagy nagyobb körben – másokra is vonatkoznak. Az alábbiakban bemutatjuk a Fórumsorozat keretében elhangzott legfontosabb kijelentéseket. Az állítások egésze – ha csak vázlatosan is –, de képet rajzol a romániai magyar szakképzés mai állapotáról, tájékoztatást ad a számbajöhető továbbblépési lehetőségek köréről. Az egyes észrevételek, javaslatok ismertek lehetnek, az ezekből összeálló kép azonban jóval több, mint a kijelentések egymás mellé sorakoztatása. A rendszer egészét jellemzik.

Az elhangzott észrevételeket, javaslatokat hét témakörbe csoportosítottuk az alábbiak szerint:

- **Gyakorlati oktatás, duális képzés**
- **Kifele irányuló kapcsolatok**
- **Az oktatás tartalma, minősége**
- **Társadalmi igényekhez, körülményekhez való alkalmazkodás**
- **Fejlesztési kérdések, megoldási javaslatok**
- **Pályaorientációs programokra, a szakképzés népszerűsítésére van szükség**
- **Elvi és fejlesztéspolitikai kérdések, megoldások**

Gyakorlati oktatás, duális képzés

- A duális képzés terén nem feltétlenül nagy cégekben kell gondolkodni.
- Sok esetben nem biztosított az oktatás gyakorlati része, nincsen megfelelő anyagi keret a műhelyek felszereltségének biztosításához.
- A duális képzés alapvető problémája az, hogy a gazdaság nincsen erre felkészülve.

- A gazdasági cégek saját érdekeik alapján hajlandók műhelyeket létrehozni.
- Be kell vezetni a gyárlátogatásokat, tapasztalatszerzési programokat, a csoportosan végzett tájékoztató programokat.
- A vállalatok bizonyos esetekben nem úgy foglalkoztatják a tanulókat, ahogyan a szerződés előírja, ez rontja a szakképzés társadalmi megítélését.
- Tangazdaságok létrehozása nagyon fontos a gyakorlati képzéshez.

Kifele irányuló kapcsolatok

- A szakképzés terén fontos lenne az, hogy próbáljunk meg a nemzetközi trendekhez kapcsolódni.
- A testvérvárosi együttműködések jobb kihasználása fontos lenne ezen a téren.
- Meg kell vizsgálni a szakképzés terén is a Magyarország és Románia közti kölcsönös elismertetési rendszer kialakításának lehetőségét.
- Mobilitási programok kialakítása a szakképzésben, lásd. Erasmus Mundus program.
- Mérlegelni kell az oktatói mobilitás bevezetését, ez többek között az intézményközi kapcsolatok fontos bázisa lehet.
- Egyéni és csoportos mobilitás programok tervezése és menedzselése.
- Vendégoktatók meghívása Magyarországról, ez kapcsolatépítési lehetőséget is jelent.
- Ki kell használni az EU program lehetőségeit, különösen a mobilitás terén.
- A két ország mesterségi névjegyzéke nagyon eltérő, ezek között meg kell teremteni a megfeleltetéseket.
- Magyarországi partnerrel kihelyezett képzés indítása olyan területen, amire itthon nincsen szakmegjelölés.

Az oktatás tartalma, minősége

- Fontos lenne bevezetni a szakképzésben a vállalkozási ismeretek oktatását.
- Már a képzési időszak alatt ösztönözni kell a fiatalokat arra, hogy a megszerzett szakmai ismereteiket felhasználva majd képesek legyenek saját vállalkozások indítására.

- A tankönyvek biztosítása – képzési programokként eltérő mértékben – általában mindenhol gondot jelent.
- A jó szakképzés alapja az, hogy legyen egy mester, és kell hozzá tanítvány (mentor modell).
- A beiskolázási tervek készítését egy térségben vagy egy megyében előzetes megbeszélés nyomán célszerű végezni.
- Valahol legyen elérhető digitális formában minden szakág oktatási anyaga magyar nyelven.
- Fel kell készülni a szakoktatás és a középfokú képzés, a szakoktatás és az egyetemi képzés közti átjárhatóságra.
- A tanügyi törvény nem tiltja a digitális platformok hasznosítását. Miért nem élünk vele?
- A többnyelvű képzés lehetőségei: magyar, román, angol.
- A hasznosnak ítélt magyarországi tankönyveket el lehet fogadtatni oktatási segédanyagként.
- Nem elég erős a szakoktatás marketingje.
- A minőség fontossága minden területen.
- A műszaki képzés mellőzése a szakképzésben nagyon nagy gond, ennek vissza kell adni a súlyát.
- A román szaknyelv elsajátításának fontossága.

Társadalmi igényekhez, körülményekhez való alkalmazkodás

- A településfejlesztési stratégiákba be kell venni a szakoktatás problémakörét, mert munkaerőpiaci és innovációs kérdés is.
- A szakoktatás legyen dinamikus, rugalmas, kapcsolódjon a gazdasági körülményekhez.
- A szakképzés csak akkor lehet eredményes, ha van gazdasági stratégia is, amelyhez kapcsolódni tud.
- A versenyképes szakképzés biztosításának feltétele az erős gazdasági háttér. Lásd ezzel kapcsolatban a nagy cégek támogatására alapozó országos példákat.

- A tartós együttműködések kialakításához keretprogramok, források kellenek.
- A vállalkozókkal akkor működik jól a kapcsolat, ha megtaláljuk, hogy a vállalkozónak mi az érdeke.
- Helyi gazdaság, gazdaságfejlesztés nélkül nem érdemes szakképzéssel foglalkozni.
- Azt kell számba venni, hogy mit tudunk tenni saját kezdeményezésre, saját erőforrásból.
- Az igazi munkaerőpiac a KKV szektor: a kézművesség iránt van érdeklődés.
- A szakképzésnek érdemes a gazdaságra figyelnie, mert a gazdaság rendszerint jövőorientált.
- A szakképzésben fontos a szakmaváltoztatás, a rugalmasság. Erre meg kell találni a módokat, mert a gazdaság és a munkaerőpiac folyamatosan változik.
- Célrányos, kiemelt támogatással lehet versenyképes képzési helyeket, képzési programokat vagy regionális centrumokat kialakítani.
- Fel kell készülni az EU források bevonására.

Fejlesztési kérdések, megoldási javaslatok

- A meglévő struktúrában sok kihasználatlan lehetőség van.
- Térségi szakképzési központok/pólusok létrehozása.
- Olyan intézmény vagy szolgáltatás kell, amely segít szervezési, menedzseri feladatok megoldásában, szaktanácsadást biztosít a szakképzés fejlesztésére.
- Meg kell keresni az együttműködést a felsőoktatási intézményekkel is.
- Működő inkubátorházak is vannak, ezeket ki kell használni a szakképzésben.
- A szakképzésben az egyház szerepét, cselekvési lehetőségeit is érdemes mérlegelni, figyelembe venni, mert ez az intézmény, amelynek tradicionálisan erős kapcsolata van a családokkal, a fiatalok egy jelentős részével.
- Mérlegelhető megoldás: olyan központok létrehozása, amelyek színvonalas gyakorlati oktatást biztosítanak több szakképzési program számára.
- Azt kell megerősíteni, ami működőképes (vagyis: nem újakat létrehozni...).
-

- Ki kell alakítani a kapcsolatokat a különböző intézményekben dolgozó oktatók között, a szakoktatókat kell összehozni.
- A közös útkeresés, egyeztetés nagyon fontos.
- A Sapiencia szerepvállalása: az anyanyelvi oktatás ügyének kezelése. Az itt végzett hallgatók ismerik a magyar szaknyelvet.
- A középszintű képzéssel és az egyetemi képzéssel kapcsolatokat, együttműködéseket kell kialakítani.
- Hasznos megoldást jelentenek a kisebb létszámú szakok (pl. egy osztály keretében két szak működtetése). A nagy létszámú osztályok szakmai képzése problematikus.

Pályaorientációs programokra, a szakképzés népszerűsítésére van szükség

- A pályaorientációs folyamat szerepe nagyon fontos, ezt erősíteni kell a családon belül is.
- A képzési keresletet ki kell alakítani! A szülőket és a fiatalokat meg kell kérdezni, be kell vonni.
- A szakmai versenyek többféle típusának bevezetése segít a szakképzés társadalmi elfogadtatásában.
- Az iskolaválasztás előtti kompetenciafelmérés bevezetése a szülők számára is hasznos lenne.
- A szakmai tudás „tehetségként” való kezelése, a programszerű tehetség-gondozás lehetőségei a szakoktatásban.
- Fontos a jó gyakorlatok leírása és bemutatása.
- Hasznos lenne szakmaismereti „mozgalmat” indítani az általános iskolások számára.
- Csak a sok jó példa győzi meg a szülőket abban a tekintetben, hogy a gyerekeik számára szakiskolát válasszanak.
- Hálózatépítési lehetőségek kihasználása diákcseré, tanárcseré révén, a saját rendszeren belül is.
- A pályaorientációs rendszer kialakítása, működtetése kulcskérdés a további fejlesztés szempontjából.

Elvi és fejlesztéspolitikai kérdések, megoldások

- A mentalitás megváltoztatása a legnehezebb, és a leginkább időigényes munka.
- A szakképzés még sok esetben azok gyülekezőhelye, akik valamilyen szempontból hátrányos helyzetben vannak.
- Most is vannak sikeres megoldások, jó szakemberek, vannak jó műhelyek, ezekre is figyelni kell, nem csak a hiányokra és panaszokra.
- Törekedni kell arra, hogy ne az országos intézmények vagy a szabályozások merevsége, a „nem lehet” ideológiája legyen a kiindulópont a tennivalók megtervezésekor.
- A döntéshozók nem eléggé bátrak.
- Szervezéssel, utánajárással ma is sok problémát meg lehet oldani.
- Bentlakási környezet biztosítása a szakképzésben résztvevők számára.
- Amire külön kell figyelni: az „egyiskolás megyék” helyzete, az azokban zajló képzési programok működésének biztosítása.
- Alapos előkészítést igényel annak eldöntése, hogy mit érdemes regionalizálni, és mit nem érdemes.
- A szakképzésben a nők munkavégzési és munkaerőpiaci opcióira is gondolni kell.
- Sokkal többet kell befektetni a humán erőforrásba (szakoktatók).
- Az akkreditációs munkát fel kellene vállalja valaki más, ez az iskolák számára túlságosan nagy megterhelést jelent.
- A szaktanárok hiánya sok helyen gondot okoz.

Összefoglaló

- A szakképzés aktualitásához, társadalmi fontosságához nem fér kétség.
- A jelenlegi rendszert a működési modell tekintetében a pontszerűség, az izoláltság jellemzi.
- Nagyon sok a helyi, egyedi hiány, probléma, megoldásra váró helyzet. Az egyes intézmények/tanulmányi programok szintjén konkrét és rövid távon megoldásra váró problémák egész sorozata rögzíthető.

- Átfedések, párhuzamosságok tapasztalhatók több területen, és nem alakult ki még az ezeket csökkenteni tudó egyeztetések rendszere.
- A napi gondok, problémák, nehézségek mellett a fejlesztési, stratégiai kérdések gyakran háttérbe szorulnak.
- Ezek a megjelölt problémák tartalom, prioritásigény, anyagi feltételek, személyi feltételek, adminisztratív feltételek és időbeli kivitelezhetőség szempontjából gyakorlatilag annyifélék, ahány probléma nevesítésre került.
- Ez az egyedi helyekhez kötött problémahalmaz egyrészt annak eredménye, hogy a szakképzés romániai újraindítása nem régen és rövid idő alatt történt, lényegét tekintve csak jogszabályi-adminisztratív fordulat volt, kismértékű szakmai és anyagi erőforrás allokációval.
- Ugyanakkor a sokféle helyi/egyedi probléma nevesítése azt is jelzi, hogy a szakoktatás székelyföldi szereplői nagyon komolyan veszik ezt az ügyet, megalapozott és színvonalas képzést kívánnak létrehozni. **Ez a pozitív hozzáállás és cselekvési szándék** akkor is nagy érték, ha kibontakozását ma még sok tényező korlátozza.

KÉRDŐÍVES VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS

A szakképzési Fórumsorozat minden helyszínén megkértük a résztvevőket egy rövid kérdőív kitöltésére. Ezt a típusú adatgyűjtést három tényező is indokolta. Mindenekelőtt az, hogy az egyes fórumokon a résztvevők száma nagy volt, és a rendelkezésre álló időkeret nem nyújtott lehetőséget arra, hogy mindenki kifejtse véleményét, illetve arra, hogy a hozzászólók minden, általuk fontosnak tartott kérdésre kitérjenek. A fórumok tematikájához szorosan kapcsolódó kérdőívvel a véleménynyilvánítás kiegészítő módját kínáltuk a résztvevők számára. A kérdőíves véleménygyűjtés fontosnak mutatkozott azért is, mert ezeken a fórumokon a romániai magyar szakképzés meghatározó szereplői vettek részt (intézményvezetők, oktatók, gazdasági szereplők, döntéshozók), ennek a csoportnak a tagjai a szakképzési folyamat alakulásában/alakításában a szó szoros értelmében véve érdekgazdáknak tekinthetők. Véleményük, hozzáállásuk megismerése és a stratégiai tervezésbe való beépítése fontos feladatnak mutatkozott. Nem utolsósorban azt is számításba vettük, hogy a kérdőívre kapott formalizálható válaszok hasznosan fogják kiegészíteni a kerekasztalok nehezebben feldolgozható narratív anyagait.

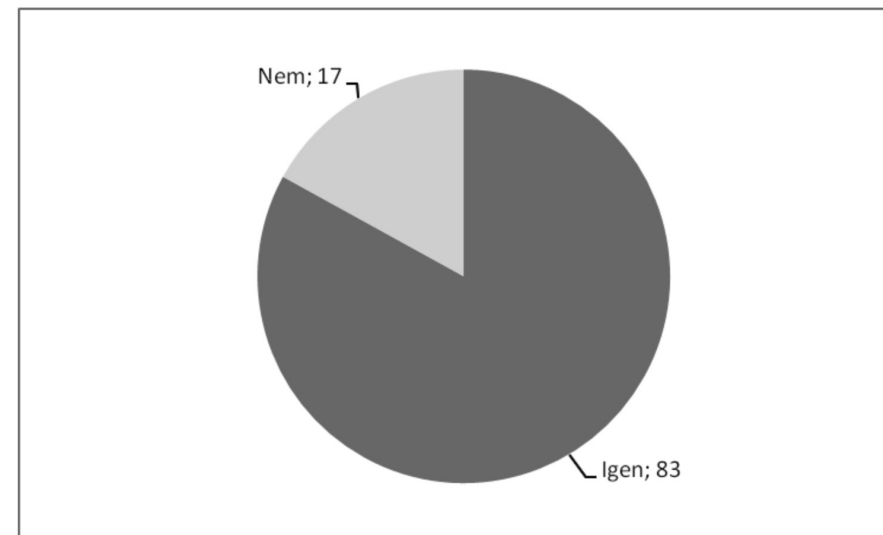
Az egy oldal terjedelmű, rövid idő alatt megválaszolható kérdőív kitöltésére a kerekasztalok időtartama alatt került sor. Ebben egy konkrét kérdésben és négy témakörben kértük a megkérdezettek véleményét, minden fölött kérdés esetében a válaszolók ötös skálán jelölhették be válaszaikat.

A kiemelt kérdés arra vonatkozott, hogy a válaszolók milyen mértékben tartják fontosnak a romániai magyar szakképzés hálózattá való szervezését. Ez a kérdés azért is fontos, mert a szakképzési intézmények és programok jelenlegi működésére alapvetően a pontszerű, befele forduló működés a jellemző.

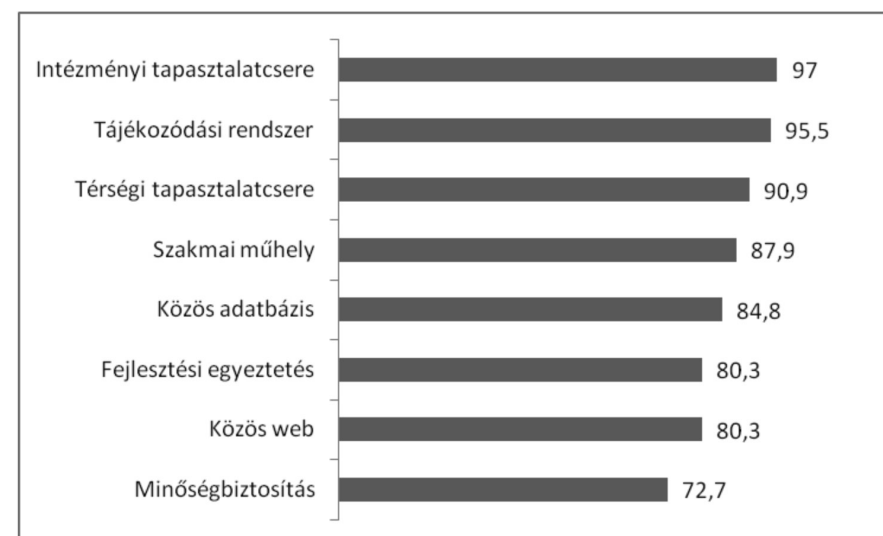
- A kiemelt kérdést követő három kérdéscsoport a romániai magyar szakképzés rendszerének kialakításával kapcsolatban vázolt fel cselekvési lehetőségeket az alábbi három témakörben:
- Milyen mértékben támogatja a válaszoló a hálózattá szerveződés módszereit, gyakorlati megoldásait?
- Milyen területeken tartja fontosnak a válaszoló a magyarországi szakképzési rendszerrel való együttműködést?
- A felsorolt szakképzési fejlesztési területek közül melyiket mennyire tartja fontosnak?

Az első ábra a szakképzési rendszer hálózattá szerveződését támogatók százalékos arányát mutatja. A következő három ábra a „fontos” és a „nagyon fontos” válaszok százalékos arányát mutatja a fentebb jelzett három témakör egyes kérdéseire vonatkoztatva.

Szükségesnek látja-e, hogy a szakképzés intézményei és programjai hálózattá szerveződjenek?

Milyen mértékben tartja fontosnak a hálózattá szerveződés alább felsorolt módzatait? (A „Fontos” és „Nagyon fontos” válaszok összesített százalékos aránya)

Milyen mértékben tartja fontosnak a magyarországi szakképzési rendszerrel való együttműködés alább felsorolt módozatait? (A „Fontos” és „Nagyon fontos” válaszok összesített százalékos aránya)

Milyen mértékben tartja fontosnak a fejlesztési lehetőségek alább felsorolt módozatait? (A „Fontos” és „Nagyon fontos” válaszok összesített százalékos aránya)

SWOT ELEMZÉS

ELŐNYÖK

- A szakképzési rendszer vezetőinek pozitív és cselekvő jellegű hozzáállása, a fejlesztés melletti elkötelezettsége
- A már lezárult, vagy a folyamatban lévő magyarországi intézményfejlesztési támogatások
- Az egyházi szerepvállalás megjelenése, térnyerése
- Sikeres helyi kezdeményezések és együttműködési formák jelentős száma
- A szakképzés számára az európai és az országos szakpolitikai kontextus fontos támogató környezetet jelent
- A hálózattá való szerveződés igénye, elvi támogatottsága az intézményi vezetők körében
- Az együttműködési formák kialakításának elvi támogatottsága
- A munkaparadigma változása, a kézműves jelleg és a gyakorlati képzés előtérbe kerülése
- Intézményi hagyományok, tapasztalatok jelenléte
- Az „újrakezdési” helyzetben lévő társadalmi energia
- Az „erős pontok” modellben rejlő előnyök

HÁTRÁNYOK

- Az egyes intézmények szintjén a hatékony működést akadályozó tényezők nagy száma
- A fejlesztési kezdeményezések egyéni, pontszerű jellege
- A rendszer szereplői nem ismerik egymást (eredmények, gondok, összekapcsolódási lehetőségek)
- Az országos rendszer működésében lévő adminisztratív korlátok
- A szakképzési intézményrendszer alulfinanszírozott jellege
- Tapasztalathiány a rendszerszerű tervezésben és együttműködésben
- A szakképzés, szakképzési programok és intézmények kedvezőtlen társadalmi megítélése
- A képzési tartalmak nagy része megújításra szorul
- Megfelelő oktatóműhelyek hiánya
- Az IKT eszközök és képzési, együttműködési és prezentációs lehetőségek alacsony fokú kihasználtsága
- A közvetlen környezetben lévő társadalmi erőforrások hasznosításának gyakorlata kevésbé ismert
- Kedvezőtlen demográfiai folyamatok
- A magyar vállalkozói szegmens fejletlensége, a szerepvállalás korlátai
- A szakképzés humán erőforrás bázisát újra ki kell alakítani
- Pályaorientációs gyakorlat hiánya
- Átfedések, párhuzamosságok
- A napi gondok kezelése háttérbe szorítja a fejlesztési feladatokat
- A kisebbségi helyzetből adódó strukturális, ügyintézési és forrásszerzési hátrányok
- Fejlesztési célú források hiánya

LEHETŐSÉGEK

- A szakképzési intézmények hálózattá, együttműködési rendszerré való fejlődése
- Versenyképes képzési centrumok kialakulása
- A magyarországi és a kárpát-medencei rendszerbe való integrálódás várható előnyei
- Magyar nyelvű felsőoktatási intézményekkel való kapcsolat lehetőségei
- A felnőttképzési műhelyekkel, programokkal való együttműködés lehetőségei
- Tudástranszfer lehetőségek a magyarországi rendszerhez való kapcsolódás keretében
- Az RMPSZ szervező, integráló és folyamatmenedzselő szerepének kialakítása
- Az egyházi szerepvállalás további erősödése, centrumfejlesztő szerep
- Alternatív forrásbevonási gyakorlat kialakulása
- Az EU szakképzési rendszeréhez való szemléleti, módszertani és gyakorlati közeledés
- A romániai magyar iskolarendszer keretében a szakképzés elismert, önálló szegmenssé válhat

VESZÉLYEK

- ◇ A hálózattá, együttműködési rendszerré válás időben elhúzódik vagy csak részlegesen valósul meg
- ◇ A fejlesztési elképzelések és kezdeményezések továbbra is kifejezetten pontszerűek, egyéni jellegűek maradnak
- ◇ A szakképzés társadalmi megítélése változatlanul negatív marad
- ◇ Nem sikerül kialakítani a gazdasági szereplőkkel a tartós együttműködési formákat
- ◇ Az önkormányzatok nem vállalnak aktív szerepet a szakképzés hosszútávú megalapozásában
- ◇ Elmarad vagy tartósan késlekedik a szakképzés országos fejlesztésének a folyamata
- ◇ A szakképzési rendszer működtetése kizárólag a normatív jellegű állami támogatásra szorítkozik

A ROMÁNIAI MAGYAR SZAKKÉPZÉSI RENDSZER JÖVŐKÉPE

Romániában a magyar szakképzés jogi-adminisztratív értelemben az országos rendszer része, és mint ilyen sok, többé-kevésbé önálló, többé-kevésbé életképes, működőképes „pontból” (intézményből, képzési programból) áll. Ezek a különböző helyeken, változó sikerrel működő, változó életképességű képzési „pontok” egyelőre csak halmazt alkotnak, és nem rendszert, nem hálózatot. Meggyőződésünk szerint a stratégiaalkotó munkának arra kell irányulnia, hogy

- ezt a jelenlegi halmazt – működési szempontból – rendszerré, szervezett hálózattá fejlesszük,
- és ha sikerül fölépíteni ezt a rendszert, akkor annak egészét és/vagy kisebb-nagyobb egységeit az anyaországi, a kárpát-medencei jóval nagyobb rendszerbe integráljuk, a lehetséges módokon, a lehetséges tartalommal.

Mindez azt jelenti, hogy nem elégedhetünk meg azzal, hogy úgynevezett erős magyar képzési pontjaink (intézményeink, programjaink) legyenek. Ez fontos, de nem elégséges célkitűzés. Szakképzési rendszer, tartós együttműködési forma, működőképes hálózat kialakítására kell törekednünk. Ez a cél az anyagiak mellett a szakmai tudás bővítésével, a szervezéssel és együttműködéssel kapcsolatos kérdéseket is előtérbe hozza. Nem kétséges, hogy a képzés minősége terén előbbre kell lépniünk, fel kell mérnünk a gazdaság szakember utánpótlási igényeit, ki kell alakítanunk a duális képzés működőképes kereteit és gyakorlatát, a szakképzési rendszerét vonzóvá kell tennünk, és mindehhez értelemszerűen jövőképre és az ahhoz vezető út menetrendjének kidolgozására (cselekvési stratégiára) van szükség.

A felsoroltak összessége úgy is definiálható, mint a kisebbségi magyar közösség előtt álló kihívás, belső igény, a magyar oktatás egyik nagyon fontos szegmense előtt álló feladat. Van azonban egy másik kihívás, készítés is arra vonatkozóan, hogy a szakképzéssel kapcsolatban stratégiépítéssel foglalkozzunk. A Magyar Kormány kezdeményezése – amely arra irányul, hogy a határon túli magyar szakképzést, jelen esetben a romániai magyar szakképzést egy átfogóbb, hatékony szervezeti-működési keretbe integrálja – számunkra a lehető legkedvezőbb pillanatban jött. Egy éve indult el a romániai, ezen belül a romániai magyar szakképzés egész rendszerének az újrapozicionálása, az intézményes építkezés újraalapozásának stádiumában vagyunk. Ebben az újjászerveződési folyamatban –véleményünk szerint – nagyobb esély van arra, hogy éljünk a fölkínált támogatási- integrálódási lehetőséggel, arra, hogy felnőjünk a partnerséghez, a kárpát-medencei keretben szerveződő integrálódási lehetőségekhez.

Ha a fentiekben felsorolt – és korántsem teljes - kérdéssorra válaszokat és fenntartható gyakorlati megoldásokat akarunk találni, akkor három területen egészen bizonyosan lépnünk kell.

- **A konkrét, most azonnal megoldandó feladatok kérdésköre.** Azoknak a kérdéseknek a megoldása, azoknak a hiányosságoknak a pótlása, amelyek nélkül nem lehet építkezni, amelyek az indulást nehezítik, vagy a fennmaradást fenyegetik. Ezek jelentős részének anyagi vonzata van (műhelyek létrehozása és/vagy fejlesztése, oktatói státusok), de van sürgős pótolnivaló sok más területen is (oktatói állomány, képzési módszertan, a gazdasági szereplőivel való kapcsolatok, forrásbevonás, társadalmi megítélés stb.). Törekednünk kell arra, hogy a létező/működő képzési pontok/helyek erősödjének, a hiányosságokat pótolják. Ez az egyedi, eseti támogatások gyakorlata. A helyzetet ismerve nagyon sok ilyen jellegű kérés, óhaj lesz, hiszen minden intézménynek, minden képzési programnak hiányosságai vannak. Nem is beszélve arról, hogy a hároméves szakképzési rendszer alig egy éve indult. Szinte a nullpontról kell mindent újraépíteni, és nagyon sok minden hiányzik. Természetes, hogy a szakképzés intézményi szereplőit elsősorban ez foglalkoztatja, számítnunk arra, hogy közreműködésükkel elkészülhet a sürgős és fontos fejlesztések leltára. A Fórumsorozat keretében kell összegyűjteni, elemezni és valamiképpen majd rangsorolni is a szakképzés ma működő „pontjainak” legfontosabb igényeit, hiányosságait, nagy hangsúlyt helyezve az alig egy éve indult, fokozatosan most kiépülő hároméves szakképzési intézményekre és programokra. Ez Operatív terv elkészítését jelenti erre az évre, és javaslatcsomag kidolgozását az 2020-ig terjedő időszakra.
- A szakképzés fejlesztésével kapcsolatos **stratégiai munka megtervezése és végzése** kisebb régiók és/vagy a romániai magyar szakképzési intézményhálózat szintjén. Közülünk nem kevesen vannak olyanok – a szakképzés szereplői, közintézmények és szakintézmények vezetői –, akik tudatában vannak a stratégiai feladatoknak, a rendszer- vagy hálózatépítés feladatainak is. Az RMPSZ fontos feladata, hogy az egészben, a halmaz minden elemét átfogó szerkezet építésében gondolkodjon és cselekedjen. Ismert, hogy a szórványban sok esetben a szintentartás, az intézmények és képzési programok megmentése a cél. De vannak térségek, ahol versenyképességre, az országos rendszerhez képest is előnyszerzésre kell törekedni. Ehhez tartós és tartalmas szakmai kapcsolatokra, tudástranszferre, innovációra és hasonlókra van szükség, olyan összetevőkre, amelyek

re a magyarországi stratégiai anyagokban, az EU szakpolitikai anyagaiban és támogatási programjaiban utalás történik. Ez a dimenzió rendszerszintű elemzést és tervezést tesz szükségessé, és nagyon bízunk abban, hogy a helyi, térségi szakmai és intézményi partnerek a rendszerszintű közös építkezés feladatainak megoldásában is szerepet vállalnak.

- Felkészülés a **magyarországi, kárpát-medencei szakmai-intézményi integrálódásra** és ezeknek a lehetőségeknek a kihasználására. Ez új helyzetet, új feladatot jelent. Hiszen nem csupán anyagi támogatási lehetőségről van szó (aminek fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni), hanem egy összetett, több szintre és cselekvési területre kiterjedő, szervezeti-működési integrálódási folyamatról is, amely egyszerre jelent építkezést, tervezést, tanulást és együttműködést.

A jövőkép meghatározó eleme az, hogy a szakképzés kilép jelenlegi marginális szerepéből, fokozatosan versenyképessé válik. Ez elsősorban az alábbiakat jelenti:

- Kialakul a gazdasági szegmenssel és az önkormányzati rendszerrel való együttműködés modellje.
- A szakképzés társadalmi elfogadottsága megerősödik.
- Kialakulnak a párhuzamosságokat kiiktató, az erőforrásokat koncentráló regionális vagy képzési profilként szerveződő szakképzési centrumok.
- A kompetenciamérések és a pályaorientáció gyakorlata nyomán a szakképzésben való részvétel az iskolai életpályák tudatosan választott modelljévé válik.
- Kialakul a középfokú és a felsőfokú képzés közti átjárhatóság rendszere.
- A gazdasági és az önkormányzati szereplőkkel együttműködő szakképzési intézményrendszer a romániai magyar intézményi hálózat meghatározó szereplőjeként működik.
- A szakképzés gyakorlata egyre fokozódó mértékben meg tud felelni a munkaerőpiac átalakulásából adódó szakmai, társadalmi elvárásoknak.

FEJLESZTÉSI CÉLOK, IRÁNYOK, TERÜLETEK

Fejlesztési célok

A szakképzés rendszere a nemzetiségi intézményi bázis meghatározó szereplőjévé válik

A romániai magyar szakképzés hálózatjellegű együttműködési rendszerre alakítása

A szakképzés **tartalmi megújítása** (képzési bázis, humán erőforrás, oktatási programok, tananyagok)

A **gazdasági-társadalmi szereplőkkel való együttműködés** rendszerének kialakítása

A **társadalmi elfogadottság** és partnerség megteremtése

A szakképzési rendszer **versenyképességének** megteremtése (szakképzési programok, intézmények, térségek és a hálózat működése szintjén)

Fejlesztési irányok

1. Regionális vagy ágazati integratív képzési centrumok kialakítása

2. Intézményfejlesztési beruházások és programok

3. A duális képzés gyakorlatának fejlesztése

4. Pályaorientáció és társadalmi együttműködés

5. Humán erőforrás fejlesztés

6. Oktatási programok és tartalmak fejlesztése

7. A hálózati működés menedzselése

A fejlesztési irányok és fejlesztési területek szerkezete

1. Regionális vagy ágazati integratív képzési centrumok kialakítása

- A szakképzési centrumok létrehozási folyamatának kidolgozása
- Szakképzési centrumok kiemelt infrastrukturális fejlesztése
- Szakképzési centrumok tartalmi fejlesztése

2. Intézményfejlesztési beruházások és programok

- Az alapszintű intézményi működést veszélyeztető hiányosságok pótlása
- Az intézményi működés versenyképességét erősítő beruházási programok és tartalmi fejlesztések (ingatlan rehabilitáció, ingatlanbővítés, oktatóműhely, didaktikai felszerelés)
- Az intézményi szintű stratégiai tervezés és a professzionális intézményi menedzsment támogatása
- Forrásbevonási kompetenciák fejlesztése

3. A duális képzés gyakorlatának fejlesztése

- Modelljellegű pilot-programok tervezése és indítása
- Szakképzési rendezvények és versenyek szervezése

4. Pályaorientáció és társadalmi együttműködés

- A szakképzés újrapozicionálása a társadalmi nyilvánosságban (közélet, média, döntéshozási testületek, fejlesztéspolitikai intézmények)
- A családokkal való kapcsolat kialakításához kapcsolódó programok
- Kompetenciamérés megtervezése és bevezetése
- Önkormányzat – Gazdaság – Szakképzés hármas helyi együttműködési programok kialakítása
- Intézményi és képzési program marketing

5. Humán erőforrás fejlesztés

- Továbbképzési programok szervezése szaktárgyak szerint
- Kompetenciafejlesztési programok intézményi tevékenységi körök szerint (intézményi menedzsment, PR-kommunikáció, Rendezvény-szervezés, Arculatépítés, Forrásbevonás, Projektmenedzsment)
- Intézményközi mentor modellek kialakítása
- Szakmai tereputak és tapasztalatcserék szervezése szakcsoportok szerint (külföld, study club hazai rendszer kialakítása)

6. Oktatási programok és tartalmak fejlesztése

- Új, a technológiai fejlődéssel lépést tartó innovatív szakképzési programok bevezetése
- Ágazati közös, illetve adott térséghez, intézményhez kapcsolódó oktatási tartalmak fejlesztése, azok rendszerszintű megosztása

7. A hálózati működés menedzselése

- A stratégiai tervezés folyamatának menedzselése
- Hálózatépítés (Programok: évente egyszeri regionális egyeztetés, igénykataszter összeállítása és gondozása, szakképzési portfóliók kialakítása és megjelenítése, best practice disszemináció, modelljellegű fejlesztési pilot programok szervezése, tutori modellek kialakítása és disszeminációja, study club modell kialakítása)
- Monitoring és elemző munka
- A romániai magyar szakképzési hálózat információs, tájékoztatási és adatbázis kezelési rendszerének kialakítása (Hírlevél, Integrált Facebook hálózat,
- Szakképzési módszertani háttér, fejlesztéspolitikai műhely kiépítése

III. A ROMÁNIAI MAGYAR KÖZÉPFOKÚ SZAKKÉPZÉS INTÉZMÉNYEI

HARGITA MEGYE

JOANNES KÁJONI SZAKKÖZÉPISKOLA, Csíkszereda
LICEUL TEHNOLOGIC „JOANNES KÁJONI”, Miercurea Ciuc
Hargita megye, Csíkszereda, Taploca utca, 22. szám,
Tel.: 0266 313873, 0266 313873
e-mail: office@kajoni.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
Sükösd Annamária iskolaigazgató, annamariasksd@yahoo.com

KÓS KÁROLY SZAKKÖZÉPISKOLA, Csíkszereda
LICEUL TEHNOLOGIC „KÓS KÁROLY”, Miercurea Ciuc
Hargita megye, Csíkszereda, Taploca utca 20. szám,
Tel.: 0266 314496, 0757 075904, 0266 314496
e-mail: koskaroly_iskola@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
Szén János igazgató, szenjanos@freemail.hu

SZÉKELY KÁROLY SZAKKÖZÉPISKOLA, Csíkszereda
LICEUL TEHNOLOGIC „SZÉKELY KÁROLY”, Miercurea Ciuc
Hargita megye, Csíkszereda, Hunyadi János utca 31. szám,
Tel.: 0266 310627
e-mail: szksuli@freemail.hu
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
Tankó István igazgató

VENCZEL JÓZSEF SZAKKÖZÉPISKOLA, Csíkszereda
LICEUL TEHNOLOGIC „VENCZEL JÓZSEF”, Miercurea Ciuc
Hargita megye, Csíkszereda, Taploca utca 20. szám,
Tel.: 0266 312145
e-mail: gs.venczeljozsef@eduhr.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
Bálint Gabriella iskolaigazgató

BÁNYAI JÁNOS MŰSZAKI SZAKKÖZÉPISKOLA, Székelyudvarhely
COLEGIUL TEHNIC „BÁNYAI JÁNOS”, Odorheiu Secuiesc

Hargita megye, Székelyudvarhely, Budvár utca, 8/A,

Tel.: 0266 218428, 0266 218428

e-mail: office@banyaijanos.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Szakács Paál István, iskolaigazgató

EÖTVÖS JÓZSEF SZAKKÖZÉPISKOLA, Székelyudvarhely
LICEUL TEHNOLOGIC „EÖTVÖS JÓZSEF”, Odorheiu Secuiesc

Hargita megye, Székelyudvarhely, Tompa László utca 12. szám,

Tel.: 0266 218017

e-mail: gs.eotvosjosef@eduh.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Ferencz Csaba iskolaigazgató

KÓS KÁROLY SZAKKÖZÉPISKOLA, Székelyudvarhely
LICEUL TEHNOLOGIC „KÓS KÁROLY”, Odorheiu Secuiesc

Hargita megye, Székelyudvarhely, Nicolae Bălcescu utca 35A.,

Tel.: 0266 218264, 0266 218264

e-mail: koskarolyiskudv@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Végh Jenő, iskolaigazgató, veghjeno@yahoo.de

BATTHYÁNY IGNÁC TECHNIKAI KOLLÉGIUM, Gyergyószentmiklós
COLEGIUL TEHNIC „BATTHYÁNY IGNÁC”, Gheorgheni

Hargita megye, Gyergyószentmiklós, Gyilkostó út 149 szám,

Tel.: 0266 364074

e-mail: batthyany@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Farkas Zoltán iskolaigazgató

FOGARASY MIHÁLY TECHNIKAI LÍCEUM, Gyergyószentmiklós
LICEUL TEHNOLOGIC „FOGARASY MIHÁLY”, Gheorgheni

Hargita megye, Gyergyószentmiklós, Márton Áron utca 13-15. szám,

Tel.: 266 364122

e-mail: gscm.gheorgheni@eduh.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Részeg Ildikó iskolaigazgató

ZEYK DOMOKOS TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Székelykeresztúr
LICEUL TEHNOLOGIC „ZEYK DOMOKOS”, Cristuru Secuiesc

Hargita megye, Székelykeresztúr, Hargita utca,

Tel.: 0266 242383, 0266 242389

e-mail: gs.zeykdomokos@isjhr.eduh.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Pávai Gyöngyvér iskolaigazgató, pavai_gyongyi@yahoo.com

GÁBOR ÁRON SZAKKÖZÉPISKOLA, Szentegyháza
LICEUL TEHNOLOGIC „GÁBOR ÁRON”, Vlăhița

Hargita megye, Szentegyháza, Mihai Eminescu út, 2/B. szám,

Tel.: 0266 246897, 0266 246897

email: gs.gaboraron@eduh.ro, vlahita_liga@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Máthé István, iskolaigazgató

LIVIU REBREANU SZAKKÖZÉPISKOLA, Balánbánya
LICEUL TEHNOLOGIC „LIVIU REBREANU”, Bălan

Hargita megye, Balánbánya, December 1. utca, 40/A,

Tel.: 0266 330958, 0266 330958

e-mail: gs.liviurebreanu@eduh.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Keszler András igazgató, keszlerand@yahoo.com

ZIMMETHAUSEN SZAKKÖZÉPISKOLA, Borszék
LICEUL TEHNOLOGIC „ZIMMETHAUSEN”, Borsec
 Hargita megye, Borszék, Eminescu út 1. szám,
 Tel.: 0266 337013
 e-mail: grscborsec@gmail.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Kovacs Julianna, iskolaigazgató

SÖVÉR ELEK SZAKKÖZÉPISKOLA, Gyergyóalfalu
LICEUL TEHNOLOGIC „SÖVÉR ELEK”, Joseni
 Hargita megye, Gyergyóalfalu, Millenium utca 627. szám,
 Tel.: 0266 354011, 0266 354011
 e-mail: gs.soverelek@eduhhr.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Gáll János iskolaigazgató, xtp@freemail.hu

PUSKÁS TIVADAR SZAKKÉPZŐ LÍCEUM, Gyergyóditró
LICEUL TEHNOLOGIC „PUSKÁS TIVADAR”, Ditrău
 Hargita megye, Gyergyóditró, Szabadság út 4. szám,
 Tel.: 0266 353167, 0266 353167
 e-mail: tivadar.puskas@gmail.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Román Sándor iskolaigazgató, roman.sandor@gmail.com

KORONDI SZAKKÖZÉPISKOLA,
LICEUL TEHNOLOGIC CORUND
 Hargita megye, Korond, Fő út 590. szám,
 Tel.: 0266 249105, 0266 249359
 e-mail: gs.cound@eduhhr.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Fülöp Erzsébet, iskolaigazgató

PETŐFI SÁNDOR ISKOLAKÖZPONT, Csíkdánfalva
LICEUL TEHNOLOGIC „PETŐFI SÁNDOR”, Dănești
 Hargita megye, Csíkdánfalva, Fő út 784. szám,
 Tel.: 0266 327070, 0266 327070
 e-mail: gs.petofisandor@eduhhr.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Kajtár Csaba igazgató

TIVAI NAGY IMRE SZAKKÖZÉPISKOLA, Csíkszentmárton
LICEUL TEHNOLOGIC „TIVAI NAGY IMRE”, Sânmartin
 Hargita megye, Csíkszentmárton, 39. szám,
 Tel.: 0266 332108
 e-mail: stmarton2002@yahoo.com, lc.tivainagyimre@eduhhr.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Vizi István iskolaigazgató

ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET RÓMAI KATOLIKUS LÍCEUM, Gyimesfelsőlok
LICEUL TEHNOLOGIC ROMANO-CATOLIC „SZENT ERZSÉBET”, Lunca de Sus
 Hargita megye, Gyimesfelsőlok, Ugra utca 644/A,
 Tel.: 0266 339232
 e-mail: rokaszeg@gmail.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Bálint Gergely iskolaigazgató

MAROS MEGYE

AVRAM IANCU TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Marosvásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „AVRAM IANCU”, Târgu Mureș
 Maros megye, Marosvásárhely, Targu Mures, Gh. Doja út 13. szám,
 Tel.: 0365 882487, Fax.: 0365 882487
 e-mail: liceul.avramiancu@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Magyari Gabriella aligazgató, gabriella.magyari@gmail.com

CONSTANTIN BRÂNCUȘI SZAKLÍCEUM, Marosvásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „CONSTANTIN BRÂNCUȘI”, Târgu Mureș
 Maros megye, Marosvásárhely, Victor Babeș utca 11. szám,
 Tel.: 0265 730963, 0265 730963
 e-mail: ctinbrancusi@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Nemes Andrea tanszékvezető, nemes.andrea@gmail.com

ELEKTROMAROS TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Marosvásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC ELECTROMURES, Târgu Mureș
 Maros megye, Marosvásárhely, Livezeni út 5. szám,
 Tel.: 0265 730969
 e-mail: gelectromures@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Selyem Zoltán aligazgató

GHEORGHE ȘINCAI SZAKLÍCEUM, Marosvásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „GHEORGHE ȘINCAI”, Târgu Mureș
 Maros megye, Marosvásárhely, 1848 Sgt. 55. szám,
 Tel.: 0265 730962
 e-mail: sincaitgm@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 György Enikő aligazgató

ION VLASIU SZAKLÍCEUM, Marosvásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „ION VLASIU”, Târgu Mureș
 Maros megye, Marosvásárhely, Gh. Marinescu út 62. szám,
 Tel.: 0265 215011
 e-mail: lic_ion_vlasiu@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Barát József

TRAIAN VUIA TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Marosvásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „TRAIAN VUIA”, Târgu Mureș
 Maros megye, Marosvásárhely, Gh. Doja út 102. szám,
 Tel.: 0365 730972, 0365 730973
 e-mail: traianvuiams@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Mezei Sándor aligazgató, samezei@gmail.com

LUCIAN BLAGA TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Szászrégen
LIEUL TEHNOLOGIC „LUCIAN BLAGA”, Reghin
 Maros megye, Szászrégen, Vadászok (Vânătorilor) utca, 29-31. szám,
 Tel.: 0265 521115, 0265 512834
 e-mail: liceulblagareghin@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Silaghi Lucian aligazgató, luciansilaghi@gmail.com

DOMOKOS KÁZMÉR SZAKKÖZÉPISKOLA, Szováta
LICEUL TEHNOLOGIC „DOMOKOS KÁZMÉR”, Sovata
 Maros megye, Szováta, Fő út 54/B,
 Tel.: 0365 082448
 e-mail: fvass@digicomm.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Vass Ferencz iskolaigazgató

BOCSKAI ISTVÁN ELMÉLETI LÍCEUM, Nyárádszereda
LICEUL TEORETIC „BOCSKAI ISTVÁN”, Miercurea Nirajului

Maros megye, Nyárádszereda, Nyárád út 3. szám,

Tel.: 0265 576057

e-mail: gsbockai@gmail.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Oltyán Csaba iskolaigazgató

CONSTANTIN BRÂNCUȘI SZAKLÍCEUM, Dicsőszentmárton
LICEUL TEHNOLOGIC „CONSTANTIN BRÂNCUȘI”, Târnăveni

Maros megye, Dicsőszentmárton, Rózsák út (str. Trandafirilor) 10. szám,

Tel.: 0265 441175

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Medrea Olimpiu igazgató

SZENT GYÖRGY TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Erdőszentgyörgy
LICEUL TEHNOLOGIC „SFÂNTU GHEORGHE”, Sângeorgiu de Pădure

Maros megye, Erdőszentgyörgy, Egyesülés tér (Piața Unirii) 2. szám,

Tel.: 0265 578306

e-mail: grupscolarsangeorgiu@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Tóth Domokos iskolaigazgató

SÁROMBERKI TECHNOLÓGIAI LÍCEUM
LICEUL TEHNOLOGIC DUMBRĂVIOARA

Maros megye, Sáromberke, Fő út 353. szám,

Tel.: 0265 337004, 0265 337004

e-mail: agr_dumbravioara@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Incze Jenő iskolaigazgató, inczejeno@yahoo.com

KOVÁSZNA MEGYE**BERDE ÁRON KÖZGAZDASÁGI ÉS KÖZIGAZGATÁSI SZAKKÖZÉPISKOLA,**
Sepsiszentgyörgy**LICEUL TEHNOLOGIC ECONOMIC ADMINISTRATIV „BERDE ÁRON”, Sfântu**
Gheorghe

Kovászna megye, Sepsiszentgyörgy, Ág út 30. szám,

Tel.: 0267 318429, 0267 318429

e-mail: office@lec.educv.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Gazdag Ildikó iskolaigazgató, gazdag_i@yahoo.com

KÓS KÁROLY SZAKKÉPZŐ LÍCEUM, Sepsiszentgyörgy
LICEUL TECHNOLOGIC „KÓS KÁROLY”, Sfântu Gheorghe

Kovászna megye, Sepsiszentgyörgy, Gábor Áron utca 18. szám,

Tel.: 0267 315536

e-mail: office@lkk.educv.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Szőke Ana-Mária iskolaigazgató, mariszoke@yahoo.com

PUSKÁS TIVADAR SZAKKÖZÉPISKOLA, Sepsiszentgyörgy
LICEUL TEHNOLOGIC „PUSKÁS TIVADAR”, Sfântu Gheorghe

Kovászna megye, Sepsiszentgyörgy, Horgász utca 41. szám,

Tel.: 0267 313771

e-mail: office@puskas.educv.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Demeter Dávid iskolaigazgató

APOR PÉTER SZAKLÍCEUM, Kézdivásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „APOR PÉTER”, Târgu Secuiesc

Kovászna megye, Kézdivásárhely, Iskola utca 11. szám,

Tel.: 0267 361332

e-mail: peter.apor@gmail.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Dezső Vencel iskolaigazgató

GÁBOR ÁRON SZAKKÉPZŐ LÍCEUM, Kézdivásárhely
LICEUL TEHNOLOGIC „GÁBOR ÁRON”, Târgu Secuiesc
 Kovászna megye, Kézdivásárhely, Gyárak utca 8. szám.,
 Tel.: 0267 363215
 e-mail: gamiktgs@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Gábor Rezső iskolaigazgató

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR LÍCEUM, Kovászna
LICEUL „KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR”, Covasna
 Kovászna megye, Kovászna, Ștefan cel Mare út 40. szám,
 Tel.: 0267 340863
 e-mail: korosicss@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Becsek Éva iskolaigazgató

BARÓTI SZABÓ DÁVID TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Barót
LICEUL TEHNOLOGIC „BARÓTI SZABÓ DÁVID”, Baraolt
 Kovászna megye, Barót, Kossuth Lajos utca 172/C,
 Tel.: 0267 377633, 0267 377900
 e-mail: lyceum@barot.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Dimény János iskolaigazgató, dimeny.janos@barot.ro

BRASSÓ MEGYE

ÁPRILY LAJOS FŐGIMNÁZIUM, Brassó
COLEGIUL NAȚIONAL ÁPRILY LAJOS, Brașov
 Brassó megye, Brassó, str. DUPĂ ZIDURI út 3. szám,
 Tel.: 0268 415355
 e-mail: colegiulaprilay@adslexpress.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Petki Pál iskolaigazgató

REMUS RĂDULEȚ SZAKKOLÉGIUM, Brassó
COLEGIUL TEHNIC REMUS RĂDULEȚ, Brașov
 Brassó megye, Brassó, Zizinului utca 106. szám,
 Tel.: 0268 330375, 0268 331632
 e-mail: remusradulet@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Buksa Ioan Sorin iskolaigazgató
 Héjja Margit Mária magyar szakoktatásért felelős mérnök tanár, hejjamargit@yahoo.com

KŐHALMI ST. O. IOSIF LÍCEUM
LICEUL „ST. O. IOSIF”, RUPEA
 Brassó megye, Kőhalom, Vár utca (Str. Cetății) 115. szám,
 Tel.: 0268 260825, 0268 260825
 e-mail: licrupea@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Antal Mária iskolaigazgató
 Szegedi Mária, matematika szakos tanár, kapcsolattartó szegedimaria@yahoo.com
 Matei Victor szaktanár

KOLOZS MEGYE

**APÁCZAI CSERE JÁNOS ELMÉLETI LICEUM, Kolozsvár
LICEUL TEORETIC „APÁCZAI CSERE JÁNOS”, Cluj Napoca**

Kolozs megye, Kolozsvár, I. C. Brătianu utca 26. szám,

Tel.: 0264 597251

e-mail: apaczaicj@gmail.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Vörös Alpár Vitus igazgató

**BÁTHORY ISTVÁN ELMÉLETI LÍCEUM, Kolozsvár
LICEUL TEORETIC „BÁTHORY ISTVÁN”, Cluj Napoca**

Kolozs megye, Kolozsvár, M. Kogălniceanu út 2. szám,

Tel.: 0264 597280

e-mail: bathory_kvar@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Tímár Ágnes igazgató

**BRASSAI SÁMUEL ELMÉLETI LÍCEUM, Kolozsvár
LICEUL TEORETIC „BRASSAI SÁMUEL”, Cluj Napoca**

Kolozs megye, Kolozsvár, 1989 December 21 sgt. (B-dul 21 Decembrie 1989), 7. szám,

Tel.: 0264 596159, 0264 596159

e-mail: brassai.samuel.cluj@gmail.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Kósa Mária igazgató, kosadina@gmail.com

**KOLOZSVÁRI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
LICEUL TEOLOGIC REFORMAT CLUJ-NAPOCA**

Kolozs megye, Kolozsvár, Farkas utca (str. M. Kogălniceanu) 16. szám,

Tel.: 0264 430653

e-mail: info@kollegium.ro, kolrefkol@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Székely Árpád igazgató

**KÖZLEKEDÉSI ÉS SZÁLLÍTÁSI KOLLÉGIUM, Kolozsvár
COLEGIUL TEHNIC DE TRANSPORTURI TRANSILVANIA, Cluj Napoca**

Kolozs megye, Kolozsvár, Besztercei út (Str. Bistriței) 21. szám,

Tel.: 0264 449644, 0264 449644

e-mail: colegiultransilvania.cluj@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Jenei Elemér magyar tagozatért felelős tanár, elemerjenei@yahoo.com

**BÁNFFYHUNYADI VLEGYÁSZSA SZAKKÉPZŐ LÍCEUM
LICEUL TEHNOLOGIC „VLĂDEASA” HUEDIN**

Kolozs megye, Bánffyhunad, Horea út 78-80. szám,

Tel.: 0264 353314, 0264 353314

e-mail: gshuedin@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Török Ilona igazgató, torokilona89@yahoo.com

**VÁLASZÚTI SZAKKÖZÉPISKOLA
ȘCOALA PROFESIONALĂ RĂSCRUCI**

Kolozs megye, Válaszút, Bonchida község 109. szám,

Tel.: 0264 262619, 0264 262619

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Suliteanu Ioana igazgató

Balázs-Bécsi Gyöngyi kapcsolattartó, gyongyi@kallos.org.ro

FEHÉR MEGYE

BETHLEN GÁBOR KOLLÉGIUM, Nagyenyed
COLEGIUL NATIONAL BETHLEN GÁBOR, Aiud
 Fehér megye, Nagyenyed, Bethlen Gábor út 1. szám,
 Tel.: 0258 861947, 0258 861947
 e-mail: bgk@bethlengabor.ro
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Szőcs Ildikó iskolaigazgató, szocsildiko68@yahoo.com

SZILÁGY MEGYE

VOIEVODUL GELU TECHNOLOGIA LÍCEUM, Zilah
LICEUL TEHNOLOGIC „VOIEVODUL GELU”, Zalău
 Szilágy megye, Zilah, Simion Bărnuțiu út 51. szám,
 Tel.: 0260 617697
 e-mail: voievod_gelu@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Gáspár Hajnal kapcsolattartó

„CSEREY-GOGA” TECHNOLOGIAI LÍCEUM, Kraszna
LICEUL TEHNOLOGIC „CSEREY-GOGA”, Crasna
 Szilágy megye, Kraszna, Hősök tere, 14. szám,
 Tel.: 0260 636062, 0260 636062
 e-mail: grupscindcrasna@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Anderlik István igazgató, anderlikistvan@yahoo.com

IOAN OSSIAN TECHNOLOGIA LÍCEUM, Szilágysomlyó
LICEUL TEHNOLOGIC „IOAN OSSIAN”, Șimleu Silvaniei
 Szilágy megye, Szilágysomlyó, Simion Bărnuțiu út 11. szám,
 Tel.: 0260 678350
 e-mail: grupsj@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Lőrincz Attila kapcsolattartó

GHEORGHE POP DE BĂSEȘTI TECHNIKAI LÍCEUM, Szilágycseh
LICEUL TEHNOLOGIC „GHEORGHE POP DE BĂSEȘTI”, Cehu Silvaniei
 Szilágy megye, Szilágycseh, Szabadság út (Str. Libertății) 8. szám,
 Tel.: 0260 650382
 e-mail: gsbasesti@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Bara Sándor igazgató

SARMASÁGI 1-ES SZÁMÚ SZAKKÉPZŐ LÍCEUM,
LICEUL TEHNOLOGIC NR. 1, SĂRMĂȘAG
 Szilágy megye, Sarmaság, Tavasz utca (str. Primăverii) 15. szám,
 Tel.: 0260 655384
 e-mail: lisarmasag@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Dari Tamás igazgató

HUNYAD MEGYE

TÉGLÁS GÁBOR ELMÉLETI LÍCEUM, Déva
LICEUL TEORETIC „TÉGLÁS GÁBOR”, Deva
 Hunyad megye, Déva, Anemonelor utca 57A,
 Tel.: 0254 228080
 e-mail: itey_kal@yahoo.com
Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:
 Kocsis Attila Levente iskolaigazgató, itey_kal@yahoo.com

ARAD MEGYE

CSÍKY GERGELY FŐGIMNÁZIUM, Arad**COLEGIUL „CSÍKY GERGELY”, Arad**

Arad megye, Arad, I. Calvin út 22. szám,

Tel.: 0257 210002

e-mail: csikyg@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Hahnagy Éva iskolaigazgató, hahnagyeva@yahoo.com

BIHAR MEGYE

ANDREI ȘAGUNA MŰSZAKI KOLLÉGIUM, Nagyvárád**COLEGIUL TEHNIC „ANDREI ȘAGUNA”, Oradea**

Bihar megye, Nagyvárád, Decebal sgt. 60. szám,

Tel.: 0359 409734

e-mail: asaguna@rdsor.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Bíró Ildikó igazgató, bvildiko@yahoo.com

SZENT LÁSZLÓ RÓMAI KATOLIKUS TEOLÓGIAI LÍCEUM, Nagyvárád**LICEUL TEOLOGIC ROMANOCATOLIC „SZENT LÁSZLÓ”, Oradea**

Bihar megye, Nagyvárád, Partenie Cosma út 3-5-7. szám,

Tel.: 0359 411121

e-mail: licromcat@gmail.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Zalder Éva Mária iskolaigazgató, eva@zalder.ro

1. SZÁMÚ SZAKKÖZÉPISKOLA, Nagykágya**LICEUL TEHNOLOGIC NR. 1, Cadea**

Bihar megye, Nagykágya, Alsó út (Str. De Jos) 48. szám,

Tel.: 0259 352601

e-mail: gra.cadea@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Karancsi Béla iskolaigazgató

ARANY JÁNOS ELMÉLETI LÍCEUM, Nagyszalonta**LICEUL TEORETIC „ARANY JÁNOS”, Salonta**

Bihar megye, Nagyszalonta, 1944 Június 7. út (7 Iunie 1944), 2. szám,

Tel.: 0359 405134

e-mail: gsaranyjanos@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Mészár Julianna iskolaigazgató, meszarjulianna@yahoo.com

TAMÁSI ÁRON MEZŐGAZDASÁGI ÉS IPARI SZAKKÉPZŐISKOLA, Bors**LICEUL TEHNOLOGIC AGROINDUSTRIAL „TAMÁSI ÁRON”, Bors**

Bihar megye, Bors, 197/A,

Tel.: 0259 316160

e-mail: licteh.bors@gmail.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Nagy-Máté Enikő iskolaigazgató, nagymate.eniko@gmail.com

ÉRMIHÁLYFALVI 1. SZÁMÚ MEZŐGAZDASÁGI FŐGIMNÁZIUM,**COLEGIUL AGRICOL NR. 1, VALEA LUI MIHAI**

Bihar megye, Érmihályfalva, Hunyadi Mátyás út 43. szám,

Tel.: 0259 355321

e-mail: gravlm_gravlm@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Zeffer Tímea Erzsébet iskolaigazgató, timzef@yahoo.com

HORVÁTH JÁNOS ISKOLAKÖZPONT, Margitta**GRUP ȘCOLAR „HORVÁTH JÁNOS”, Marghita**

Bihar megye, Marghita, T. Vladimirescu út 1. szám

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Nagy Gabriella iskolaigazgató

SZATMÁR MEGYE

**ELISA ZAMFIRESCU MŰSZAKI KÖZÉPISKOLA, Szatmárnémeti
COLEGIUL TEHNIC „ELISA ZAMFIRESCU”, Satu Mare**

Szatmár megye, Szatmárnémeti, Cloșca sgt. 48. szám,

Tel.: 0261 722055

e-mail: gsium@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Pop Alexandrina iskolaigazgató

**CONSTANTIN BRÂNCUȘI SZAKKÖZÉPISKOLA, Szatmárnémeti
LICEUL TEHNOLOGIC „CONSTANTIN BRÂNCUȘI”, Satu Mare**

Szatmár megye, Szatmárnémeti, Crișan út (Str. Crișan) 1. szám.,

Tel.: 0361 884280

e-mail: forestier@clicknet.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Kerekes Rodica iskolaigazgató

GEORGE EMIL PALADE ÉLELMISZERIPARI MŰSZAKI LÍCEUM, Szatmárnémeti**LICEUL TEHNOLOGIC DE INDUSTRIE ALIMENTARĂ „GEORGE EMIL PALADE, Satu Mare**

Szatmár megye, Szatmárnémeti, Krizantém út (Str. Crizantemei) 3. szám,

Tel.: 0261 0716237

e-mail: alimentar@personal.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Buda Ildikó iskolaigazgató

**GHEORGHE DRAGOȘ KÖZGAZDASÁGI SZAKLÍCEUM, Szatmárnémeti
COLEGIUL ECONOMIC „GHEORGHE DRAGOȘ”, Satu Mare**

Szatmár megye, Szatmárnémeti, Henri Coandă út 1. szám,

Tel.: 0261 750440

e-mail: grsconomic@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Pop Olivia aligazgató

**UNIO - TRAIAN VUIA MŰSZAKI GIMNÁZIUM, Szatmárnémeti
COLEGIUL TEHNIC „UNIO - TRAIAN VUIA”, Satu Mare**

Szatmár megye, Szatmárnémeti, Cloșca sgt. 72/A,

Tel.: 0261 758282, 0261 721030

e-mail: traianvuiasm@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Baranyai Tibor kapcsolattartó, tbaranyai2@yahoo.com

**IULIU MANIU MŰSZAKI GIMNÁZIUM, Nagykároly
COLEGIUL TEHNIC „IULIU MANIU”, Carei**

Szatmár megye, Nagykároly, Iuliu Maniu út 20. szám,

Tel.: 0261 862402

e-mail: colegiulmaniucarei@yahoo.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Farkas Erzsébet kapcsolattartó, farkas_elisabeta@yahoo.com

**KALAZANCI SZENT JÓZSEF RÓMAI KATOLIKUS LÍCEUM, Nagykároly
LICEUL ROMANO-CATOLIC „JOSEPHUS CALASANTIUS”, Carei**

Szatmár megye, Nagykároly, Iuliu Maniu út 1. szám,

Tel.: 0261 861826

e-mail: calasantius@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Kocsis Alíz iskolaigazgató

**SIMION BĂRNUȚIU SZAKKÉPZŐ LÍCEUM, Nagykároly
LICEUL TEHNOLOGIC „SIMION BĂRNUȚIU”, Carei**

Szatmár megye, Nagykároly, Rákóczi Ferenc út 12. szám,

Tel.: 0361 402226

e-mail: grupsolaragricolcarei@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Gindele Imre iskolaigazgató, imregindele@yahoo.com

PETŐFI SÁNDOR SZAKLÍCEUM, Lázári

LICEUL TEHNOLOGIC „PETŐFI SÁNDOR”, Lazuri

Szatmár megye, Lázári, Fő út (Str. Principală) 21. szám,

Tel.: 0261 753215

e-mail: samlazuri@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Szakácsi Mária iskolaigazgató

TASNÁDI TECHNOLÓGIAI LÍCEUM

LICEUL TEHNOLOGIC TĂȘNAD

Szatmár megye, Tasnád, Nicolae Bălcescu út 44/A,

Tel.: 0361 804682

e-mail: liceutasnad@yahoo.com

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Ruff Zsófia aligazgató, ruffzsofia@yahoo.com

GEORGE BARIȚIU TECHNOLÓGIAI LÍCEUM, Sárközújlak

LICEUL TEHNOLOGIC „GEORGE BARIȚIU”, Livada

Szatmár megye, Sárközújlak, Város utca (Str. Orașului) 2. szám,

Tel.: 0261 840321

e-mail: cocor@netacces.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Sipos Boglárka kapcsolattartó

TEMES MEGYE

BARTÓK BÉLA ELMÉLETI LÍCEUM, Temesvár

LICEUL TEORETIC „BARTÓK BÉLA”, Timișoara

Temes megye, Temesvár, Gen. Ion Dragalina sgt. 11/A,

Tel.: 0256 493031

e-mail: bartok@bartok.ro

Igazgató/magyar oktatásért felelős/kapcsolattartó:

Erdei Ildikó iskolaigazgató, ildiko.erdeif@gmail.com

Tördelőszerkesztő: Para István
Műszaki vezető: Császár Csilla
A nyomdai munkálatokat a csíkszeredai Alutus Rt. végezte
Felelős vezető: Hajdú Áron igazgató